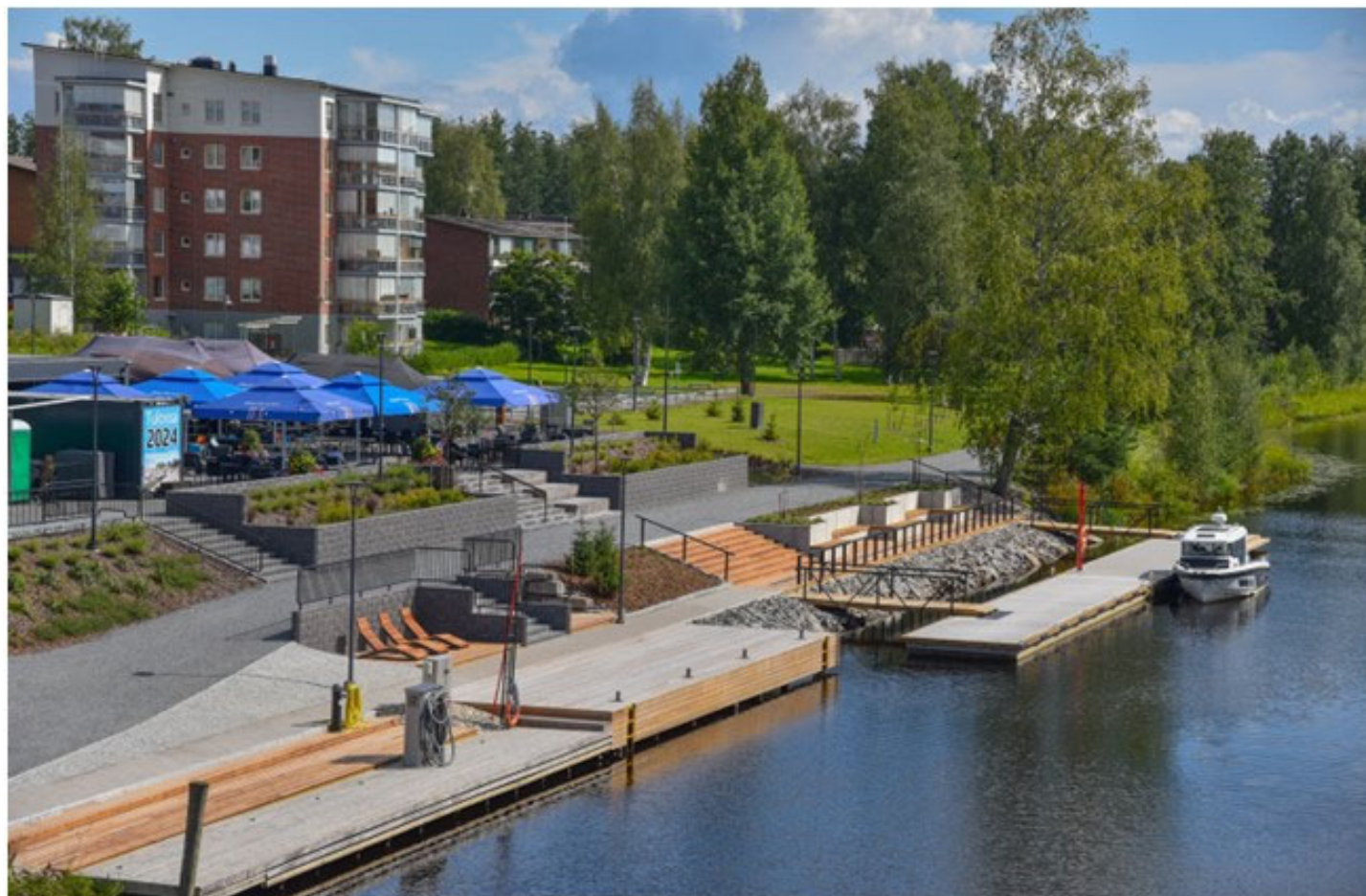

JÄMSÄ

Talousarvio vuodelle 2025
Taloussuunnitelma 2025-2028
Investointisuunnitelma vuosille 2025-2028

SISÄLLYSLUETTELO

1 YLEISET PERUSTEET JA KEHITYSNÄKYMÄT	4
1.1 Taloussuunnittelun 2025 lähtökohdat	4
Talouden perusteet	4
1.1.1 Yleiset kehitysnäkymät	5
Maailmantalous	5
Kuntatalouden yleiset kehitysnäkymät	9
1.1.2 Kuntatalous Jämsässä	12
Kaupungin talouden yleiskuva ja kehitys	12
Verotulot ja valtionosuudet	14
Talouden ohjaus ja seuranta	16
Väestö ja työpaikat	16
Työllisyys.....	18
Kaupungin oma työllisyyden hoito	19
Hyvinvoinnin edistäminen	20
Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	21
1.2 Jämsä 2025 -strategia	23
Kuntastrategian lähtökohdat.....	23
Strategian päivittäminen	23
Kuntastrategian tavoitteet	24
2 TULOSLASKELMA	26
2.1 Talouden vertailtavuus	26
2.2 Toimintatuotot	27
2.3 Toimintakulut	27
2.4 Toimintakate.....	28
2.5 Verotulot	29
2.5.1 Kunnallisvero	29
2.5.2 Yhteisövero.....	29
2.5.3 Kiinteistövero	30
2.6 Valtionosuudet	31
2.7 Rahoitustuotot ja kulut.....	33
2.8 Vuosikate	33
2.9 Poistot.....	34
2.10 Tilikauden tulos ja taloussuunnitelman tasapainottaminen	34
Tuloslaskelma	39
Tuloslaskelmavertailu	40
Tunnusluvut.....	40

2.11 Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus.....	41
3 KÄYTTÖTALOUS 2025-2028.....	44
3.1 Henkilöstö.....	44
Henkilöstömäärä ja tavoitteet.....	47
3.2 Konsernipalvelut.....	49
3.3 Sivistystoimi.....	61
3.4 Elinvoima	81
4 INVESTOINTISUUNNITELMA.....	95
4.1 Investoinnit 2025 - 2028.....	95
5 RAHOITUSSUUNNITELMA.....	108
5.1 Rahoituslaskelma.....	108
5.2 Lainoitus	110
Antolainat	110
Pitkäaikaisten lainojen muutos	111
6 ETELÄISEN KESKI-SUOMEN TYÖLLISYYSALUE	112
7 JÄMSÄN VESI LIIKELAITOS	118
8 KONSERNIYHTIÖIDEN TALOUDESTA.....	125
9 TALOUSSUUNNITELMAN 2025 - 2028 PERUSTEET	143
9.1 Käyttösuunnitelmat	143
9.2 Erityiset rajoitukset ja ohjeet	144
9.3 Raportointi.....	144

1 YLEISET PERUSTEET JA KEHITYSNÄKYMÄT

1.1 Taloussuunnittelun 2025 lähtökohdat

Talouden perusteet

Tuoreimpien ennusteraporttien mukaan näyttää siltä, että Jämsän kaupunki on selvinnyt valtionosuuksien 71,3 %:n laskusta. Euromääräisesti valtionosuudet laskivat 4,3 miljoonaa euroa 6,0 miljoonasta 1,7 miljoonaan. Edessä on kuitenkin toinen takaisku. Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta 22 pykälän mukainen hyvinvointialueen velvollisuus vuokrata kuntien toimitilat loppuu vuoden 2026 alusta lukien. Kuntien tulee lisäksi yhtiöittää toimitilojen vuokraamisen liiketoiminta, koska tilojen vuokraaminen hyvinvointialueelle tapahtuu markkinoilla.

Hyvinvointialueelle tapahtuvan vuokraustoiminnan myyntituotot olivat vuonna 2023 noin 6 miljoonaa euroa. Toimitilojen vuokraustoimintaa siirtyy uudelle perustettavalle yhtiölle noin kolmen miljoonan euron edestä. Uuden yhtiön myyntituotoiksi tulee lisäksi rakennettavan uuden soteaseman vuokratuotot. Jämsän sairaalan ja terveyskeskuksen, Lukkoilakodin ja mahdollisesti hammashoitolan rakennuksia ei ole tarkoituksenmukaista siirtää perustettavalle yhtiölle, koska suurin osa niiden tiloista on jäämässä tyhjilleen. Kuluttaja- ja kilpailuviraston kanssa on aloitettu neuvottelut näiden tilojen vuokraamismahdollisuudesta emokaupungin lukuun siihen saakka, kunnes niiden toiminta siirtyy uudelle soteasemalle.

Vuokratuottojen muutosten lisäksi epävarmuutta talouteen tuo olemassa olevan sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoiminnan rakennusten tasearvojen ja niiden kaupasta saatavan kauppahinnan suhde. Jos kauppahinta on tasearvojen suuruinen, emokaupungille ei koidu myyntivoittoa eikä tappiotakaan. Rakennukset tulee kuntalain mukaan myydä käypään arvoon. Käyvän arvon määrittäminen rakennuksille tulee perustua niiden mahdollisuuteen tuottaa vuokratuottoja perustettavalle yhtiölle.

Kuntien valtionosuusuudistus siirtyy vuodella eteenpäin. Alkuperäinen tavoite oli, että uudistus olisi saatu voimaan jo vuoden 2026 alusta. Kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuutta ollaan uudistamassa vastaamaan kuntien uutta roolia sote-uudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeisessä tilanteessa. Jämsän kaupungin etuna olisi, että sote-siirtolaskelmien mukanaan tuomaa valtionosuuksien laskua häivyttäisiin perusteista ja että kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa turvattaisiin. Vastakupissa on kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytykset investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia.

Taseeseen kertynyt ylijäämä on vuoden 2010 jälkeen korkeimmillaan noussut 4,9 miljoonaan euroon vajoten -3,5 miljoonan alijäämään vuoden 2022 tilinpäätökseen. Vuosien 2020 (4,8 M€) ja 2021 (0,4 M€) tilikaudet toteutuivat ylijäämäisinä pitkälti koronatukien ansiosta, ja vuoden 2023 (1,2 M€) tilikausi toteutui ylijäämäisenä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen (1,1 M€) ansiosta. Tällä hetkellä katettavaa alijäämää on vielä 2,3 M€. Vaikka syksyllä 2024 talousarviohetkellä ennusteiden valossa vuoden 2024 tulos näyttäisi muodostuvan ylijäämäiseksi ja sitä kautta saataisiin taseen alijäämää pienennettyä, niin tulevien vuosien kehyslaskelmien mukaan talouden tasapainon säilyttäminen tulee olemaan haasteellista.

Kuntalaki edellyttää talouden tasapainoa. Tasapainoisen ja terveen talouden vaatimus menee kaiken edelle ja nousee edelleen seurattavaksi asiaksi tulevana tilikautena ja taloussuunnitelmakaudella. Taloussuunnitelmakausi on talousarviovuoden lisäksi kolme suunnitelmavuotta. Tähän taloussuunnitelmaan on sisällytetty vuosille 2026-2028 vuositason 1,8 miljoonan euron säästöpaketti käyttötalouteen.

Talousarvio vuodelle 2025 ei sisällä veronkorotuksia. Talousarvion mukaan vuoden 2025 vuosikate on 7,4 miljoonaa euroa ja se kattaa poistoista ja arvonalentumisista 96,3 %. Tilikauden alijäämä on 35 234 euroa. Talouden tasapainoa turvaa taseen omaan pääomaan laskettava konsernirahasto, pääomaltaan 6,9 miljoonaa euroa.

Investointien nettomäärää vuodelle 2025 on 9,9 miljoonaa euroa. Tulorahoituksella rahoitettava investointitaso on määritelty 6,7 miljoonaan euroon vuodelle 2025 säilyen keskimäärin samansuuruisena jatkuvuosiensa aikana. Ainoastaan suuret, kertaluontoiset investoinnit, jotka perustuvat kaupungin strategiaan, voidaan rahoittaa lainarahalla. Tällaisia ovat paloaseman perusparannushanke ja uuden liikuntahallin rakentaminen. Investointitason määrittää sellaisen poistotason laskeminen, jolla tulevaisuuden tilikaudet pysyvät ylijäämäisinä.

Tämän talousarvion saaminen tasapainoiseksi on onnistunut edellisvuoden talouden tasapainottamisohjelman toteuttamisella ja toteutetuilla edellisvuoden veronkorotuksilla. Jämsän kaupungin talouden kehitys on saatu loivaan nousukiitoon ja luisuminen kriisikuntakriteerien välttelyyn voidaan ainakin hetkeksi unohtaa.

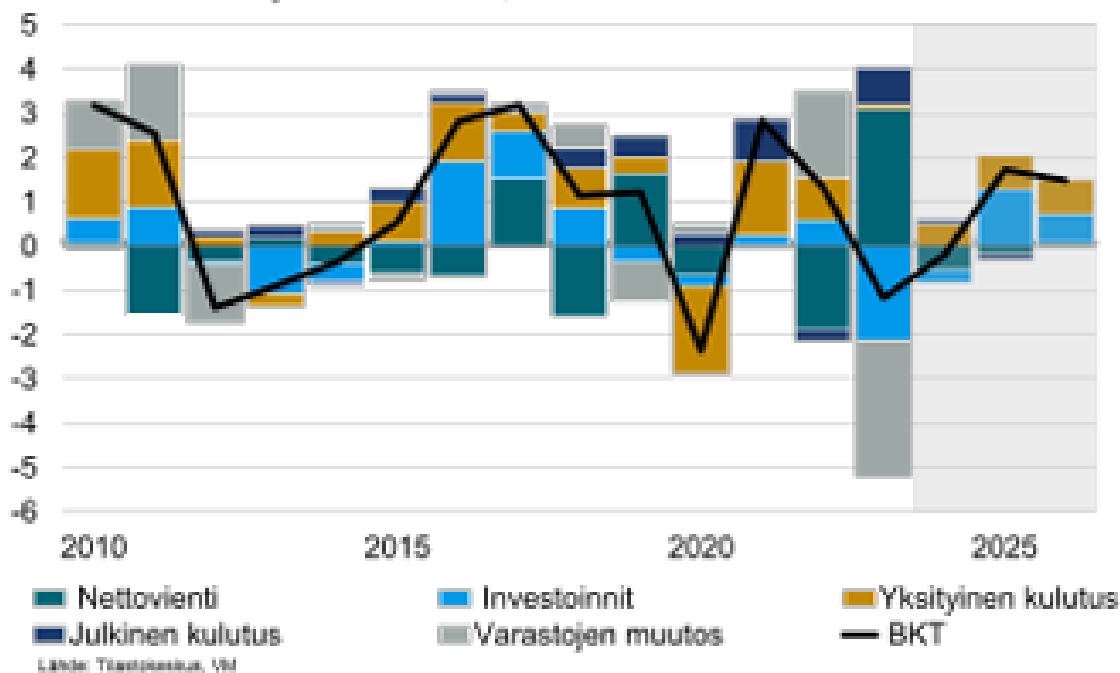
Huojentavaa on, että Jämsän kaupungin ja kaupunkikonsernin lainamäärä on huomattavan alhainen. Tämä antaa mahdollisuuden kaupungin kehittämiseen ja uudistamiseen.

1.1.1 Yleiset kehitysnäkymät

Maailmantalous

Valtiovarainministeriön julkaisusarjassa 23.9.2024 julkistettu Taloudellinen katsaus, syksy 2024 -julkaisun mukaan talouden taantuman pohja näyttäisi olevan ohitettu. Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntymisen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja ja kulutusta. Investoinnit kääntyvät kasvuun vuonna 2025. BKT supistuu 0,2 prosenttia vielä vuonna 2024, mutta kasvaa 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026. Julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus hidastavat kotimaisen kysynnän kasvua ja nostavat hintoja ennustejakson alussa, kun taas työllisyystoimet kasvattavat työn tarjontaa läpi ennustejakson. Työllisyys laskee vuonna 2024, mutta kasvaa vuodesta 2025 lähtien tuotannon kasvun ja työllisyystoimien ansiosta. Vuoteen 2026 mennessä 15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,1 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7,2 prosenttiin. (VM, Taloudellinen katsaus, syksy 2024)

Suomen BKT ja kysyntäerät vuosimuutos ja kontribuutio, %

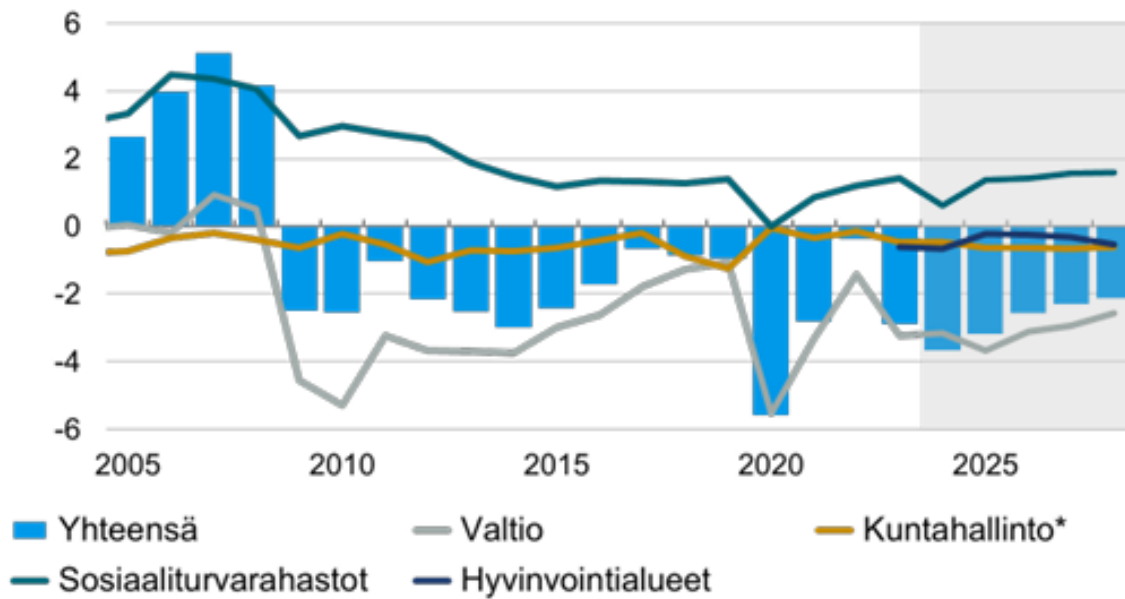
Euroalueella ja erityisesti Saksassa talouden kasvu on heikkoa vielä tänä vuonna. Euroalueella kasvu on kuitenkin käynnistynyt jo kuluvan vuoden alkupuoliskolla ja ensi vuodesta alkaen myös kasvun odotetaan nopeutuvan. Talouden piristymisen taustalla on inflaation hidastuminen ja korkojen lasku. Yhdysvalloissa talouden kasvu jatkuu, vaikka vauhti hieman hidastuukin ensi vuonna. Maailmankaupan ennustetaan toipuvan vauhdikkaammin kuin maailmantalouden, mikä hyödyttää Suomen tavaravientiä. Suomen kustannuskilpailukyky on säilynyt kohtuullisen hyvänä ja tukee vientiä, kun kysyntä vientimarkkinoilla elpyy. (VM, Taloudellinen katsaus, syksy 2024)

Inflaatio on hidastunut selvästi ja myös jatkossa varsinkin kotimaiset hintapaineet ovat vähäisiä. Arvonlisäveron korotus nostaa hintoja ja hidastaa inflaation laskua erityisesti ensi vuonna. Hallituksen keväällä kehysriihessä ja aiemmin päättämien välillisen verotuksen muutosten arvioidaan kiihdyttävän inflaatiota suoraan yhteensä noin 0,9 prosenttiyksikköä vuosina 2024–2026. Tästä huolimatta inflaatio on pysymässä matalana. Inflaatio laskee 1,8 prosenttiin tänä vuonna. Vuosina 2025 ja 2026 inflaatio on 1,4 ja 1,3 prosenttia. (VM, Taloudellinen katsaus, syksy 2024)

Julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan olevan 3,7 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2024. Alijäämä alkaa kuitenkin vähitellen supistua talouden elpymisen sekä hallituksen toimien myötävaikutuksella. Vuonna 2025 alijäämä on 3,2 prosenttia ja vuonna 2028 2,1 prosenttia. (VM, Taloudellinen katsaus, syksy 2024)

Julkisyhteisöjen rahoitusasema

suhteessa BKT:hen, %

*Ml. hyvinvointialuehallinto vuoden 2022 loppuun saakka

Lähde: Tilastokeskus, VM

Taulukko 14. Keskeisiä lukuja keskipitkällä aikavälillä

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
BKT markkinahintaan, volyymin muutos, %	1,3	-1,2	-0,2	1,7	1,5	1,3	1,2
Bruttokansantuote, arvo, mrd. euroa	268	275	279	290	301	312	323
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	7,1	6,2	1,8	1,4	1,3	1,8	2,0
Työttömyysaste, %	6,8	7,2	8,0	7,6	7,2	6,6	6,5
Työllisyysaste, %	73,8	73,6	72,8	73,1	74,1	75,0	75,8
Tuotantokuilu, % potentiaalisesta tuotannosta ¹	-0,2	-2,0	-2,8	-1,7	-0,8	-0,4	0,0
Potentiaalisen tuotannon kasvu, % ¹	1,0	0,7	0,5	0,6	0,6	0,8	0,8
Suhteessa BKT:hen, %							
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä	-0,4	-2,9	-3,7	-3,2	-2,6	-2,3	-2,1
Valtionhallinto	-1,4	-3,2	-3,2	-3,7	-3,1	-2,9	-2,6
Kuntahallinto ²	-0,2	-0,5	-0,5	-0,6	-0,6	-0,7	-0,6
Hyvinvointialueet	-	-0,6	-0,7	-0,2	-0,2	-0,3	-0,5
Sosiaaliturvarahastot	1,2	1,4	0,6	1,4	1,4	1,6	1,6
Rakenteellinen jäämä	-0,2	-1,7	-2,0	-2,2	-2,1	-2,1	-2,1
Julkisyhteisöjen velka	73,5	76,6	81,7	84,0	84,8	85,2	86,0
Valtionvelka	52,9	56,8	60,5	62,3	62,8	63,0	63,1

¹ Arvioitu EU:n yhteisellä menetelmällä.

² Paikallishallinto vuoteen 2022 saakka.

Lähde: VM Taloudellinen katsaus, syksy 2024

Jos talous kasvaa ennustettua heikommin, julkisen talouden alijäämät kasvavat ennustettua suuremmiksi. Sama tapahtuu, jos sopeutustoimien vaikutukset viivästyvät tai osoittautuvat arvioitua tai suunniteltua vähäisemmiksi. Korkojen nopeat liikkeet puolestaan haastavat erityisesti työeläkelaitosten omaisuustulojen ennustamista. Lisäksi lähivuosina toteutetaan suuria puolustusinvestointeja, joiden ajoittuminen vaikuttaa merkittävästi valtion menoihin ja alijäämään. (VM, Taloudellinen katsaus, syksy 2024)

Kuntatalouden yleiset kehitysnäkymät

Valtiovarainministeriö on julkaisut 23.9.2024 kuntatalousohjelman vuodelle 2025. Kuntien tulorahoituksen tasapaino oli vuonna 2023 poikkeuksellisen vahva. Taustalla olivat sote-uudistukseen liittyvät kertaluonteiset verorahoituserät eli niin kutsutut verohännät, joiden taloutta vahvistava vaikutus oli noin 1,3 mrd. euroa. Kuntien yhteenlaskettu vuosikate kasvoi 790 milj. eurolla 4,23 mrd. euroon ollen koko 2000-luvun vahvin. Vuosikate riitti kattamaan selvästi sekä poistot että nettoinvestoinnit. Tilikauden tulos parani noin 560 milj. eurolla 1,72 mrd. euroon. Taseen kertynyt ylijäämä kasvoi lähes 1,7 mrd. eurolla vajaaseen 16,6 mrd. euroon. Ilman sote-uudistuksen kertaluonteisia verorahoituseriä tulos olisi jäänyt lähelle nollaa. Toiminnan ja investointien rahavirta oli noin 290 milj. euroa positiivinen, vaikka se heikkeni 350 milj. euroa. (VM, Kuntatalousohjelma 2025).

Tilinpäätöstietojen mukaan kuntien lainamäärä kasvoi noin 76 milj. euroa 18,77 mrd. euroon. Asukaskohtaisesti lainamäärä oli keskimäärin 3 368 euroa. Suurin yksittäisen kunnan lainamäärä oli 15 553 euroa per asukas, kun taas seitsemällä kunnalla ei ollut lainkaan lainaa vuoden 2023 tilinpäätöksessä. (VM, Kuntatalousohjelma 2025).

Kuntakonsernien yhteenlaskettu lainamäärä väheni huomattavasti vuodesta 2022. Vähennystä oli kaikkiaan lähes 4,8 mrd. euroa lainamäärän ollessa 38,8 mrd. euroa. Asukasta kohden lainaa oli keskimäärin 6 960 euroa, kun vuonna 2022 määrä oli 7 868 euroa. Määrän väheneminen johtui sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymien lainojen siirtymisestä hyvinvointialueille. (VM, Kuntatalousohjelma 2025)

Kuntatalouden tilanne heikkenee vuonna 2024 jyrkästi, kun viime vuoteen kohdistuneet poikkeukselliset verorahoituserät poistuvat vahvistamasta kuntataloutta. Kuntatalouden vuosikatteen arvioidaan romahtavan noin 1,5 mrd. eurolla 3,0 mrd. euroon ja toiminnan ja investointien rahavirran heikkenevän miljardi euroa negatiiviseksi. Kuntien verotulojen arvioidaan laskevan vuonna 2024 yhteensä lähes 5 prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna, sillä kunnallis- ja yhteisöverotuloista poistuu sote-uudistukseen liittyvä noin 1,3 mrd. suuruinen verohäntä ja lisäksi suhdannetilanne hidastaa verotulojen kasvua. (VM, Kuntatalousohjelma 2025)

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta syvenee -1,9 miljardiin euroon vuonna 2025. Toimintamenojen kasvu jatkuu ennustevuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Inflaatio on palautunut maltilliselle tasolle, mutta vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kunta-alan palkkasopimukset päättyvät keväällä 2025, ja siksi tarkemmat sopimusratkaisut tuleville vuosille selviävät vasta myöhemmin. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksiennuste vuodelle 2025 on 3,4 prosenttia ja vuosille 2026–2028 keskimäärin 3,1 %. (VM, Kuntatalousohjelma 2025)

Taulukko 11. Kuntatalouden kehitysarvio vuoteen 2028

Tuloksen muodostuminen	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1. Toimintakate	-14,1	-14,4	-16,1	-16,7	-17,3	-17,8
2. Verotulot	14,6	13,9	14,5	15,1	15,7	16,3
3. Valtionosuudet, käyttötalous	3,7	3,4	4,0	4,2	4,3	4,6
4. Rahoitustuotot ja kulut, netto	0,4	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0
5. Vuosikate	4,6	3,0	2,5	2,7	2,7	3,1
6. Poistot	-2,8	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2	-3,3
7. Satunnaiset erät, netto	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
8. Tilikauden tulos	1,7	0,4	-0,5	-0,4	-0,5	-0,2
Rahoitus						
9. Vuosikate	4,6	3,0	2,5	2,7	2,7	3,1
10. Satunnaiset erät	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
11. Tulorahoituksen korjauserät	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
12. Tulorahoitus, netto	4,3	3,1	2,3	2,4	2,5	2,9
13. Käyttöomaisuusinvestoinnit	-4,8	-5,0	-5,2	-5,4	-5,5	-5,7
14. Rahoitusosuudet ja myyntitulot	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0
15. Investoinnit, netto	-3,9	-4,1	-4,2	-4,4	-4,6	-4,8
16. Toiminnan ja investointien rahavirta	0,4	-1,0	-1,9	-2,0	-2,1	-1,9
17. Lainakanta	19,9	20,7	22,5	24,3	26,2	28,0
18. Kassavarat	6,8	6,8	6,8	6,7	6,7	6,7
19. Nettovelka (lainat – kassavarat)	13,1	14,0	15,7	17,6	19,5	21,3

Lähde: VM, Kuntatalousohjelma 2025

Valtio osoittaa kuntien valtionapuihin noin 5,6 mrd. euroa vuonna 2025, ja valtionavut kasvavat noin 8 % vuodesta 2024. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,7 mrd. euroa, kuntien verotulomenetysten korvaukset noin 0,5 mrd. euroa ja muut valtionavut noin 0,4 mrd. euroa. Valtionapujen rakenne muuttuu: Laskennalliset valtionosuudet kasvavat pääasiassa työvoimapalvelu-uudistuksen seurauksena noin 970 milj. eurolla ja valtionavustukset kunnille alenevat muun muassa valtiontalouden säästöjen seurauksena noin 230 milj. eurolla. (VM, Kuntatalousohjelma 2025)

Valtion talousarvioesitys sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joista useimpien nettovaikutus kuntatalouteen on lähellä neutraalia tai hieman vahvistava. Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien toimenpiteiden yhteisvaikutus vahvistaa kuntataloutta noin 270 milj. eurolla vuonna 2025 vuoteen 2024 verrattuna. Vuoden 2025 talousarvioesityksessä kuntataloutta vahvistaa 277 milj. euron valtionosuus-lisäys, jolla lievennetään sote-uudistuksen siirtolaskelman valtionosuusvaikutuksia. Toisaalta pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava vähennys myös vuonna 2025. Lisäksi kuntien valtionosuuksiin kohdistuu noin 20 milj. euron säästö, koska kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimisen toimenpide-kokonaisuus on jäämässä keväällä 2024 hallituksen linjaamasta tavoitteesta. Myös kuntien saamia laskennallisia korvauksia kotoutumisesta ehdotetaan laskettavaksi vuonna 2025. (VM, Kuntatalousohjelma 2025)

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2025 noin 3,4 mrd. euroa, josta 10 milj. euroa varataan kuntien valtionosuuden harkinnanvaraiseen korottamiseen. Valtionosuus kasvaa vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 875 milj. eurolla. Valtionosuuden kasvua selittävät ennen kaikkea vuoden 2025 alussa voimaan tulevat TE-uudistus ja kotoutumislain kokonaisuudistus. Uudistusten yhteydessä valtionosuuteen tehtävät siirrot ovat yhteensä noin 874 milj. euroa, josta TE- ja kotoutumispalveluihin liittyvät siirrot ovat noin 658 milj. euroa ja työttömyys-etuksien laajenevaan rahoitusvastuuseen liittyvät siirrot noin 216 milj. euroa. Valtionosuutta kasvattaa myös indeksikorotus, joka on 3,4 % ja josta aiheutuva valtionosuuden lisäys noin 86 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään kuitenkin yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024-2027. Vuonna 2025 vähennys pienentää valtion-osuutta noin 25 milj. euroa. (VM, Kuntatalousohjelma 2025)

Työvoimapolveluiden sekä eräiden kotoutumispolveluiden järjestämi-sestä muodostuu kunnille uudet valtionosuustehtävät, joiden rahoitus kohdennetaan kunnille peruspolveluiden valtionosuuden kautta. Uusiin ja laajeneviin valtionosuustehtäviin myönnetään 100 prosentin valtionosuus koko maan tasolla, mutta rahoituksen kohdentuminen kustannuksia vastaavasti voi vaihdella kunnittain. Vaikutusten tasaamiseksi rahoitusmalliin sisältyy kahden vuoden siirtymäaika. (VM, Kuntatalousohjelma 2025)

Vuoden 2025 talousarvioesityksessä kunnille siirtyvien työvoima- ja kotoutumispolveluiden rahoitus on noin 658 milj. euroa. Kun huomioidaan myös uudet, vuodesta 2025 voimaantulevat tehtävä- ja rahoitus-muutokset, muodostuu summaksi 607 milj. euroa. Rahoitus perustuu tasoon, jolla valtio olisi budjetoinut määrärahaa palveluihin tilanteessa, jossa valtio olisi vastannut palveluiden järjestämi-sestä vielä vuonna 2025. Työvoima- ja kotoutumispolveluiden valtionosuusrahoitus kohdentuu kuntiin kolmen eri kriteerin kautta. Työvoimapolveluna järjestettävään kotoutumiskoulutukseen sekä kotoutumispolveluihin siirtyvä rahoitus kohdennetaan vieraskielisyyskriteerin kautta (noin 64 milj. euroa). Loput työvoimapolveluiden rahoituksesta kohdennetaan työikäisen väestön määrän (272 milj. euroa) sekä työttömien määrän mukaan (272 milj. euroa). (VM, Kuntatalousohjelma 2025)

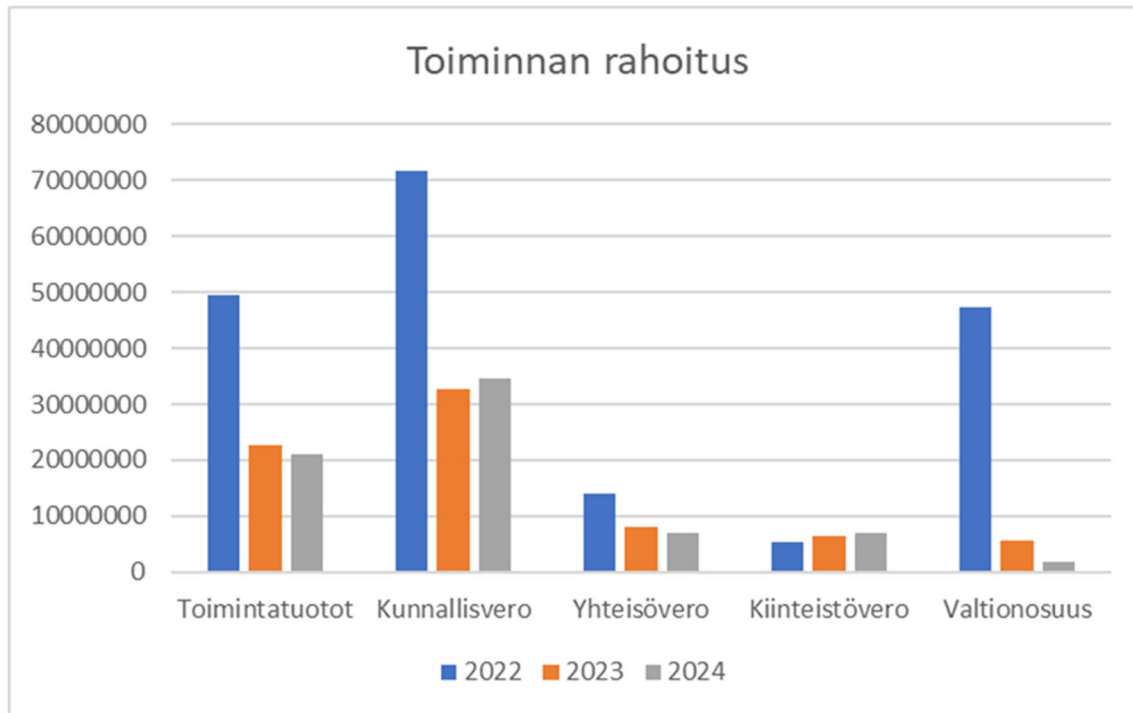
Hallitusohjelman mukaisesti käynnissä olevaa kiinteistöverouudistusta jatketaan. Kiinteistöverouudistuksessa päämääränä on saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan paremmin niiden todellisia käypiä arvoja. Hallituksen lain- säädäntösuunnitelman mukaan asiaa koskeva hallituksen esitys on suunniteltu annettavaksi syksyllä 2024. (VM, Kuntatalousohjelma 2025)

Hallitusohjelman mukaisesti perusopetusta vahvistetaan. Osana perusopetuksen vahvistamista perusopetuksen tuntijakoon lisätään kolme vuosiviikkotuntia 1.8.2025 alkaen siten, että äidinkielen osoitetaan kaksi vuosiviikkotuntia ja matematiikkaan yksi vuosiviikkotunti. Toimenpiteeseen osoitetaan peruspolvelujen valtionosuuteen lisäyksenä noin 8,6 milj. euroa vuodelle 2025. (VM, Kuntatalousohjelma 2025)

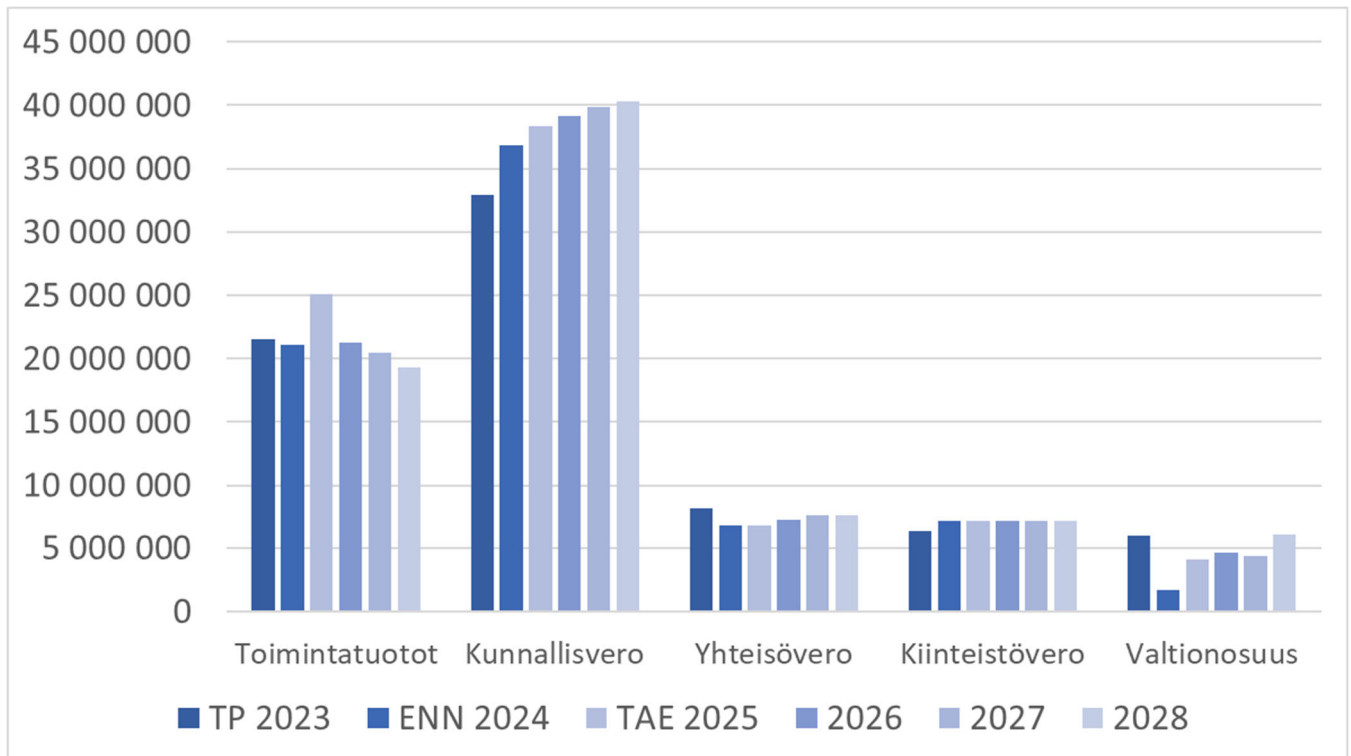
1.1.2 Kuntatalous Jämsässä

Kaupungin talouden yleiskuva ja kehitys

Jämsän kaupungin rahoitus muodostuu omien palvelujen toimintatuotoista, valtionosuuksista ja verorahoituksesta. Oheisesta graafista ilmenee näiden kehitys hyvinvointialueuudistuksen jälkeen. Vuoden 2023 alusta lukien vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle.

Lisää muutoksia on luvassa, kun vuoden 2025 alusta työllisyysalueet aloittavat toimintansa, ja Jämsän kaupunki toimii vastuukuntana Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueella. Eikä siinä vielä kaikki - vuoden 2026 alusta kaupunki ei enää voi toimia markkinoilla hyvinvointialueelle vuokraamiensa toimitilojen osalta, vaan toiminta on yhtiöitettävä.

Kuoreveden kunta liitettiin Jämsään 2001. Vuoden 2007 alusta liitettiin Pirkanmaan maakuntaan kuuluneen Längelmäen itäiset osat Jämsään ja läntiset osat Oriveden kaupunkiin. Kuntaliitokset jatkuivat vuonna 2009, jolloin Jämsä ja Jämsänkoski liittyivät yhteen. Jämsänkoskeen oli vuoden 1969 alussa liitetty Koskenpään kunta.

Kuntaliitosten jälkeen on toteutettu rakenteellisia uudistuksia ja palvelurakennetta on kevennetty, mutta edelleen peräänkuulutetaan talouden sopeuttamista vastaamaan nykyistä palvelutarvetta. Jämsän asukasluku on supistunut 25 000:sta 19 000:een. Palveluverkon tarkastelua tuleekin suorittaa vuosittain talousarviovalmistelun yhteydessä.

Taseen kumulatiivista alijäämää saatiin tilinpäätöksessä 2023 supistettua -2,3 miljoonaan euroon valtion myöntämän 1,1 miljoonan euron harkinnanvaraisen valtionosuuden turvin. Jämsän kaupungin talous on toteutunut ylijäämäisenä seitsemän kertaa ja alijäämäisenä kuusi kertaa viimeisen 13 vuoden aikana. Tuloskehitys osoittaa väijäämättä, että pitkällä aikavälillä jatkuvaluontoiset tulot eivät ole riittäneet toiminnan menoihin, vaan taloutta on rahoitettu kertaluontoisilla erillä. Vuosien 2020 (4,8 M€) ja 2021 (0,4 M€) ylijäämäiset tilinpäätökset ovat toteutuneet kertaluontoisten koronatukien ansiosta.

Tilivuoden 2024 tulossennuste on syksyn ajan ollut 1,6 miljoonan euron tienoilla. Kaupunginhallituksen päätettyä aloittaa talouden tasapainottamisohjelma 12.6.2023 on kustannustietoisuutta saatu viestittyä niin, että vuoden 2023 saatiin valtion harkinnanvaraisen valtionosuuden turvin nostettua 1,2 miljoonan euron ylijäämään. Vuoden 2024 tuloksesta näyttäisi siis tulevan ylijäämäinen ja pessimistisimmätkin arviot ennustavat vuodelle 2024 nollatulosta. Helpot keinot tasapainottaa taloutta on siten jo tiedostettu, mutta näköpiirissä olevat taloussuunnitelmavuosien vajaan kahden miljoonan euron vuosittaiset alijäämät vaativat palveluverkon supistamista ja palvelutason laskemista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus sisältää siis edelleen merkittäviä epävarmuuksia erityisesti kaupungin hyvinvointialueelle vuokraamien kiinteistöjen suhteen. Hyvinvointialue purki syksyllä 2024 vuokrasopimukset useista kiinteistöistä, kun katsoivat, että kyseisissä kiinteistöissä olevat vuokralaiset eivät täytä hyvinvointialueen palveluntarjoamisen ehtoja. Nämä kiinteistöt saatiin pikaisella päätöksellä myytyä Kiinteistö Oy Jämsänmäelle.

Kaupungin käsiin jää kiinteistöjä, jotka jäävät tarpeettomiksi. Uusiin palveluverkkoihin sisältyvien kiinteistöjen vuokraamisliiketoiminta tulee yhtiöittää ja tätä valmistelua on jo tehty. Näiden kiinteistöjen osalta EU-valtiontukisäännöt, kuntalaki ja hyvinvointialueesta annettu laki edellyttävät markkinoilla tapahtuvan toiminnan yhtiöittämistä. Tyhjiilleen jäävän sairaalan ja Lukkoilakodin osalta on KVV näyttänyt vihreää valoa, että vielä vuoden 2025 jälkeenkin kaupunki saa vuokrata tilat hyvinvointialueelle. Kun uusi sote-keskus valmistuu, nämä kiinteistöt tullaan pääosin purkamaan. Nämä muutokset vuokraustoiminnassa aiheuttaa 3,8 miljoonan euron vajeen kaupungin vuokratuottoihin ja tyhjiilleen jäävien kiinteistöjen purku osaltaan lisää toimintakuluja purkamisvuonna - toisaalta ylläpitokulut säästetään.

Kaupungille maksetaan korvaus uudistuksen omaisuusjärjestelyistä kaupungille aiheutuvista välittömistä kustannuksista, jos ne ylittävät vähintään 0,5 prosenttiyksikön laskennallisen veronkorotustarpeen kunnassa. Korvausta maksettaisiin siltä osin kuin kustannukset ylittäisivät mainitun rajan, laissa erikseen säädettyissä tapauksissa korvaus voisi olla suurempikin. Kunnan oikeus korvaukseen arvioidaan kunnan viimeistään 2027 loppuun mennessä valtiovarainministeriölle tehtävän hakemuksen perusteella.

Verotulot ja valtionosuudet

Valtionosuusrahoitus on kunnalle yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen, vaan kunta itse päättää valtionosuusrahoituksensa tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä.

Vuoden 2023 alusta alkaen sosiaali- ja terveys- sekä pelastustoimi siirtyivät kunnilta hyvinvointialueiden järjestettäväksi. Uudistuksessa kunnilta siirrettiin yhtä paljon verotuloja ja valtionosuuksia valtiolle kuin siirtyvien tehtävien kustannuksia siirtyi. Näihin sote-siirtolaskelmiin tehtyjen oikaisujen takia valtionosuudet vuodelle 2024 ovat täsmentyneet vuoden kuluessa. Sote-erien kokonaisvaikutus kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin on ollut huomattava ja vaikutus on ollut ennalta-arvaamaton.

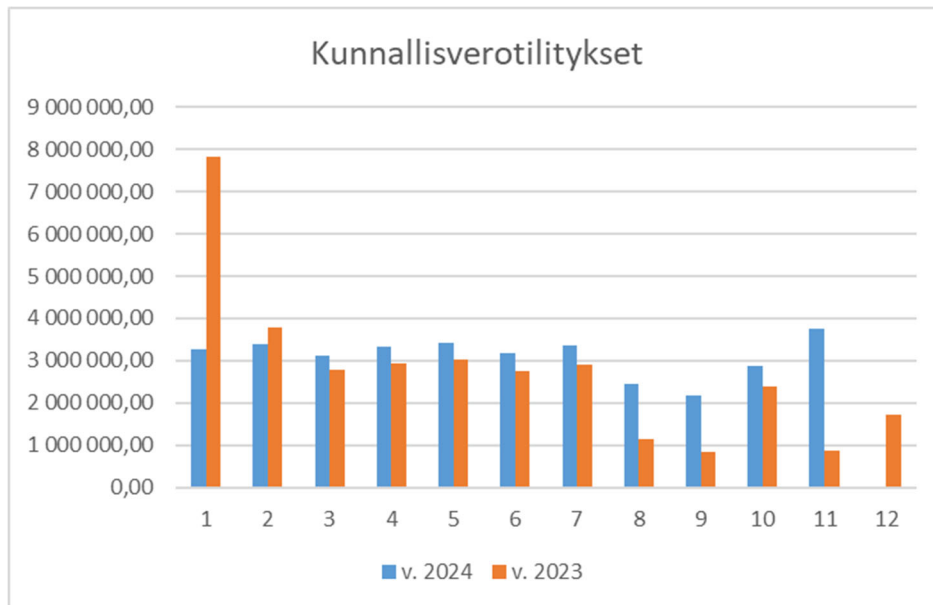
Lopullinen siirtolaskenta tehtiin vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöstietoihin perustuen. 17.11.2023 valtiovarainministeriö ilmoitti pysyvän yli 400 miljoonan euron lisäleikkauksen kuntien valtionosuuksiin. Lisävähennystä ei tehdä vuonna 2024, vaan vähennys jaksotetaan vuosille 2025–2027.

Uudistuksen taloudellisia vaikutuksia yksittäiseen kuntaan rajattiin ja tasattiin viidellä tasausmekanismilla: muutosrajoitin, järjestelmämuutoksen tasaus, siirtymäaika, tulopohjan tasauksen tasausrajojen muutos sekä kiinteistöveron sisällyttäminen tulopohjan tasaukseen. Tasausmekanismit on toteutettu kuntien valtionosuusjärjestelmän laskentaperusteita muuttamalla. Tasausmekanismit jäivät toistaiseksi pysyvästi vaikuttamaan kuntien valtionosuuteen vuodesta 2024 alkaen.

Tasuserien suuri paino valtionrahoituksessa on johtanut joidenkin kuntien osalta negatiiviseen valtionosuusrahoitukseen senkin jälkeen, kun peruspalvelujen valtionosuuteen lisätään opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoitus ja kotikuntakorvaus.

Työvoimapaalveluiden järjestämisestä ja kotoutumisen edistämisestä muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä vuoden 2025 alusta alkaen. Työttömyysmenojen laajeneva rahoitusvastuu korvataan kunnille valtionosuuden yhteydessä maksettavana korvauksena. Uusien tehtävien rahoitus viedään osaksi valtionosuuden laskennallista kustannuspohjaa ja rahoitus kohdennetaan kunnille määrättyjen valtionosuuskriteerien kautta. Kuntakohtaisesti rahoitus kohdentuu työikäisen väestön, työttömien ja palveluissa olevien määrän sekä vieraskielisyyden perusteella.

Tuloveroprosentin korotus vuoden 2023 8,36 %:sta vuoden 2024 9,4 %:iin on parantanut Jämsän kaupungin verotulokertymää vuonna 2024. Myös kiinteistöveroprosenttien korotus vuoden 2024 alusta on parantanut Jämsän kaupungin verotulokertymää siten, että vuonna 2025 jatketaan samoilla veroprosenteilla kuin vuonna 2024. Mikäli valtion suunnalta ei tule viime vuoden tapaan "Black Fridayta", suunnitteluvuosille 2026-2028 verotulokertymät näyttäisivät verokehikon mukaan varsin positiivista kehitystä Jämsän kaupungin osalta.

Verotulokertymän kasvattamiseksi on pystyttävä luomaan uusia työpaikkoja ja varmistamaan olemassa olevien työpaikkojen säilyttäminen. Kaipolan tehtaan lakkauttamisen myötä Jämsän alueelta katosi noin 440 työpaikkaa ja tehdasalueen tulevaisuus on edelleen avoin - tosin vihreää valoa on alkanut näkymään.

Jämsän kuuluminen yritystuissa Suomen II tukialueeseen ja rakennemuutoksen vaikutusten korjaamiseen tarkoitettu AKKE-rahoitus, sekä muut kehittämisen tuet mahdollistavat toimenpiteet yritysten kehittämiseen ja työpaikkojen synnyttämiseen. Hankerahoitus edellyttää lähes aina kaupungin omarahoitusta toteutuakseen, mihin tulee taloussuunnitelmassa varautua.

Petteri Orpon hallitusohjelman CAP-suunnitelman (maaseudun kehittämisrahoitus) kansallista rahoitusosuutta ollaan vähentämässä merkittävästi, mikä vaikuttaa myös rahoituksen EU:n osuuteen. On arvioitu, että leikkaus tarkoittaa yritys- ja kehittämishanketukien puolittumista alkuperäiseen suunnitelmaan verrattuna. Maaseudun kehittämistukien puolittuminen vaikuttaa suoraan jämsäläisten yritysten edellytyksiin toteuttaa kehittämis- ja investointihankkeita, sillä valtaosin yritykset ovat hyödyntäneet hankkeissaan juuri CAP-rahoitusta.

Kaupunki voi vaikuttaa osaltaan elinkeinopolitiikallaan työpaikkojen syntymiseen, mutta suuri osa elinkeinopolitiikan reunaehdoista muodostuu markkinoista ja kansainvälisistä tekijöistä, joihin kaupungilla ei ole vaikutusmahdollisuuksia. Kansallisella tasolla pyritään edunvalvonnalla vaikuttamaan alueen elinvoimaisuuteen, kuten veropolitiikkaan, väylähankkeisiin, aluepalveluiden sijoittumiseen ja kuntarakenteen palveluiden muutoksiin.

Talouden ohjaus ja seuranta

Kaupunkikonsernin talouden ohjausjärjestelmä perustuu kaupungin keskitettyyn rahoituksen ja kirjanpidon järjestelmään, jota talouspalvelut koordinoi keskitetysti. Talouden kannalta organisaation rakenne korostaa tulosvastuuta ja organisaatiossa on yhteneväiset toiminnan ja talouden toimivallan sekä vastuun rajat. Toimialoilla ja tulosalueilla toteutetaan valtuuston hyväksymän strategian pohjalta hyväksytyä taloussuunnitelmaa ja -arviota. Valtuustoon nähden vastuutasoina ovat erikseen toimialan toimintatuotot ja toimintakulut. Taloussuunnitelmaan sisällytetään toiminnan mittarit, henkilöstömäärän seuranta ja tuotteiden ja palvelujen myynnin tavoiteasetanta. Vuositasolla toimintaa seurataan osavuositarkastuksin (2 per vuosi) sekä tilinpäätöksen, talousarvion raamituksen ja talousarvion laadinnan yhteydessä.

Kuntalaisille ja yrityksille tarjottavien palveluiden kustannuslaskenta- ja hinnoitteluperiaatteet ratkaistaan yhtäläisin periaattein talouspalveluiden ohjeiden mukaisesti. Käytettävät kustannuslaskennan periaatteet dokumentoidaan yksikkökohtaisesti. Sisäistä laskutusta vähennetään eri yksiköiden välillä varsinkin silloin kun ko. palvelu palvelee tasaisesti kaikkia kaupungin toimintoja. Tukipalveluiden kustannusten vyörytys operatiivisille palveluluokille toteutetaan talouspalvelujen toimesta keskitetysti toimintakulujen suhteessa. Perinteisestä vyörytyksestä/laskutuksesta kustannuspaikkojen välillä voidaan siten luopua. Koko kaupunkia palveleva yksikkö saa käyttöönsä siten määrärahan tehtävän hoitamiseen ja valvoo toiminnan kustannustehokkuutta. Suurimmat poikkeukset tähän muodostavat sisäiset vuokrat ja tietohallinnon laskutus. Toimitilojen käytön optimointi tulee olla operatiivisen yksikön harkinnassa, samoin kuin se, tuotetaanko palvelut perinteisesti vai digitaalisesti. Ulkopuolisten hintojen vertailussa käytetään erillisiä seurannan ja kustannuslaskennan apuvälineitä ja ohjelmia. Tuotteiden hinnoittelun on oltava läpinäkyvää.

Väestö ja työpaikat

Jämsä on pinta-alaltaan laaja monine taajamineen. Väestöstä suurin osa asuu Seppolan ja Jämsänkosken keskusta-alueilla, näille alueille on keskittynyt myös asuntorakentaminen. Muut taajamat ovat Halli, Kaipola, Koskenpää ja Länkipohja. Merkittävä loma-asumisen keskittymä on Himoksen alueella, jossa sijaitsee myös yksi Suomen suurimmista laskettelukeskuksista. Oheisissa taulukoissa on esitetty Tilastokeskuksen Paavo-tietokannan mukaiset talouksien määrät sekä kouluikäisten perheiden määrät eri postinumeroalueilla.

	2020	2021	2022
Taloudet yhteensä (TE)			
35400 Länkipohja (Jämsä)	470	468	449
35600 Halli (Jämsä)	689	700	698
35610 Pihlaisto (Jämsä)	39	39	38
35630 Suinula-Valkamanperä (Jämsä)	77	81	77
42100 Jämsä Keskus (Jämsä)	5 206	5 226	5 146
42140 Juokslahti (Jämsä)	130	129	129
42220 Kaipola (Jämsä)	480	478	481
42300 Jämsänkoski Keskus (Jämsä)	2 704	2 697	2 654
42330 Haavisto (Jämsä)	157	155	158
42440 Koskenpää (Jämsä)	316	316	311

	2020	2021	2022
Kouluikäisten lasten taloudet (TE)			
35400 Länkipohja (Jämsä)	28	29	27
35600 Halli (Jämsä)	35	37	35
35610 Pihlaisto (Jämsä)	4	4	4
35630 Suinula-Valkamanperä (Jämsä)	7	5	5
42100 Jämsä Keskus (Jämsä)	414	391	373
42140 Juokslahti (Jämsä)	16	18	18
42220 Kaipola (Jämsä)	55	58	53
42300 Jämsänkoski Keskus (Jämsä)	223	216	202
42330 Haavisto (Jämsä)	19	20	23
42440 Koskenpää (Jämsä)	22	20	21

Väestömäärä on ollut 1990-luvun alkupuoliskolta lähtien laskusuunnassa ja muuttoliikkeen lisäksi kehitykseen on vaikuttanut myös väestönkasvun negatiivisuus. Oheisessa taulukossa näkyy vuoden 2023 kehityksen taustalla on lisääntynyt maahanmuutto Ukrainan pakolaisten saatua oikeuden hakea Suomesta kotikuntaa vuoden maassa asumisen jälkeen.

Luonnollinen väestömuutos eli syntyvyyden ja kuolleisuuden välinen ero on suuri, viimeisten vuosien aikana noin 200 hengen vähenemä vuosittain.

	2020	2021	2022	2023
Väkiluku				
Jämsä	19 887	19 767	19 347	19 182

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Jämsän väestömäärä vähenee nykyisestä noin 19 000:sta reiluun 15 000 asukkaaseen vuoteen 2040 mennessä.

	Väestö 31.12. (omavaraisennuste 2024)
Jämsä	
2024	18 964
2025	18 743
2026	18 519
2027	18 293
2028	18 065
2029	17 836
2030	17 607
2035	16 481
2040	15 403

Keski-Suomen liiton tilastojen mukaan vuosien 2011 -2021 välillä Jämsästä on kadonnut 1 653 työpaikkaa, joista teollisuudesta 710.

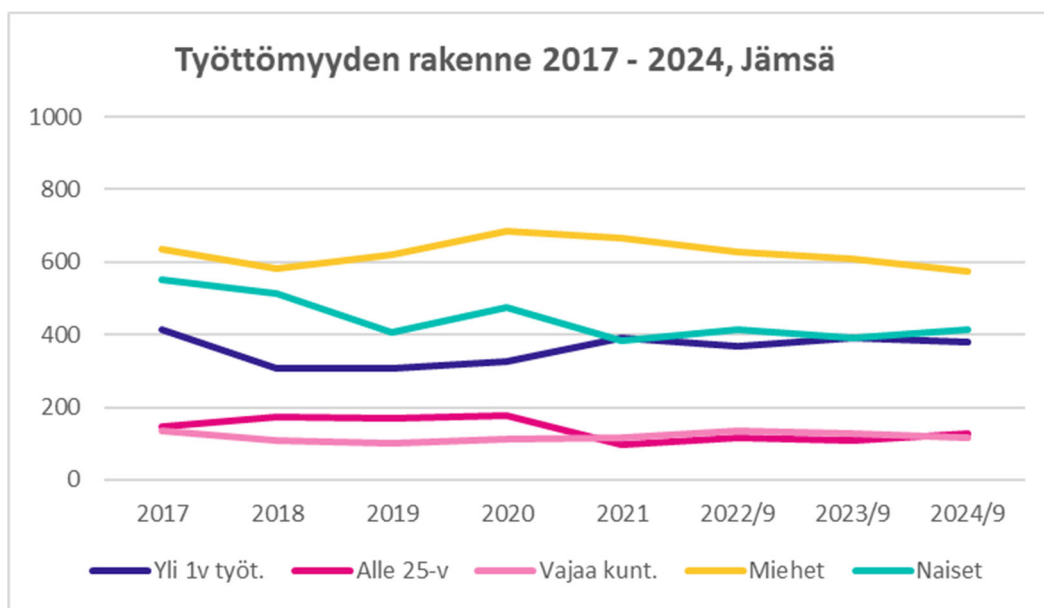
Työpaikkamäärän kehitys	Jämsä	Teollisuus
2011	8 652	2 486
2012	8 510	2 429
2013	8 241	2 407
2014	7 896	2 318
2015	7 769	2 281
2016	7 778	2 305
2017	7 695	2 270
2018	7 540	2 179
2019	7 400	2 152
2020	7 146	2 040
2021	6 999	1 776
2022	6 978	1 779

Työllisyys

Keski-Suomen alueella oli syyskuun 2024 lopussa 15 402 työtöntä työnhakijaa. Se on 6,9 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin, mutta 176 henkilöä vähemmän kuin kuukausi aiemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus maakunnan työvoimasta on tällä hetkellä 12,2 prosenttia. Jämsässä työttömyys on lähes samalla tasolla kuin vuotta aikaisemmin eli 11,9 prosenttia (991 henkilöä).

Vuosi	Työ-voima	Työttömät	Tyött. aste	Muutos %	Yli 1v työt.	%	Alle 25-v	%	Vajaa kunt.	%	Miehet	%	Naiset	%
2020	8814	1162	13,2	12,9	328	28,2	179	15,4	114	9,6	685	58,9	477	41,1
2021	8539	1051	12,3	-9,6	391	37,2	98	9,3	117	11,1	666	63,4	385	37
2022/9	8451	1042	12,3	-0,9	367	35,2	116	11,1	134	12,9	627	60,2	415	39,8
2023/9	8304	1000	12	-4	390	39	107	10,7	127	12,7	610	61	390	39
2024/9	8311	991	11,9	-0,9	379	38,2	126	12,7	118	11,9	576	58,1	415	41,9

Nuorisotyöttömyys on noussut Jämsässä ja pitkäaikaistyöttömien määrä on hieman laskenut. Keski-Suomessa syyskuun lopussa alle 25-vuotiaita oli työttömistä työnhakijoista 13,7 % (2 109 hlöä), Jämsässä vastaava luku oli 12,7 % (126 hlöä), kun vuotta aikaisemmin nuorisotyöttömien osuus Jämsässä oli 10,7 % (107).

Kaupungin oma työllisyyden hoito

Työllistämisyksikkö toimii suoraan kaupunginhallituksen alaisuudessa ja sen tehtävänä on organisoida kaupungin kesätyöllistäminen ja vaikeasti työllistyvien työllistäminen sekä ohjata työttömyysturvaa saavia oikean tuen piiriin, mikäli työkyky ei riitä työllistymiseen. Työllistämisen ja työkyvyn arvioinnin toimenpiteillä on tarkoitus osaltaan vaikuttaa Kelalle maksettavien työttömyysturvamenojen pysymiseen kohtuullisina.

Vuoden 2025 henkilöstöresursseiksi on työllisyyspäällikkö 10 %, omavalmentaja 50 %, työkykykoordinaattori ja työllisyystyöryhmän työnjohtaja. Ostopalveluina hankitaan työkyvyn arvioinnin palveluja mm. neuropsykologin ja erikoislääkärin lausuntoja sekä vaikeasti työllistyvien ohjauspalveluja Työvalmennussäätiö Avituksen nuorten ja aikuisten työpajoilta. Yksikön budjettiin sisältyvät kaupungin työllisyyden edistämisen määrärahat ja kaupungin korvaus Kelalle työttömyysturvasta.

Kelan työmarkkinatuen maksuosuudet ovat nousseet poikkeustilanteen ja taantuman aikana mm. pitkäaikaistyöttömyyden kasvun vuoksi. Kuluvana vuonna osuuksiin on varattuna 1,8 milj. € ja ennusteen mukaan se olisi melko lähellä toteutumaa. Vuodelle 2025 kuntien maksuosuus laajenee koskemaan koko työttömyysturvaa.

Työttömyystuki	Kunnan rahoitusosuus	Kunnan rahoitusosuus
Työmarkkinatuki 1/2025 asti	300 työttömyyspäivää 50 % 1000 työttömyyspäivää 70 %	1 777 729 €
2/2025 alkaen Työmarkkinatuki Peruspäiväraha Ansiopäiväraha	101 työttömyyspäivää 10 % 201 työttömyyspäivää 20 % 301 työttömyyspäivää 30 % 401 työttömyyspäivää 40 % 701 työttömyyspäivää 50 %	Arvio 3 073 805 € Kompensaatio (VOS) 1 296 077 €

Työllistämisyksikkö keskittyy vaikeasti työllistyvien ja pitkään työtä hakeneiden jämsäläisten työllisyyden edistämiseen. Yksikön toimintaan kuuluu työkyvyn arviointi, työkokeilut ja työllistäminen kaupungin työyksiköissä. Vuoden 2025 alusta lähtien Jämsän kaupunki toimii vastuukuntana Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueella, joka toteuttaa lakisääteiset työvoimapalvelut. Kaupunki ei voi enää käyttää palkkatukea työllistämiseen, joten työllistämistoimia on vähennetty. Velvoitetöylyttäminen päättyi lakimuutoksella 2.9.2024.

Työllistämisyksikkö järjestää kaupungin nuorten kesätyöllistämisen yhteistyössä sivistystoimen kanssa ja tukee yrityksiä, yhdistyksiä ja seurakuntia kesätyösetelillä, jos ne tarjoavat nuorelle kesätyötä. Budjettiin sisältyy määrärahat 90 kesätyöntekijän palkkaamiseen, 120 kesätyöseteliin ja 4H-kesätyöavustus 10 000 euroa. Vaikeasti työllistyvien työllistämiseen käytettävää määrärahaa budjettiin sisältyy 388 482 euroa, joka sisältää työllisyystyöryhmän ja ulkoalueiden kausityöntekijöiden työpaikkoja. Tavoitteena on työllistää 16 henkilöä 8-12 kk työsuhteisiin.

Hyvinvoinnin edistäminen

Jämsän kaupungissa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä nähdään laajana ja poikkihallinnollisena yhteistyönä. Edellytyksiä väestön hyvinvoinnille ja terveydelle luovat mm. varhaiskasvatus, koulutus, liikunta-, nuoriso-, kulttuuri-, kirjasto- ja opistopalvelut, kaavoitus, liikennejärjestelyt, puistot, liikuntapaikat ym. kunnan palvelut. Hyvinvoinnin edistämässä tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat järjestöt, seurakunnat ja yritykset ja olennaista on myös yhdyspintatyö Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa.

Hyvinvointi on keskeisellä tavalla kytköksissä elinvoimaan. Hyvinvoivat asukkaat ovat myös elinvoimaisen kaupungin edellytys. Toimivat osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet lisäävät hyvinvointia. Jämsän kaupunki edistää omalta osaltaan jämsäläisten hyvinvointia. Kaupunki tarjoaa mahdollisuuksia aktiiviseen ja hyvinvoivaan elämään. Jokaisella kaupunkilaisella on myös vastuu omasta hyvinvoinnistaan.

Hyvinvointiin liittyy keskeisesti turvallisuuden kokemus. Turvallisuuden tunne muodostuu muun muassa liikennejärjestelyistä, rikollisuuden ehkäisemisestä, hyvästä ilmanlaadusta sekä elinympäristön puhtaudesta ja rauhallisuudesta. Turvallisuutta luovat myös riittävät ja laadukkaat palvelut, tietoturvalliset sähköiset palvelut, yhteisöllisyys ja turvaverkostot sekä turvallinen työympäristö.

Hyvinvoinnin edistämisen työkalu on hyvinvointikertomus. Jämsässä on yhdistetty hyvinvoinnin ja turvallisuuden raportointi sekä suunnittelu yhteen asiakirjaan. Vuonna 2023 päivitetty hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus vuosille 2021–2025 pitää sisällään niin jämsäläisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden tilan arviointia (kertomusosio) kuin tulevaisuuden suunnittelua (suunnitelmaosio). Kyseessä on strateginen asiakirja suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työvälineeksi. Jämsäläisten hyvinvoinnillisen nykytilan kartoitus on toteutettu mittaritiedon ja jämsäläisten näkemysten perusteella eli kertomus ja suunnitelma on laadittu osallistaen. Myös jämsäläisiä hyvinvoinnillisia voimavaratekijöitä on kartoitettu.

Jämsän hyvinvoinnin edistämistyön koordinointi on sivistystoimessa vapaa-aikapalveluiden tulosityksikössä. Kaupungissa kokoontuu hyvinvointikoordinaattorin johdolla hyvinvointiryhmä noin 7 kertaa vuodessa eri teemojen (mm. eri ikäryhmät) merkeissä. Lisäksi ehkäisevän päihdetyön ryhmä kokoontuu vuosikellon mukaisesti 4 kertaa vuodessa. Hyvinvointijohtamista toteutetaan strategian suunnassa ja sen toteutumista valvoo kaupungin johtoryhmä. Hyvinvoinnin ja turvallisuuden raportti ja suunnitelmat julkaistaan valtuustokausittain. Vuosittainen suunnittelu sisältyy kunkin toimialan omaan taloussuunnitteluun. Vastaavasti vuosiraportointi toteutetaan toimialoittain tilinpäätöksessä.

Seuraavaa laajaa hyvinvointi- ja turvallisuuskertomusta vuosilta 2021–2025 sekä suunnitelmaa vuosille 2026–2029 työstetään vuoden 2025 aikana. Suunnitelmaan sisällytetään myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä läpileikkaavina teemoina ehkäisevän päihdetyön ja lähisuuhdeväkivallan ehkäisytyön teemat. Vuoden 2025 aikana työstetään myös hyvinvointisuunnitelmaan liittyvää liikkumisohjelmaa Keski-Suomen kuntien liikkumisohjelmien yhteiskehittämisen hankkeen puitteissa. Hanketta koordinoi Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellinen tiedekunta.

Vuoden 2025 painopisteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä ovat Keski-Suomen hyvinvointialueen alueellista hyvinvointisuunnitelmaa mukaillen liikunnallinen elämäntapa, mielen hyvinvointi ja arjen turvallisuus.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Selonteon laatiminen kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä on kuvattu uusimmassa kirjanpitolautakunnan kuntajaoston dokumentissa "Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta" vuodelta 2020. Jämsän kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on kaupunginvaltuusto hyväksynyt 3.3.2014. Niiden perusteella kaupunginhallitus on antanut täydentävät ohjeet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä 19.12.2017. Ohjeistus tulee siten päivittää, mutta niiden mukaista tarkempaa ohjeistusta noudatetaan toistaiseksi.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteon valmistelu tilinpäätöstä varten vastuutetaan eri tehtäväalueille siten, että lauta- ja johtokunnat ja niiden alainen toimialajohto valmistelevat kaupunginhallitukselle selonteossa esitettävät tiedot sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä. Selonteon tulee pohjautua dokumentoituun ja tarkastettavissa olevaan tietoon. Selonteossa kuvataan sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa havaittujen puutteiden ja niiden korjaamiseksi esitettyjen toimien lisäksi, miten sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on arvioitu organisaation eri tasoilla (onko tehty dokumentoituja itsearviointeja, kokonaisarviointeja jne.), arviointiprosessin kehittämiskohteet ja onko aikaisempina tilikausina raportoidut epäkohdat korjattu. Tilintarkastajan on tarkastuskertomuksessa annettava lausunto siitä, onko sisäinen valvonta ja riskienhallinta kaupungissa asianmukaisesti järjestetty.

Lautakuntien ja johtokuntien tulee selonteossa antaa seuraavat tiedot:

- Miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on järjestetty
- Onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella
- Miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia. Lisäksi sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena, sopimusten hallintana, osaamisena, väärinkäytösten ehkäisyinä.

Selonteossa kuvataan olennaisilta osin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistapa ja eri osa-alueet:

- hallinto- ja johtamistapa (eettiset periaatteet, säännöt, ohjeet, toimivallan jako)
- riskienhallinta (tunnistus, analysointi, hallinta, dokumentointi)
- valvontatoimenpiteet (mm. erilaiset kontrollit, suojaukset, sopimusten hallinta),
- tieto ja tiedonvälitys (avoimuus ja hyvä tiedonhallintatapa, raportointi, viestintä, esim. merkittävät riskit)
- seuranta (ml. arviointi, kehittämistoimenpiteiden tuloksellisuus).

Riskienhallinnan järjestämistä arvioidaan selonteossa seuraavin perustein:

- kaupunginvaltuuston hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet ja kaupunginhallituksen niiden soveltamiseksi antamat tarkemmat ohjeet ja niiden noudattaminen
- riskienhallinnan ja seurannan selkeä vastuutus ja asiantuntemuksen riittävyys
- kaupungin riskienkartoituksen ajantasaisuus ja kattavuus
- merkittävimpien riskien ja niiden hallitsemiseksi tehtävien toimien dokumentointi, seuranta- ja raportointikäytännöt sekä niiden toteutuminen, onnistuminen toteutuneiden riskien ajallisessa ja rahamääräisessä ennakoinnissa.

Tähän talousarviokirjaan on arvioitu toimialojen ja konserniyhtiöiden toiminnan riskit. Kaupunginhallitukselle raportoidaan kolmannesvuosittain talouden ja toiminnan toteutumisesta toimialoittain ja tulosalueittain. Osavuosisikatsukseen kuuluu talousarvion toteutumisvertailu sekä keskeiset tiedot toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Riskien toteutumisen arviointi annetaan jälkimmäisessä eli elokuun lopun tilanteessa ja toisen kerran tilinpäätöksen yhteydessä. Kaupunginhallitus antaa raportoinnista tarkemmat ohjeet talousarvion täytäntöönpano-ohjeen antamisen yhteydessä.

Kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunkin toimielimen, toimialan, liikelaitoksen ja tytäryhteisön on järjestettävä toimintansa sekä johtamis- ja ohjaamisjärjestelmänsä niin, että organisaation kaikilla tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisvastuu on kaupunginjohtajalla, toimialajohtajilla, liikelaitosjohtajilla, tulosaluejohtajilla sekä kaupungin muilla tilivelvollisilla ja esihenkilöasemassa olevilla.

Riskien arviointi ja niiden toteutumisen raportointi toteutetaan Opiferus-järjestelmään. Kukin toimiala ja tulosalue sekä liikelaitokset tekevät ja tallentavat riskienhallintasuunnitelmansa omien käytäntöjensä mukaisesti.

Konsernijohto vastaa kuntalain mukaisesti konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat yhteisön sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta lainsäädännön, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen sekä konsernijohtoon antamien ohjeiden mukaisesti.

Jämsän kaupungin merkittävimmät riskit ja riskienhallinta

Jämsän kaupungin tunnistetut riskit on luokiteltu operatiivisiin, strategisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin sekä niitä on arvioitu riskin vaikutuksen ja tapahtuman todennäköisyyden perusteella. Riskin toteutumisen vaikutusta arvioidaan viisiportaisella asteikolla: ei vaikutusta (1), vähäinen vaikutus (2), selkeä vaikutus (3), vakava vaikutus (4), erittäin vakava vaikutus (5). Samoin on arvioitu riskin todennäköisyyttä: hyvin epätodennäköinen (1), epätodennäköinen (2) mahdollinen (3), todennäköinen (4), hyvin todennäköinen (5). Näin arvioidut luvut (vaikutus x todennäköisyys) on kerrottu keskenään, jolloin on saatu tapahtuman riskiluku.

Riskit on arvioitu toimialoittain ja liikelaitoksittain sekä konserniyhtiöittäin. Riskien seurantaan on nimetty vastuuhenkilöt. Toimialojen ja liikelaitoksen taulukot muodostavat siten kaupungin riskiarvioinnin. Toimielimenä kaupunginhallitus ja sen alainen konsernipalvelut -toimiala vastaa tilinpäätökseen laadittavasta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteosta toimialoilta saatujen osaraporttien pohjalta.

1.2 Jämsä 2025 -strategia Kuntastrategian lähtökohdat

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiaa koskevilta osin kuntalaki tuli sovellettavaksi valtuustokauden 1.6.2017 alusta.

Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
- 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
- 3) kunnan tehtäviä koskeissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- 4) omistajapolitiikka;
- 5) henkilöstöpolitiikka;
- 6) kunnan asukkaiden osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuudet;
- 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Kuntalain 110 §:n mukaisesti talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on hyväksyttävä kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. Taloutta koskevilta osin kuntalaki on tullut voimaan jo 1.5.2015 lukien.

Strategian päivittäminen

Jämsän kaupunginvaltuustossa 28.11.2022 § 159 hyväksytty kuntastrategia päivitettiin viimeksi vuosina 2021-2022. Strategia tähtää vuoteen 2025 ja se perustuu visioon Jämsän kaupungista, jossa on "Aikaa elämälle". Strategian mukaisesti Jämsän kaupungin arvot ovat yhteistyökykyisyys, palveluhenkisyys, avoimuus ja kestävyys. Strategiaa toteutetaan kiinteässä yhteydessä taloussuunnitteluun ja tavoitteiden toteutumista arvioidaan erityisesti tilinpäätöksen yhteydessä. Strategiaprosessi jatkuu ns. rullaavana ja sitä päivitetään aina tarvittaessa toimintaympäristössä tai kaupungin toimintaedellytyksissä tapahtuneiden muutosten sitä edellyttäessä. Seuraava strategian päivitys on suunniteltu vuodelle 2025. Strategian painopisteet on huomioitu toimialojen taloussuunnitelmissa.

Kuntastrategian tavoitteet

Jämsän kaupungin strategian perustana on ajatus turvallisesta, toimivasta ja vastuullisesta yhteisöstä, joka mahdollistaa sujuvan arjen niin asukkaille kuin vierailijoille. Kaupungin rooli yhteisön rakentajana ja palveluiden järjestäjänä pohjaa hyvää hallintoon ja tasapainoiseen talouteen. Aktiivisella omistajapolitiikalla tavoitellaan yhteisön kokonaisedun kasvua. Kuntastrategiaan on määritelty hyvän hallinnon ja tasapainoisen kuntatalouden lisäksi viisi tavoitetta:

Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä

Luomme edellytyksiä osaamiselle, kansainvälistymiselle, työpaikkojen syntymiselle ja yrittäjyyden kasvulle. Kannustamme uusin avauksiin, kokeilemme, innovoimme, sallimme ja rakennamme kumppanuuksia. Houkuttelemme yrityksiä, osaavaa työvoimaa ja matkailijoita.

Hyvinvointia ja turvallisuutta

Tarjoamme turvallisen ja toimivan arjen.
Mahdollistamme aktiivisen elämän, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn.
Vahvistamme yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä.
Luomme puitteita liikkumiselle, kulttuurille ja monipuoliselle asumiselle.

Ympäristö-vastuuta

Huolehdimme ympäristön viihtyisyydestä ja ennakoimme ympäristöpäästösten vaikutukset.
Panostamme ympäristökasvatukseen ja vastuulliseen luontomatkailuun.
Vahvistamme alueen kokonaiskestävyyttä.
Jämsä on hiilineutraali vuonna 2035.

Palveleva kaupunki

Teemme yhdessä, kohtaamme ja osallistamme.
Rakennamme vahvoja verkostoja ja katkeamattomia palveluketjuja.
Luomme myönteisiä palvelukokemuksia ja keräämme asiakaspalautetta.
Uudistamme palveluja ja hyödynnämme digitaalisuutta.
Rakennamme positiivista kaupunkimainetta.

Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö

Huolehdimme, että meillä on oikea määrä osaavaa henkilöstöä oikeassa paikassa.
Panostamme työilmapiiriin, työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.
Olemme rohkeita kehittämään osaamistamme ja työtämme tavoitteellisesti.

Strategiaa tukemaan on laadittu ohjelmia, alastrategioita ja dokumentteja, joiden avulla toteutetaan strategisia tavoitteita. Näitä ovat muun muassa elinvoimaohjelma, asumisohjelma 2030, ympäristöohjelma, matkailustrategia, hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus, Jämsäläinen hyvän työn toimintamalli sekä henkilöstö- ja koulutussuunnitelma. Nämä kattavat laajasti kaupungin kehittämisen eri osa-alueet ja toimivat strategian toteuttamisen konkreettisina välineinä. Valmisteilla oleva osallisuusohjelma sitoo yhteen edellä mainitut ohjelmat ja varmistaa, että kuntalaiset voivat osallistua edellä mainituissa teemoissa. Osallisuusohjelma valmistuu vuoden 2025 aikana.

Strategiaan on muodostettu myös ensimmäistä kertaa Jämsän kaupungin palvelulupaus. Kaupungin jokainen toimintayksikkö on osaltaan määritellyt, miten palvelulupaus toteutuu arkipäiväisessä palvelutuotannossa.

Lupaamme kuunnella ja ratkaista kuntalaisten asioita

Olemalla ystävällisiä ja palvelemalla positiivisella asenteella

Vastaamme yhteydenottoihin viipymättä ja autamme asiakasta asian hoidossa

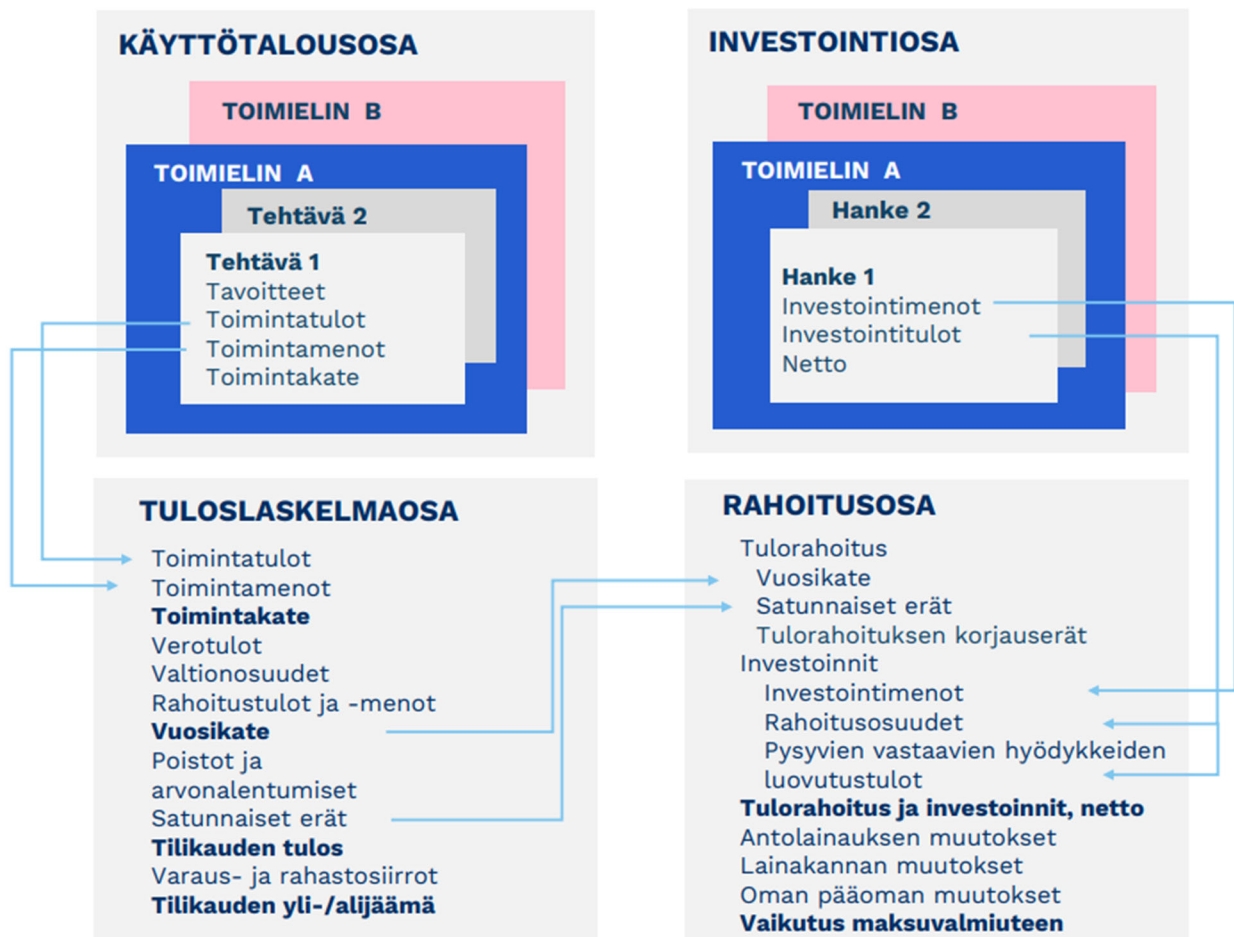
Jokainen yhteydenotto tuottaa arvoa asiakkaalle.

Keräämällä toiminnastamme palautetta systemaattisesti ja kehittämällä toimintaamme

2 TULOSLASKELMA

2.1 Talouden vertailtavuus

Talousarvioasetelma muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta.

Talousarvioasetelma on kaupungin talousarvio- ja -suunnitelmarakenne, joka sisältää toimialojen, liikelaitosten, tulosalueiden, tulosityksiköiden ja kustannuspaikkojen muodostaman organisaatorakenteen. Suurimmat muutokset tapahtuivat vuoden 2023 alussa hyvinvointialueiden aloittaessa. Vuonna 2024 aloitettuun talouden tasapainottamishjelmaan sisältyy toiminnan uudelleenorganisointitavoitteita, joita toteutetaan myös taloussuunnittelukaudella 2025 - 2028.

2.2 Toimintatuotot

Toimintatuotot sisältävät myynti-, maksutuotot, saadut tuet ja avustukset sekä muut toimintatuotot.

Myyntituotot ovat tuloja tavaroiden ja palvelujen myynnistä, jotka on tarkoitettu myytäväksi pääsääntöisesti tuotantokustannukset peittävään hintaan. Kaupungin liiketoiminnan suoritteista perimät korvaukset merkitään myyntituottoihin riippumatta siitä, kattavatko ne tuotantokustannukset. Maksutuotot ovat asiakasmaksuja ja muita maksuja tavaroista ja palveluista, joiden hinnoittelun tarkoituksena ei ole kattaa tuotantokustannuksia kokonaisuudessaan tai joiden hinnat määritellään asiakkaan maksukyvyn mukaan. Monista maksujen perusteista säädetään laissa tai asetuksessa.

Ulkoisia myyntituottoja on talousarviossa 13,6 miljoonaa euroa.

Maksutuottoihin kaupungilla kirjataan asiakasmaksut ja mm. erilaiset palvelumaksut, suunnittelu- ja mittaustoimen maksut, rakennusvalvonnan ja tarkastusten maksut. Ulkoisia maksutuottoja on talousarviossa 1,1 miljoonaa euroa. Kaupungin maksuissa pyritään omakustannushintaan lainsäädännön sen salliessa. Kaupungin tulopohjasta on huolehdittava siltä osin kuin se on omassa päätöksenteossa, joten maksuja ja taksoja tarkastellaan vuosittain ja tarvittaessa korjataan inflaatio- ja kulukertoimilla.

Tiliryhmään tuet ja avustukset kirjataan mm. valtiolta saadut tuet. Tukiin ja avustuksiin sisältyy mm. hankkeisiin saadut rahoitukset. Tukia ja avustuksia on talousarviossa 1,9 miljoonaa euroa. Muutettuun talousarvioon 2024 verrattuna tukien ja avustusten määrä vähenee 0,7 miljoonalla eurolla hanketoiminnan supistamisen takia.

Muihin toimintatuottoihin kuuluvat erityisesti maa- ja vesialueiden sekä toimitilojen vuokratuotot. Ulkoisia muita toimintatuottoja on talousarviossa 8,6 miljoonaa euroa.

2.3 Toimintakulut

Henkilöstökuluihin kirjataan palkat ja palkkiot sekä henkilösivukulut (mm. eläkemaksu, sairaus-, työttömyys- ja työtapaturmavakuutusmaksut). Henkilöstökulut ovat 47,9 % koko kaupungin toimintakuluista. Henkilöstökuluihin on sopimuskorotusten vuoksi arvioitu 3,6 %:n suuruinen palkankorotusvara. Henkilöstökulut ovat talousarviossa 35,5 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut, kuten kaikki muutkin kulut kasvavat jonkin verran uudessa talousarviossa, edelliseen verrattuna johtuen uudesta taseyksiköstä eli Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueesta.

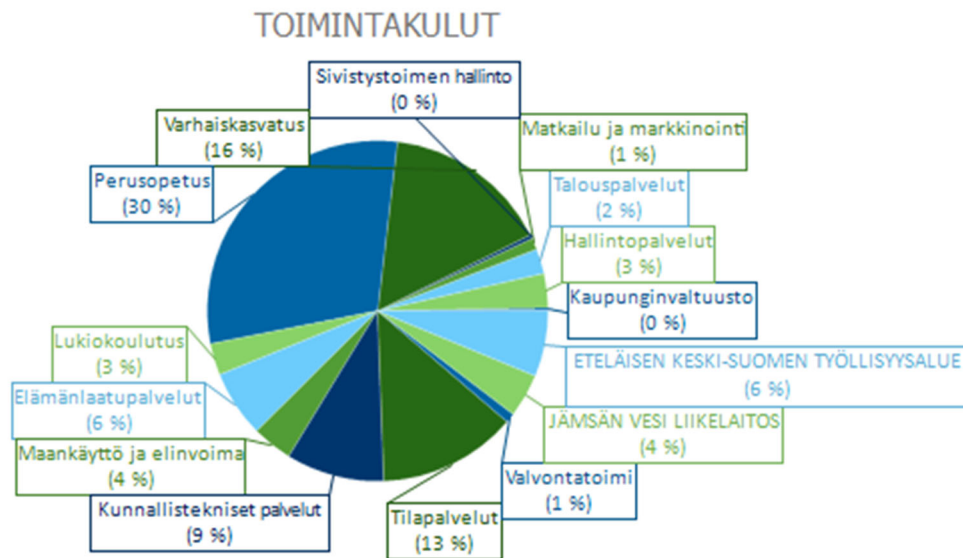
Palvelujen ostoihin kirjataan sekä ulkoiset että sisäiset palvelujen ostot. Palvelujen ostot ovat 31,6 % koko kaupungin toimintakuluista. Ulkoiset palvelujen ostot ovat talousarviossa 23,4 miljoonaa euroa.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin kirjataan mm. tarvikkeet, lämmitys, sähkö, muu materiaali ja pienkalusto. Aineita, tarvikkeita ja tavaroita on talousarviossa 7,3 miljoonaa euroa.

Avustuksiin kirjataan kaupungin vuosittain myöntämät avustukset kotitalouksille ja yhteisöille (5,2 milj. euroa). Tässä tapahtuu suuri muutos aiempaan talousarvioon verrattuna (3,0 milj. euroa), kun talousarvio sisältää nyt myös uuden työllisyysalueen.

Muissa toimintakuluissa on suurimpana eränä ulkoiset vuokratulot. Ulkoisia muita toimintakuluja talousarviossa on 2,8 miljoonaa euroa.

Tehtävittäin toimintakulut jakautuvat seuraavasti:

2.4 Toimintakate

Toimintakate on toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus, ja se osoittaa, paljonko toimintamenoista jää verovaroin ja valtionosuuksin katettavaksi. Toimintakatteessa on huomioitu valmistus omaan käyttöön. Toimintakate ei ole vertailukelpoinen kaikkiin aikaisempiin vuosiin nähden hyvinvointialueen muodostamisen ja liikelaitosmuutosten vuoksi. Toimintakatteen kasvu on saatava maltilliseksi ja sopusointuun toiminnan rahoituksen kanssa.

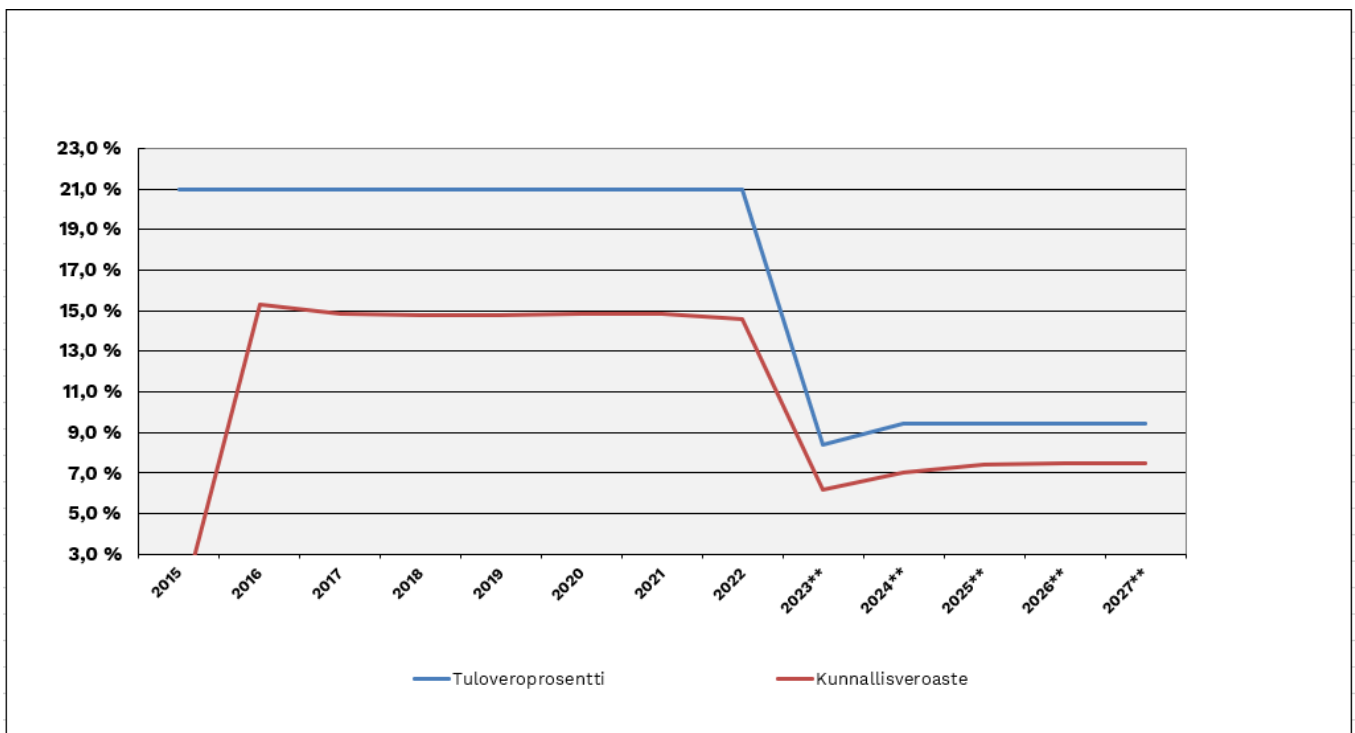
TOIMINTAKATE (1 000 €)	TP 2021	TP 2022	TP 2023	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
kaupunki ja liikelaitokset sisäiset ja ulkoiset								
Toimintatuotot	69 329	71 532	29 875	28 800	32 976	29 973	29 879	27 776
Valmistus omaan käyttöön	263	298	280	220	205	205	205	205
Toimintakulut	200 372	209 867	75 077	76 648	81 980	79 763	80 810	81 748
Toimintakate	-130 780	-138 037	-44 922	-47 628	-48 799	-49 585	-50 726	-53 767
Muutos € ed. vuosi	-3 958	-7 257	93 115	-2 706	-1 171	-786	-1 141	-3 041
Muutos-% ed. vuosi	3,12 %	5,55 %	-67,46 %	6,02 %	2,46 %	1,61 %	2,30 %	5,99 %

2.5 Verotulot

2.5.1 Kunnallisvero

Jämsän kaupungin kunnallisverotulot vuonna 2024 ovat alkuperäisessä talousarviossa 34,7 miljoonaa euroa. Tuoreimman veroennusteen mukainen summa on 36,8 miljoonaa euroa tälle vuodelle. Talousarvioon jätetään sekä talousarvio- että suunnitelmavuosille 0,5 miljoonan euron varmuusmarginaali. Vuodesta 2024 alkaen on nähtävillä hienoista kunnallisverotulojen nousua, jota selittää mm. vuonna 2024 tehty veroprosentin korotus 8,36 %:sta 9,4 %:iin.

Veroennusteessa on huomioitu myös Tilastokeskuksen väestöennuste. Tulevien vuosien veroperustemuutokset on huomioitu arviossa valtion talousarvion tilanteen mukaisina. Efektiivinen kunnallisveroaste korotuksen jälkeen on 7,04 %.

2.5.2 Yhteisövero

Yhteisöveron kuntaosuutta korotettiin voimakkaasti koronavuosina 2020 ja 2021. Vielä vuonna 2022 kuntaosuus oli normaalia korkeampi kunnes 2023 palattiin normaalille tasolle. Verokehikon mukaan yhteisövero putoaa vuonna 2024 edelleen edellisvuodesta, ollen nyt 6,8 milj. euroa. Vuoden 2025 yhteisövero ei näytä pirstymisen merkkejä verokehikon luvuissa, mutta pieni käänne tapahtuisi vuonna 2026.

2.5.3 Kiinteistövero

Kiinteistöveroprosentteja korotettiin Jämsässä vuonna 2024. Maapohjan veroprosentti eriytettiin vuoden 2024 alusta yleisestä kiinteistöveroprosentista. Hallitusohjelman mukaisesti maapohjan kiinteistöveron alaraja korotettiin 1,30 prosenttiin nykyisestä 0,93:sta. Vero lasketaan siten jatkossa erikseen maapohjalle ja rakennukselle kaikkien rakennusten osalta.

Kiinteistöveroprosenttirajat 2024 alkaen	Min	Max
Yleinen, rakennukset	0,93	1,80
Yleinen, maa-alueet	1,30	1,80
Vakituinen asuminen	0,41	0,90
Muut asuinrakennukset	0,93	1,80
Rakentamaton rakennuspaikka	0,00	6,00
• jos määrätään alaraja	2,00	
Voimalaitos	0,00	3,10
Yleishyödyllinen yhteisö (mahdollista määrätä)		0,00

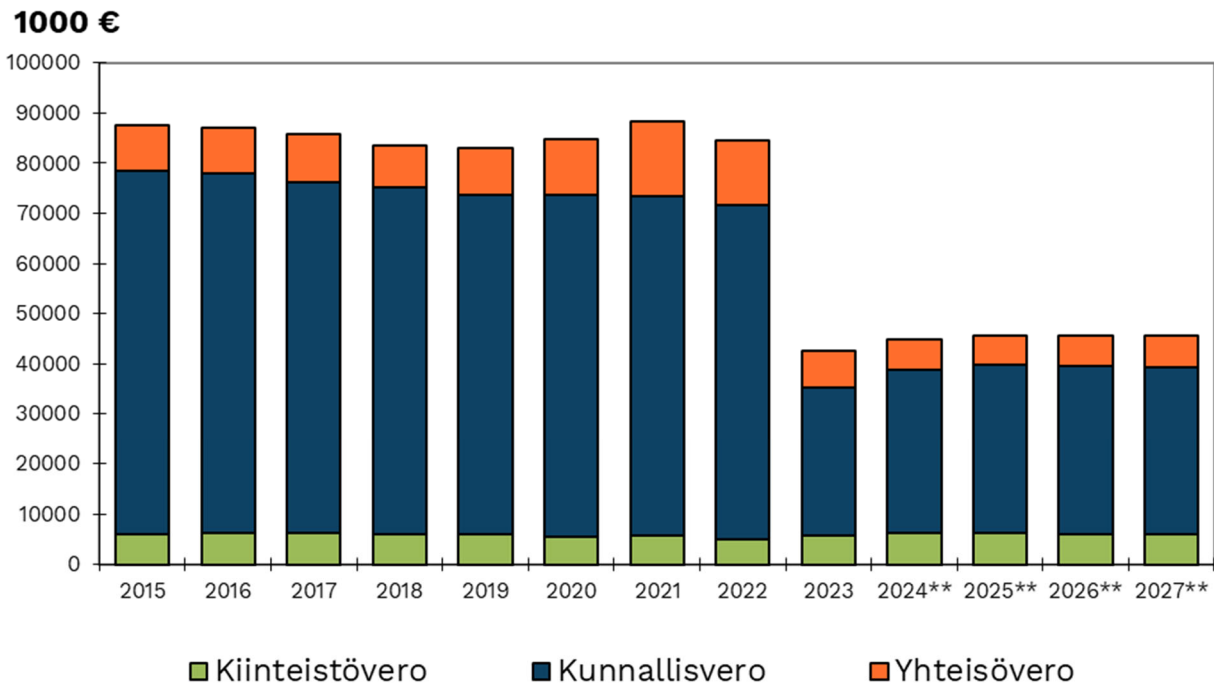
Vakituisten asuinrakennusten veroprosenttia nostettiin maltillisesti 0,45 %:sta 0,50 %:iin. Muiden asuinrakennusten eli vapaa-ajan asuntojen veroa nostettiin 1,05 %:sta 1,20 %:iin. Samoilla veroprosenteilla jatketaan myös vuonna 2025.

Jämsän kaupungin veroprosentit	2009	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tulovero	19,5	21	21	21	21	21	21	21	8,36	9,4
Kiinteistövero yleinen, rakennukset	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Kiinteistövero yleinen, maa-alueet										1,30
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vakituiset asuinrakennukset	0,40	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,50
Muut asuinrakennukset	1,00	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05	1,20
Voimalaitokset	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50
Rakentamattomat tontit	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00

Verotulot						
TILIVUOSI	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
Verolaji						
Kunnallisvero	71 723 912	32 896 441	36 793 872	38 310 000	39 139 000	39 870 000
Muutos %	0,7	-54,1	11,8	4,1	2,2	1,9
Yhteisövero	13 900 568	8 163 583	6 774 770	6 752 000	7 185 000	7 000 000
Muutos %	-10,9	-41,3	-17,0	-0,3	6,4	-2,6
Kiinteistövero	5 481 349	6 284 054	7 141 384	7 149 000	7 149 000	7 149 000
Muutos %	-6,9	14,6	13,6	0,1	0,0	0,0
VEROTULOKSI KIRJATTAVA	91 105 829	47 344 078	50 710 026	52 211 000	53 473 000	54 019 000
Muutos %	-1,7	-48,0	7,1	3,0	2,4	1,0

Verokehikko vuosille 2025-2027. Kunnallisverotulossa huomioitu 0,5 miljoonan euron varmuusmarginaali. (Lähde: Suomen Kuntaliitto, Kuntien verotulojen ennustekehikon kuntatiedosto, syyskuu 2024)

Kunnan arvioitu reaalinen verotulo 2015-2027

2.6 Valtionosuudet

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta:

1. kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (laki 618/2021), jota hallinnoi valtiovarainministeriö, ja
2. opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta (laki 1705/2009), jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Vaikka hallinnollisen jaon perusteella voisi päätellä toisinkin, niin valtaosa kuntien varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen valtionosuusrahoituksesta määräytyy valtiovarainministeriön hallinnoiman peruspalvelujen valtionosuuden laskentatekijöiden kautta.

Peruspalvelujen valtionosuus koostuu kuntien kustannuserojen sekä tulopohjan tasauksesta. Kustannuserojen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Tulopohjaa tasataan kunnan verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen kautta. Varsinaisesta peruspalvelujen valtionosuudesta eriyttynä osana kunnille maksetaan myös veromenetysten korvausta.

Kuntien palvelutuotannon kustannukset ja verotulot poikkeavat paljon toisistaan muun muassa väestön ikärakenteen ja olosuhteiden takia. Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta kohtuullisella verorasituksella.

Kuntien vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätösten mukaiset hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset ja kunnista siirtyvät verotulot vaikuttavat kuntien valtionosuuden määrään siltä osin kuin 12,64 prosenttiyksikön mukainen verotulojen siirto ja yhteisöveron kolmasosa ei niitä kata. Valtakunnan tasolla sote/pela - kustannukset kasvoivat vuonna 2022 reilun seitsemän prosenttia, Jämsässä 5,4 %. Niissä kunnissa, joissa kasvavat verotulot kattoivat suurelta osin siirtyvien sote-kulujen kasvun, valtionosuuksia ei tarvinnut leikata ja päinvastoin.

Hallitus käynnisti kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistuksen syksyllä 2023. Tarkoituksena oli, että päivitetty järjestelmä olisi tullut voimaan vuoden 2026 alusta alkaen. 22.10.2024 valtionvarainministeriö tiedotti, että valtionosuuksien uudistus siirtyy vuodelle eteenpäin lisäselvitystarpeiden vuoksi.

Uuden rahoitusmallin on tarkoitus vahvistaa itsehallintoa ja säilyttää kuntien saamien valtionosuuksien yleiskatteellisuus. Uudistus toteutetaan kustannusneutraalisti siten, että se ei lisää julkisia menoja, vaan vahvistaa kasvua ja julkista taloutta pitkällä aikavälillä. Osana uudistusta arvioidaan verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen piirissä olevien verojen tarkoituksenmukaisuutta ja tasauksen tasoa. Samalla tarkastellaan tasauksen piirissä olevien verojen määrää ja tasauksen suuruutta. Peruseriaatteena on, että kuntien alueella syntyvästä verotulosta mahdollisimman suuren osan tulee jäädä kuntien omaan käyttöön, kuitenkin kaikkien kuntien elinvoima ja kuntien välinen rahoituksen tasapainoisuus huomioiden.

Asukaskohtainen valtionosuus putosi vuoden 2022 noin 2 500 eurosta vuoden 2023 noin 260 euroon ja siitä edelleen vuoden 2024 noin 93 euroon. Vuonna 2025 asukaskohtainen valtionosuus on 215 euroa pitäen sisällään työllisyysalueuutoksen. Kokonaissummama tämä tarkoittaa 47 milj. eurosta (2022) 5,7 milj. euroon (2023) ja 1,7 milj. euroon (2024). Vuoden 2025 laskennallinen valtionosuus on 4,4 milj. euroa. 1.1.2025 aloittavan työllisyysalueen rahoitusosuus tästä summasta on 3,4 milj. euroa.

Ikärakenne		Laskennalliset kustannukset, euroa	
	määrä	perushinta	
0-5-vuotiaat	605	8 449,95	5 112 220
6-vuotiaat	122	8 975,60	1 095 023
7-12-vuotiaat	1 050	7 564,89	7 943 135
13-15-vuotiaat	630	12 944,95	8 155 319
16 vuotta täyttäneet	16 775	66,14	1 109 499
18-64-vuotiaat	9 699	83,48	809 673
Ikärakenne yhteensä:	19 182		24 224 867

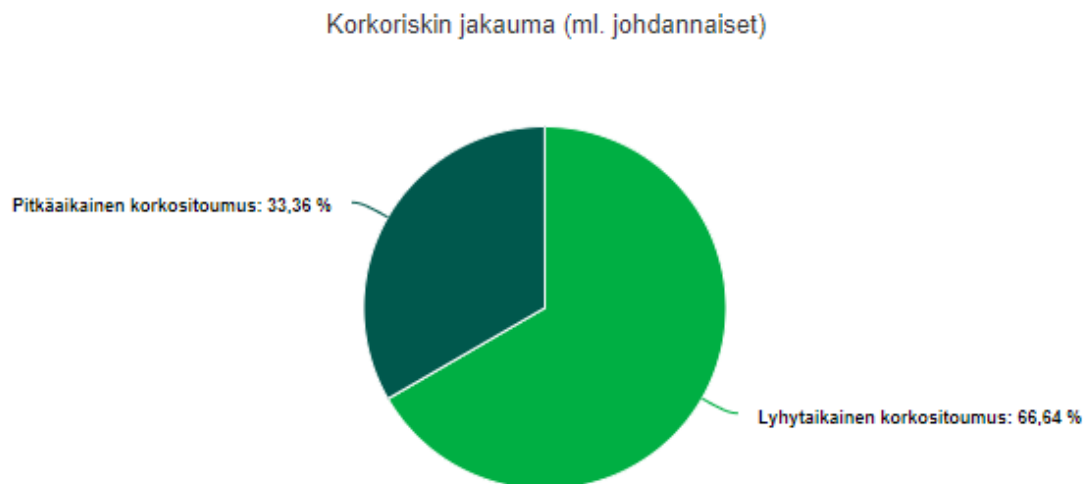
Jokainen jämsäläinen rahoittaa kaupungin palveluja laskennallisesti 1 467,53 eurolla eli yhteensä 28 150 160 euroa. Peruspalvelujen valtionosuus ennen tulopohjan tasausta on 451 693 euroa. Tulopohjan tasaus on 3 049 340 euroa eli sen erotuksena kaupungin peruspalvelujen valtionosuus on negatiivinen - 2 597 646,47 euroa. Veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvaus on 1 977 122,92 euroa sekä te-uudistuksen vos-rahoitus on 3 438 713,69 euroa eli OKM:n vähennyksen (-1 359 346 €) jälkeen Jämsän valtionosuus vuonna 2025 on 4 416 487,56 euroa.

2.7 Rahoitustuotot ja kulut

Kaupungin lainamäärä (ml. vesilaitos) tilinpäätöksessä 2023 oli 23,4 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 lopussa sitä arvioidaan olevan 19,7 miljoonaa euroa.

Kaupungin lainakannan korkoriskin jakautumasta on lyhytaikaisen korkositoumuksen osuus 66,36 % / 14,1 M€ ja pitkäaikaisen korkositoumuksen osuus eli kiinteäkorkoisia 33,36 % / 7,1 M€. Korkokulut ovat noin 398 000 euroa vuonna 2025.

Antolainoja tilinpäätöksessä 2023 kaupungilla oli 6,3 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 lopussa niitä arvioidaan olevan 5,6 miljoonaa euroa. Antolainojen keskiporkko vuonna 2025 on 2,07 %. Korkotuotot antolainoista ovat 2025 noin 165 000 euroa. Osinkotuottoja Jämsän kaupunki saa lähinnä pörssiyrityiltä ja Jämsän Aluelämpö Oy:ltä.

2.8 Vuosikate

Tuloslaskelman 10/2024 ennusteen mukaan vuosikate on 8,2 miljoonaa euroa vuonna 2024, joka riittää kattamaan poistot 7,4 miljoonaa euroa 111,2-prosenttisesti. Vuonna 2025 vuosikate laskee 7,4 miljoonaan euroon, mikä riittää kattamaan poistot 96,3-prosenttisesti. Suunnitelmavuosina vuosikate riittää kattamaan poistot vain vuonna 2026.

VUOSIKA TE (1 000 €) kaupunki ja liikelaitokset	2021	2022	2023	TA+ta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Vuosikate	8 886	857	9 240	4 986	7 387	8 537	7 704	7 354
Muutos ed. vuosi	-3 592	-8 029	8 383	-4 254	2 401	1 150	-833	-350
Muutos - %	-28,79 %	-90,36 %	978,18 %	-46,04 %	48,15 %	15,57 %	-9,76 %	-4,54 %
Vuosikate/Poistot %	103,9 %	9,9 %	111,6 %	62,8 %	96,3 %	108,7 %	95,0 %	92,8 %
Vuosikate/asukas €	445	44	482	263	394	461	421	407

2.9 Poistot

Poistot pysyvät suunnitelmakaudella noin 8 miljoonan euron paikkeilla maltillisen investointiohjelman ansiosta. Poistojen suuruus riippuu vuosittaisista uusinvestoinneista ja aikaisemmista suunnitelman mukaisista poistoista. Kaupunki noudattaa poistoajoissa ja -menetelmissä kunnille annettua yleisohjetta.

2.10 Tilikauden tulos ja taloussuunnitelman tasapainottaminen

Taloussuunnitelma on laadittu talousarviovuodelle ja poikkeuksellisesti kolmelle seuraavalle vuodelle, jotta tasapaino voidaan saavuttaa. Tasapainottamisohjelma on laadittu alkaen vuodesta 2024 sekä tekemällä rakenteellisia uudistuksia palveluverkkoon ja palvelutasoon että tekemällä vuodelle 2024 veronkorotuspäätöksiä. Vuonna 2025 tasapainottamisohjelmaan jatketaan suunnitelman mukaisesti.

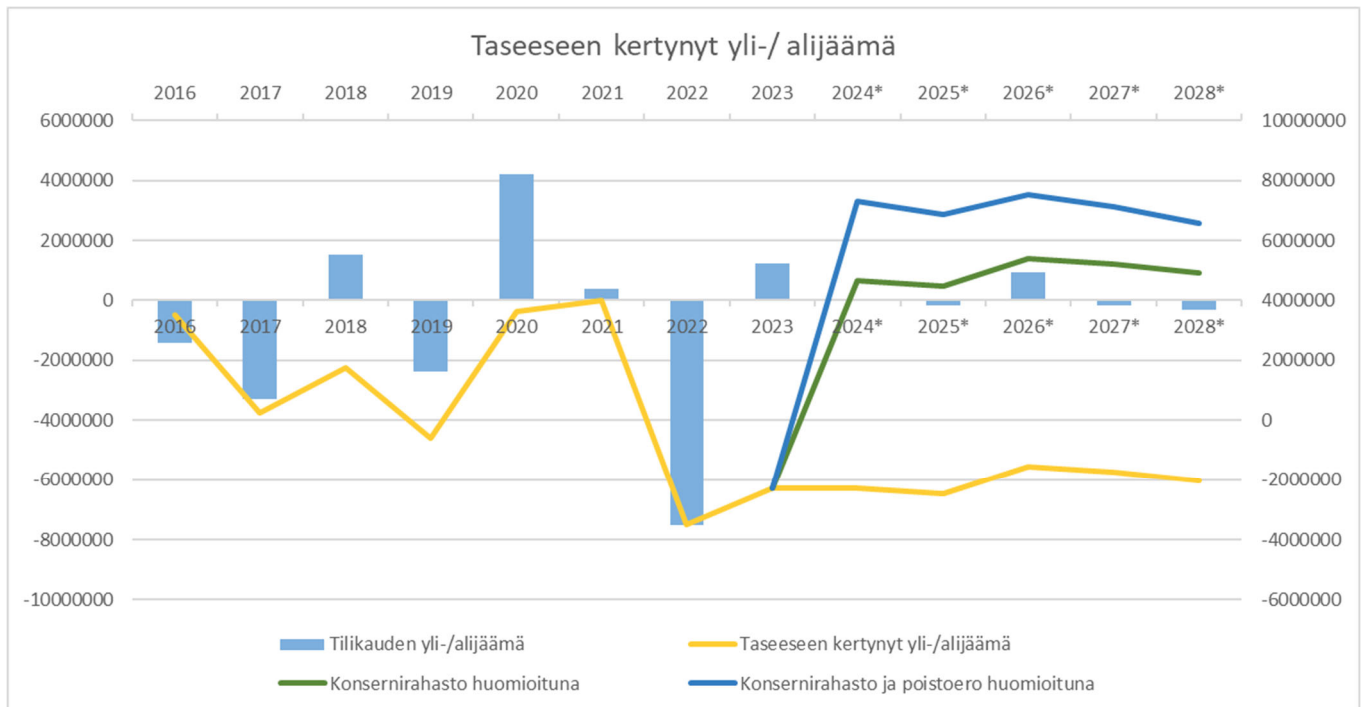
Vuodelle 2024 valmistellut kahden miljoonan euron säästöt näyttävät toteutuneen jo syksyyn 2024 mennessä - ja tästä syystä tulos näyttäisikin muodostuvan nollatulokseksi ja seuraavina vuosina 2025–2027 kumuloituen vajaan kolmen miljoonan euron säästöt. Vuosille 2026-2028 lisätään vielä tarvittaessa 1,8 miljoonan euron lisäsäästöt, joiden kohteet vielä tarkentuvat kevään ja syksyn 2025 aikana.

Veronkorotuksiin vuodelle 2024 sisällytettiin:

- o 1,04 prosenttiyksikön kunnallisveron korotus (9,4 %)
- o kiinteistöveron korotus
  - maapohja (1,30 %)
  - vakituinen asuinrakennus (0,50 %)
  - muut asuinrakennukset (1,20 %).

Vuonna 2025 jatketaan samoilla veroprosenteilla. Talousarvioarviovuoden 2025 vuosikate on 7,4 miljoonaa euroa ja tilikauden alijäämä 35 tuhatta euroa. Suunnitelmavuosista ylijäämäiseltä vaikuttaisi vuosi 2026 (0,9 M€, sisältäen paloaseman myynnin), vuonna 2027 alijäämää syntynee 0,2 miljoonaa euroa ja vuosi 2028 olisi 0,3 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tavoitteena on, että kaikkina taloussuunnitelmavuosina kaupungin talous on tasapainossa tai ylijäämäinen.

Taloussuunnitelmakauden loppuun mentäessä talouden tasapainottamisohjelma vaikuttaa siten, että tulos ilman talouden puskureita on 2 miljoonaa alijäämäinen. Kun tähän otetaan huomioon konsernirahaston puskuri 6,9 miljoonaa euroa, tulos muodostuu 4,9 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi suunnitteluvuoden 2028 lopussa. Taseessa vuonna 2028 oleva poistoero 1,7 miljoonaa euroa parantaa edelleen tulosta 6,6 miljoonaan euroon vuoden 2028 loppuun mennessä. Laskelmassa ennustetaan vuodelle 2024 nollatulosta. Taseessa vuoden 2024 tilinpäätöksessä on kertynyttä alijäämää jäljellä 2,3 milj. euroa.

Investointisuunnitelma 2025–2028 on laadittu siten, että tulo-rahoitus kattaa kunnallistekniikan ja irtaimiston investoinnit, kun taas talonrakentaminen rahoitetaan lainarahalla. Talonrakentamisesta suurin osa kohdistuu vuonna 2025 paloaseman perusparannukseen ja laajennukseen, jota vastaan kaupunki saa vuokratuottoa.

Talouden tasapainottamisohjelmaan on sisällytetty palveluverkon karsintaa, palvelutason ja rahan käytön rajoittamista ja päällekkäisten prosessien sekä toimintojen poistamista. Toiminnan uudelleenorganisointia tehdään modernilla tavalla ja digitalisaatiota hyväksi käyttäen. Palveluverkon supistamisen myötä turhiksi jääneet tilat myydään ja jos ostajaa ei löydy, ne jätetään ilman lämmitystä ja ylläpitoa sekä puretaan talouden sen salliessa.

Talouden tasapainottamisessa henkilöstömenojen karsinta muodostavaa keskeisen osan tehtävistä säästöistä. Henkilöstömenot muodostavat lähtötilanteessa noin 51 prosenttia kaupungin toimintamenoista. Henkilötyövuosien ja henkilöstömenojen vähentäminen edellyttää palveluiden, toimintojen, tehtävien ja työnjakojen tarkastelemista.

Jämsän kaupungin henkilöstömäärä on laskenut vuodesta 2022, koska henkilöstöä siirtyi Keski-Suomen ja Pirkanmaan hyvinvointialueille (210,03 htv) sekä Ateria- ja Puhtauspalvelut liikelaitoksen (93 htv) yhtiöittämisen seurauksena. Vuonna 2023 henkilötyövuosia oli yhteensä 627,3 ja vuonna 2024 arvioidaan olevan 589,95 htv. Vakituksia työntekijöitä ja viranhaltijoita oli kaupungin palveluksessa vuoden 2024 elokuun viimeisenä päivänä koko vuosi arvioiden 314,1 htv, sijaisia ja muita määräaikaisia 109 htv.

Henkilöstömenojen ja henkilötyövuosien vähentämisessä osana palvelujen tarkastamista hyödynnetään eläköitymistä ja muuta henkilöstön vaihtuvuutta. Taloussuunnittelukaudella Kevan eläköitymisennusteen (alin eläkeikä) mukaan arvioidaan nykytilanteesta vuoteen 2027 saakka jäävän eläkkeelle noin 60 henkilöä. Eläke- ja muu poistuma (esim. irtisanoutuminen) hyödynnetään ja tehtävät priorisoidaan sekä järjestellään sisäisesti. Hankerahoituksen vähentäminen tulee päättämään osan määräaikaisista tehtävistä.

SIVISTYSTOIMIALA, perusopetus

Digitalisaation vaikutus toimistopalveluihin	16 333	49 000
Perusopetuksen tuntijaon muuttaminen - 4 vvh	30 333	91 000
Tuntikehyksen pienentäminen sarjaisuuksia vähentämällä	433 333	1 425 000
Liikuntapainotteisen luokan lakkauttaminen	14 233	46 990
Hankintojen vähentäminen	7 333	37 000
Hanketoiminnan supistaminen	52 000	208 000
Toiminnan maksujen korottaminen (iltapäivätoiminta)		
YHTEENSÄ	506 900	1 856 990

SIVISTYSTOIMIALA, lukio

Hanketoiminnan lakkautus	7 300	27 200
Tuntikehysleikkaus 1.8.2024 alkaen (2024 lukio kolmisarjaisena, valinnaisuuden vähentäminen)	50 000	175 000
Opetuksen ostopalvelujen lisääminen	5 000	20 000
Kalustohankintojen vähentäminen	5 000	20 000
Itsenäisen opiskelun lisääminen	5 000	20 000
YHTEENSÄ	72 300	262 200

SIVISTYSTOIMIALA, elämänlaatu palvelut

Opistot -> kurssiohjelman tiivistäminen -> työväenopiston taksojen korotus -> muskariryhmien vähennys -> musiikkiopiston taksojen korotus -> hankintojen vähentäminen -> Vinnin piharakennuksen asunnon vuokraus	55 433	201 500
Kirjastopalvelut -> kirjastoauton lakkaaminen -> Hublet- järjestelmästä ja kahvikoneesta luopuminen -> henkilöstöllisen aukioloajan muutos -> menoleikkaukset mm. aineistohankinta	91 300	335 100
Vapaa-aikapalvelut -> Kivipankista luopuminen -> liikennepuistosta luopuminen -> avustusten 10 %:n leikkaus -> uimahallin aukioloaikojen supistaminen -> etsivän nuorisotyön palauttaminen kaupungin toiminnaksi	119 717	449 200
YHTEENSÄ	266 450	985 800

SIVISTYSTOIMI YHTEENSÄ**1 356 583****4 827 490**

ELINVOIMATOIMIALA, maankäyttö ja elinvoima

Osallistuvasta budjetoinnista luopuminen	30 000	105 000
Tehtävien uudelleenjärjestelyt (tonttipalvelut, kaavoitus)	75 000	300 000
Palvelujen ostoa karsitaan, suunnittelun rahoitukseen ulkopuolista rahoitusta	80 000	300 000
Messut ja markkinointikulut	10 000	40 000
Muut toimenpiteet	9 250	37 000
YHTEENSÄ	204 250	782 000

ELINVOIMATOIMIALA, tilapalvelut

Tyhjien tilojen lämpöjen katkaiseminen tai myynti	66 667	200 000
Kiinteistöjen ylläpidon vähentyminen	106 667	320 000
Karsitaan rakennusten kunnossapidon ja korjausten palveluostoja	315 000	1 260 000
Kiinteistötekniikan kehittäminen	7 000	21 000
Tarkistetaan tilavuokrasopimusten ehdot ja laskutus	79 200	316 800
Ilkivalta koululla ja ulkoalueilla	3 000	12 000
Muu materiaali	10 000	40 000
Koskenpään ja Länkipohjan koulujen ylläpito	-192 667	-578 000
YHTEENSÄ	394 867	1 591 800

ELINVOIMATOIMIALA, kunnallistekniikka

Yli 75-vuotiaiden liittymäauraukset lakkautetaan	20 000	80 000
Yksityistieavustukset puolitetaan	107 500	430 000
Runtimäen maastoliikuntakeskus, sähköt	4 500	18 000
Latuverkon viikonloppuhoidon supistaminen	8 000	32 000
Kaavan ulkopuolisten vaylien hoidosta luovutaan	10 000	30 000
Urakoiden lisääminen liikenneväylillä	10 000	40 000
Palveluostojen vähentäminen	25 000	100 000
Toimintamäärärahojen karsinta tulosityksiköistä	243 397	973 588
YHTEENSÄ	428 397	1 703 588

ELINVOIMATOIMIALA, valvontatoimi

Valvontatoimen tehtävjärjestelyt	11 000	44 000
Palveluostot (ilmanlaadun mittauksen lopettaminen)	6 000	24 000
Muut palveluostot	1 000	4 000
Matkustus- ja kuljetuspalvelut/rakennusvalvonta	1 000	3 000
YHTEENSÄ	19 000	75 000

ELINVOIMA YHTEENSÄ **1 046 514** **4 152 388**

KAIKKI YHTEENSÄ **3 278 764** **12 025 878**

Säästötavoite vuosille 2026 ja 2027 yhteensä	6 597 527
Säästötavoite vuosille 2026 ja 2027/vuosi (sis. lisäsäästötarpeen 1,8 Milj./vuosi)	5 098 764
Säästötavoite vuodelle 2028	1 800 000

Yleisesti käytetyn kuntatalousmittariston mukaan talouden tasot ovat seuraavat:

- **Vahvan talouden taso** = vuosikate on suurempi kuin pitkäaikaisten lainojen lyhennykset, uus- ja korvausinvestoinnit.
- **Tasapainossa olevassa kuntataloudessa** = vuosikate on yhtä suuri kuin pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ja korvausinvestoinnit.
- **Tasapainon alarajalla** = talous on, kun vuosikate on yhtä suuri kuin suunnitelmapoistot (=korvausinvestoinnit).
- **Heikkenevä talous on, kun vuosikate on positiivinen, mutta tilikauden tulos on negatiivinen, ilman satunnaisia eriiä.**
- **Kriisitaloudessa vuosikatekin on negatiivinen**

Tuloslaskelma

EMOKAUPUNKI, sisältää liikelaitoksen ja taseyksikön, ulk ja sis.	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	30 482 536	28 800 334	32 975 657	29 973 329	29 879 442	27 775 712
Myyntituotot	10 828 145	10 929 617	15 852 891	15 934 605	16 133 051	16 316 610
Maksutuotot	1 103 669	1 056 450	1 068 975	1 063 675	1 057 675	1 051 675
Tuet ja avustukset	2 717 399	2 582 524	1 910 540	1 805 740	1 657 740	1 647 740
Muut toimintatuotot	15 833 323	14 231 743	14 143 251	11 169 309	11 030 976	8 759 687
Valmistus omaan käyttöön	279 569	220 400	205 000	205 000	205 000	205 000
TOIMINTAKULUT	-75 684 710	-76 648 066	-81 979 540	-79 763 432	-80 809 673	-81 747 701
Henkilöstökulut	-34 970 438	-34 506 031	-35 492 182	-35 877 313	-36 823 675	-37 526 245
Palvelujen ostot	-22 191 549	-22 967 514	-25 687 022	-25 602 295	-25 601 414	-25 802 969
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 902 035	-7 646 694	-7 264 525	-7 253 675	-7 255 625	-7 253 575
Avustukset	-3 273 686	-2 996 300	-5 197 525	-5 169 025	-5 169 025	-5 169 025
Muut toimintakulut	-8 347 002	-8 531 526	-8 338 286	-5 861 124	-5 959 934	-5 995 887
TOIMINTAKATE	-44 922 604	-47 627 332	-48 798 883	-49 585 103	-50 725 231	-53 766 989
VEROTULOT	47 344 078	50 793 000	52 211 000	53 473 000	54 019 000	55 019 000
VALTIONOSUUDET	7 089 278	1 719 280	4 118 810	4 593 000	4 354 000	6 046 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-269 886	98 000	-144 000	56 000	56 000	56 000
Korkotuotot	420 867	339 000	340 000	540 000	540 000	540 000
Muut rahoitustuotot	248 545	689 000	341 000	341 000	341 000	341 000
Korkokulut	-927 820	-925 000	-820 000	-820 000	-820 000	-820 000
Muut rahoituskulut	-11 478	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
VUOSIKATE	9 240 866	4 982 948	7 386 927	8 536 897	7 703 769	7 354 011
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-8 275 654	-7 939 500	-7 668 772	-7 857 248	-8 112 881	-7 921 488
POISTOERON MUUTOS	246 611	235 700	246 611	246 611	246 611	246 611
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 211 823	-2 720 852	-35 234	926 260	-162 501	-320 866

Tuloslaskelmavertailu

EMOKAUPUNKI, sisältää liikelaitoksen ja taseyksikön, ulk.	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	ero 25-23 €	ero 25-24 €	ero % 25/23	ero % 25/24
TOIMINTATUOTOT	21 495 622	20 646 726	25 122 405	3 626 783	4 475 679	16,9 %	21,7 %
Myyntituotot	7 814 035	8 807 743	13 586 665	5 772 630	4 778 922	73,9 %	54,3 %
Maksutuotot	1 103 454	1 056 450	1 068 975	-34 479	12 525	-3,1 %	1,2 %
Tuet ja avustukset	2 717 399	2 582 524	1 910 540	-806 859	-671 984	-29,7 %	-26,0 %
Muut toimintatuotot	9 860 734	8 200 009	8 556 225	-1 304 509	356 216	-13,2 %	4,3 %
Valmistus omaan käyttöön	279 569	220 400	205 000	-74 569	-15 400	-26,7 %	-7,0 %
TOIMINTAKULUT	-66 697 796	-68 491 457	-74 126 288	-7 428 492	-5 634 831	11,1 %	8,2 %
Henkilöstökulut	-34 700 881	-34 288 462	-35 492 182	-791 301	-1 203 720	2,3 %	3,5 %
Palvelujen ostot	-19 186 460	-20 842 640	-23 420 796	-4 234 336	-2 578 156	22,1 %	12,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 854 100	-7 642 694	-7 264 525	-410 425	378 169	6,0 %	-4,9 %
Avustukset	-3 273 686	-2 996 300	-5 197 525	-1 923 839	-2 201 225	58,8 %	73,5 %
Muut toimintakulut	-2 682 668	-2 721 361	-2 751 260	-68 592	-29 899	2,6 %	1,1 %
TOIMINTAKATE	-44 922 604	-47 624 331	-48 798 883	-3 876 279	-1 174 552	8,6 %	2,5 %
VEROTULOT	47 344 078	50 793 000	52 211 000	4 866 922	1 418 000	10,3 %	2,8 %
VALTIONOSUUDET	7 089 278	1 719 280	4 118 810	-2 970 468	2 399 530	-41,9 %	139,6 %
RAHOITUSTUOTOT JA - KULUT	-269 886	98 000	-144 000	125 886	-242 000	-46,6 %	-246,9 %
Korkotuotot	420 867	339 000	340 000	-80 867	1 000	-19,2 %	0,3 %
Muut rahoitustuotot	248 545	689 000	341 000	92 455	-348 000	37,2 %	-50,5 %
Korkokulut	-927 820	-925 000	-820 000	107 820	105 000	-11,6 %	-11,4 %
Muut rahoituskulut	-11 478	-5 000	-5 000	6 478		-56,4 %	
VUOSIKATE	9 240 866	4 985 949	7 386 927	-1 853 939	2 400 978	-20,1 %	48,2 %
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-8 275 654	-7 939 500	-7 668 772	606 882	270 728	-7,3 %	-3,4 %
POISTOERON MUUTOS	246 611	235 700	246 611	0	10 911	0,0 %	4,6 %
TILIKAUDEN YLI- /ALIJÄÄMÄ	1 211 823	-2 717 851	-35 234	-1 247 057	2 682 617	-102,9 %	-98,7 %

Tunnusluvut

Kaupunki ja liikelaitokset	TP 2022	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025
Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista	26,8%	31,6%	30,1%	33,9%
Vuosikate prosenttia poistoista	9,9%	111,7%	62,8%	96,3%
Vuosikate euroa/asukas	44,0	481,9	262,9	394,1
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-7 527 010	1 211 823	-2 717 851	-35 234
Taseen kertynyt yli-/alijäämä	4 012 913	-3 514 097	-2 302 274	-5 020 125
Kertynyt yli-/alijäämä euroa/asukas	207	-183	-121	-268

2.11 Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus

Kaupunginvaltuuston on kuntalain 110 §:n mukaan vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kaupungille seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Jämsän kaupungissa suunnitelmakausi on neljä vuotta.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kaupungin tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Talousarvion sitovuus

Kaupunginvaltuuston alaisten toimielinten on noudatettava kaupunginvaltuuston hyväksymää talousarviota vuodelle 2025. Talousarviossa esitetyt perustelut sekä toiminnan ja talouden tavoitteet ovat toimielimiä ja niiden alaisia talousyksiköitä sitovia. Liikelaitosten osalta noudatetaan kunnallisen liikelaitoksen ohjeistusta. Talousarviossa ovat liikelaitosta sitovia eriä: korvaus perus- ja lainapääomasta, mahdollinen toiminta-avustus liikelaitokselle, peruspääoma- tai lainasijoitus liikelaitokseen, lainapääoman palautus, nettotulos ja investointien kokonaisuudet.

Toimielimillä ja niiden alaisilla yksiköillä on velvollisuus ottaa huomioon kaupunginvaltuuston ja -hallituksen asettamat talouden tavoitteet ja toimia siten, että tasapainoinen ja terve taloustilanne saavutetaan suunnitelmakaudella. Toimialojen tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtuuston hyväksymät strategiset linjaukset ja koko kaupunkia koskevat tavoitteet.

Kaupunginhallitus antaa erikseen talousarvion yksityiskohtaiset täytäntöönpano-ohjeet, jotka täydentävät kaupunginvaltuuston hyväksymää hallintosääntöä sekä talousarvion sitovuus- ja seurantaohjetta. Kaupunginhallituksella on oikeus antaa tarkempia määräyksiä talousarvion sitovuudesta ja puuttua vuoden kuluessa minkä tahansa määrärahan käyttöön.

Talousarvion määrärahojen käyttöön liittyvät erityisohjeet

- Talousarvioon merkityt toimialan menot ja tuloarviot ovat valtuustoon nähden sitovia. Rahoitusosan osalta ottolainojen nettomäärä on sitova. Antolainojen ja takausten myöntäminen viedään tapauskohtaisesti valtuuston päätettäväksi, ellei niitä ole talousarvioon yksilöity.
- Talouden hoidossa on kirjanpitolain mukaisesti käytössä bruttoperiaate. Kukin toimielin ja ao. tilivelvollinen on vastuussa tulosalueen menoista ja tuloista erikseen. Tulojen ylittyminen talousyksikön käyttötaloudessa ei oikeuta menojen ylittämiseen.
- Talousarvion investointiosan hankeryhmäkohtaiset nettosummat ovat valtuustoon nähden sitovia. Talousarviovuodelle sisältyvät yli 500 000 euron talonrakennushankkeet ja niiden määrärahat ovat valtuuston nähden sitovia.
- Toiminnalliset tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia.
- Tilien käyttäjät ovat ensisijaisessa vastuussa määrärahan riittävydestä lakimääräisten tehtävien osalta ja toissijaisesti kaikkien suunniteltujen tehtävien suorittamisesta. Lakimääräisten tehtävien suorittamiseen kaupunginvaltuusto on varannut riittävät määrärahat. Ehdotukset työohjelman tai toiminnan muutoksista, jatkamisesta tai lisäämisestä on tehtävä niin ajoissa, että kaupunginhallitus ja -valtuusto ehtivät ne käsittelemään talousarviovuoden aikana.
- Toimialojen on huolehdittava siitä, että tulot kertyvät ajallaan ja että kustannustason nousua seurataan huolellisesti.
- Taksat ja maksut tarkistetaan vuosittain. Maksujen ja taksojen tarkistaminen tarkoittaa myös niiden rakenteen ja määräytymisperusteiden tarkistamista. Hintoihin tulee sisällyttää yleiskustannuslisä sekä poistot ja laskennalliset korot, ellei sitä ole lain tai muun säädöksen nimenomaisen määräyksen perusteella kielletty.
- Työllisyysvaroin palkattavista henkilöistä tehdään työllistämissuunnitelma. Työllistämisyksikkö koordinoi ja ohjeistaa konsernin työllistämistä.
- Kuntien valtionosuuden, projektiohjeiden tms. avustuksen saannin ohjeita on tarkoin noudatettava. Mihinkään valtionosuuteen tai -avustukseen oikeuttavaan hankkeeseen tai hankintaan ei ole lupa ryhtyä ennen kuin on varmistettu valtionosuuden tai -avustuksen saanti, silloin kun se on hankkeen ehtona.
- Projektien kirjanpidosta ja käytännön talouden hoidosta ja kustannusten erittelyistä on kaupunginhallitus hyväksynyt erilliset ohjeet. Taloushallinto ohjeistaa tarkemmin projektien kirjanpidon.
- Kaupungin myöntämät harkinnanvaraiset toiminta- ja kohdeavustukset tulee asianomaisten toimielinten julistaa haettavaksi samanaikaisesti yhteisilmoituksella. Määräys ei koske kaupunginhallituksen avustusmäärärahoja.

Hankinnat ja investoinnit

- Kaupungin hankinnoissa noudatetaan hankintalainsäädäntöä ja hankintaohjetta. Talousarvioon perustuvat hankinnat on tehtävä taloudellisesti, suunnitellusti ja tarkoituksenmukaisesti.
- Sovitut hankinnat tehdään keskitetysti materiaalikeskuksen kautta. Materiaali- ja palveluhankintoja koskevia puite- ja yhteishankintasopimuksia on noudatettava.
- Yli 10 000 euron hintaiset yksittäiset irtaimet hyödykkeet budjetoidaan investointiosaan. Pienten yksittäisten hankkeiden niputtaminen em. rajan ylittämiseksi tai hankinnan perusteeton pilkkominen em. rajan alittamiseksi on kiellettyä.
- ICT-hankinnat tehdään yhteistyössä kaupungin tietohallintoyksikön kanssa. Määrärahat sisältyvät eri yksiköille. Henkilökohtaiset laitteet hankitaan kaupungin leasing-sopimuksella. ICT- hankinnoista on erillinen ohje.
- Tulosalueen esimies ja tietohallintopäällikkö voi päättää enintään 60 000 euron (alv 0 %) irtaimen tavaran, urakan tai palvelun hankinnasta. Elinvoiman tulosalueiden esimies voi päättää 100 000 euron (alv 0 %) hankinnasta. Toimialajohtajat voivat päättää 100 000 euron (alv 0 %) hankinnasta toimialan tulosaluille.
- Tulosyksikön esimies voi päättää enintään 20 000 euron (alv 0 %) irtaimen tavaran, urakan tai palvelun hankinnasta.
- Kustannuspaikan esimies voi päättää enintään 10 000 euron (alv 0 %) irtaimen tavaran hankinnasta tai palvelun ostosta.

3 KÄYTTÖTALOUS 2025-2028

Kuntalain 75 §:n mukaan tilivelvollisia ovat toimielimen jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Kuntalain ja valtuuston hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaan Jämsän kaupungissa tilivelvollisia viranhaltijoita ovat siten kunkin toimielimen esittelijä ja kunkin tulosalueen esimies sekä lisäksi toimielimen talousarvion ja käyttösuunnitelman yhteydessä erikseen nimeämät tulosyksiköitten ja kustannuspaikkojen esihenkilöt.

EMOKAUPUNKI, sisältää liikelaitoksen ja taseyksikön, ulk ja sis.	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	30 482 536	28 800 334	32 975 657	29 973 329	29 879 442	27 775 712
Myyntituotot	10 828 145	10 929 617	15 852 891	15 934 605	16 133 051	16 316 610
Maksutuotot	1 103 669	1 056 450	1 068 975	1 063 675	1 057 675	1 051 675
Tuet ja avustukset	2 717 399	2 582 524	1 910 540	1 805 740	1 657 740	1 647 740
Muut toimintatuotot	15 833 323	14 231 743	14 143 251	11 169 309	11 030 976	8 759 687
Valmistus omaan käyttöön	279 569	220 400	205 000	205 000	205 000	205 000
TOIMINTAKULUT	-75 684 710	-76 648 066	-81 979 540	-79 763 432	-80 809 673	-81 747 701
Henkilöstökulut	-34 970 438	-34 506 031	-35 492 182	-35 877 313	-36 823 675	-37 526 245
Palvelujen ostot	-22 191 549	-22 967 514	-25 687 022	-25 602 295	-25 601 414	-25 802 969
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 902 035	-7 646 694	-7 264 525	-7 253 675	-7 255 625	-7 253 575
Avustukset	-3 273 686	-2 996 300	-5 197 525	-5 169 025	-5 169 025	-5 169 025
Muut toimintakulut	-8 347 002	-8 531 526	-8 338 286	-5 861 124	-5 959 934	-5 995 887
TOIMINTAKATE	-44 922 604	-47 627 332	-48 798 883	-49 585 103	-50 725 231	-53 766 989

3.1 Henkilöstö

Henkilöstöprosessien johtaminen ja kehittäminen on strateginen kilpailutekijä. Tavoitteellisia kehityspolkuja on asetettavissa rekrytointeihin, työhyvinvointiin, osaamiseen ja uudistumiseen sekä palvelutuotantoon ja väestörakenteeseen sidoksissa olevaan henkilöstövoimavaroihin.

Rekrytointi ja työnantajan kilpailukyky

Kunta-alan työmarkkinasopimukset ovat voimassa 1.5.2022-30.4.2025. Sopimuksen voimassaolo jatkuu 30.4.2025 jälkeen vuoden kerrallaan, jollei sitä kirjallisesti irtisanota viimeistään kuusi viikkoa ennen sopimuskauden päättymistä. Vakinaisiin virkoihin ja toimiin on varattu 3,6 %:n nousuvara verrattuna vuoden 2024 palkkakustannuksiin.

Eläkkeelle siirtyminen on edelleen voimakasta. Väestörakenteessa, palvelurakenteissa ja palveluverkossa tapahtuvat muutokset heijastuvat suoraan henkilöstön määrään. Teknologian hyödyntämisen lisääntyminen ja vaikuttavuus on nähtävissä työmenetelmien ja -prosessien tehostumisena. Toimintojen keskittämisen ja tilojen käytön tehostamisen myötä on mahdollista lisätä henkilöstötuottavuutta ja moniosaamista.

Henkilöstön saatavuuden turvaaminen ja riskien hallinta koskee koko palvelutuotantoa, ennen muuta varhaiskasvatusta. Rekrytointimenetelmien kehittäminen ja monipuolistaminen, palkkapolitiikka, työhyvinvointi, osaamisen kehittäminen, yhteistyö alan oppilaitosten kanssa ja myönteinen työnantajamielikuva ovat asioita, joihin työnantaja voi omilla toimillaan vaikuttaa. Sosiaalisen median kautta mm. tehdään toimialojen toimintaa näkyväksi, lisätään rekrytointi-ilmoitusten näkyvyyttä sekä kiinnitetään huomiota rekrytointi-ilmoitusten sisältöön.

Työhyvinvointi- ja työsuojelun toimintaohjelma

Jämsän kaupungissa on uudistettu vuoden 2024 aikana työhyvinvoinnin ja työsuojelun toimintaohjelma, Jämsäläistä hyvinvoimaa!

Työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden toimintaohjelman visiona on ”Kestävää työelämää joka päivä” ja missiona ”Jokaisen työntekijän työhyvinvointi on yhteinen tehtävämme”. Kestävä työhyvinvointi rakentuu yhdessä tekemisen kautta. Yksikään työntekijä ei jää näkemättä tai kuulematta. Koko henkilöstö ylittää johtoa myöten toimii yhdessä työhyvinvointia tukevien työ- ja toimintatapojen mukaan työn arjessa.

Työhyvinvointiohjelma on rakennettu työntekijöiden, esihenkilöiden ja johdon yhteistyönä. Sen tavoitteiden asettamiseen ovat osallistuneet kaikki työhyvinvoinnin kyselyyn vastanneet ja yhteisiin työpajoihin osallistuneet. Näin työhyvinvointiohjelma lähtee jämsäläisen työhyvinvoinnin lähtökohdista ja on yhteinen käsitys keinoista kehittää työhyvinvointia ja luoda turvallinen työympäristö. Yhdessä rakennamme työhyvinvointia ja työturvallisuutta, jämsäläistä hyvinvoimaa!

Ohjelman tarkempina tavoitteina ovat

- välittävät ja turvalliset työyhteisöt
- osallistuvat työntekijät
- työtä tukeva ja mahdollistava työorganisaatio
- läsnäoleva johtaminen

Ohjelman vieminen arkeen toteutetaan toimialoilla toimialajohdon, tulosaluejohdon ja esihenkilöiden toimesta. Johdon tärkeä tehtävä on ohjelman mukaisen toiminnan seuranta toimialoillaan.

Jämsäläistä hyvinvoimaa! -ohjelman tavoitteita seurataan muun muassa syksyllä 2024 ja 2025 toteutettavilla henkilöstökyselyillä. Tavoitteina ohjelmassa on esimerkiksi, että meillä ei ole ollenkaan sairauspoissaoloja aiheuttaneita työtapaturmia. Lisäksi tavoitteena on lautakuntatasolla asti seurata talouden sopeuttamistoimien vaikutusta henkilöstön hyvinvoinnille. Tavoitteiden toteutumista seurataan myös henkilöstökertomuksessa kerran vuodessa sekä työterveyshuollon työpaikkaselvityksillä.

Jämsän kaupungissa työhyvinvointia on kehitetty vuosia ja kehittämistoimia on suunnattu muun muassa työkykyjohtamiseen, työterveyshuoltoyhteistyöhän sekä johtamiseen ja toimintakulttuurin kehittämiseen. Kehittämiskohteita on noussut henkilöstökyselyistä sekä työterveyshuollon toteuttamista työpaikkaselvitysten taustakyselyistä. Toimintaa on johdettu siten tiedolla ja tätä halutaan tehostaa entisestään uudistetuilla menetelmillä.

Osaaminen ja uudistuminen vuonna 2025

Jatkuvassa muutoksessa ja kaupungin taloushaasteissa tarvitaan koko henkilöstön sitoutumista oppimiseen ja toiminnan uudistamiseen organisaation kaikilla tasoilla. Käytännössä tämä tarkoittaa toimintatapojen muutosta ja osaamisen jatkuvaa kehittämistä. Työtä ja toimintaa voidaan kehittää monin tavoin eivätkä koulutuspäivät ole ainoa osaamisen laajentaja. Nopeissa toimintaympäristön muutoksissa ketterä kehittäminen on hyvä tapa toimia. Uuden työhyvinvoinnin ja työturvallisuusohjelman myötä esihenkilöitä ja johtoa on valmennettu kahden työn mallin johtamiseen: jokaisen meidän tehtävänä on oman työn kehittäminen sen perustyön lisäksi.

Digiosaamisella tavoitellaan henkilöstön digitaitojen kehittämistä vastaamaan omaa tehtävää ja siinä kehittymistä. Palveluntuotannossa yhtenä tavoitteena on sähköisten palveluiden lisääminen. Teknologian tarjoamien mahdollisuuksien täysi hyödyntäminen edellyttää uusia laitteita ja työvälineitä. Sähköisten palveluiden lisääminen edellyttää myös valmiutta muutokseen sekä riittävää tietoteknistä osaamista.

Niukoilla resursseilla haetaan parasta vaikuttavuutta, joka edellyttää osaamista uusista palvelukonsepteista sekä esimerkiksi sähköisten palvelujen mahdollisuuksien tuntemista. Myös virtuaalisten yhteistyöalustojen käytön lisääminen vaatii uudenlaista osaamista.

Jämsän kaupunki on osallistunut lähivuosien aikana useampaan isoon Valtiovarainministeriön rahoittamaan digitalisaatiohankkeeseen, jossa on kehitetty digiin liittyviä toimintoja kaupungissa. Yhtenä kehittämistoimena vuoden 2024 aikana valmistui henkilöstön digitaitojen kartoitus sekä kehittämisen suunnitelma, joka on osana koulutussuunnitelmaa vuodelle 2025.

Johtaminen ja esimiestyö

Jämsän kaupungissa sekä Jämsän Vesi -liikelaitoksessa on kehitetty johtamista ja esihenkilötyötä kahden eri hankkeen avulla. Molemmat hankkeet alkoivat syyskuussa 2023 ja jatkuivat kevääseen 2024. FCG Oy oli mukana uudistamassa työhyvinvoinnin ja työsuojelun toimintaohjelmaa sekä valmentamassa lähiesihenkilöitä. Esihenkilötyön ja johtamisen kehittämisen tarpeellisuus korostuu taloudellisesti haastavina aikoina.

Eläkevakuutusyhtiö Kevan taloudellisesti tukemassa Kuntoboss Oy:n kanssa toteutettavassa hankkeessa arvioitiin ja kehitettiin esihenkilö- ja johtajuustyötä työkykyjohtamisen näkökulmasta. Tavoitteena oli kirkastaa työkykyjohtamista sekä siihen liittyviä johtamisvastuita sekä peilata johtamista kaupungin strategiaan.

Kuntien välisen yhteistyön lisääntyminen, TE24-uudistus

TE-palveluista tulee 1.1.2025 osa jokaisen kunnan lakisääteisiä tehtäviä ja sitä kautta osa jokaisen kunnan peruspalveluja. Suomeen muodostuu uudistuksen myötä työllisyysalueita, jotka ovat vastuussa työvoimapalveluiden hallinnollisesta järjestämisestä. Jämsän kaupungista tulee 8 kunnan yhteinen työvoimaviranomainen. Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen kuntia ovat Joutsa, Keuruu, Luhanka, Multia, Mänttä-Vilppula, Petäjävesi, Toivakka ja Jämsä.

Uudistuksen tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen paremmin kohdennetuilla ja paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin sopivilla palveluilla. TE-palvelujen siirto kunnille tuo palvelut lähemmäksi asiakkaita. Kun työllisyyspalvelut, koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, ne tukevat nopeamman työllistymisen tavoitetta.

Valtion virkasuhteessa oleva henkilöstö siirtyy liikkeen luovutuksella Jämsän kaupungin (vastuukunta) palvelukseen. Työllisyysalueen palveluksessa tulee työskentelemään noin 48 henkilöä. Yhteistoimintaneuvotteluita käydään vuoden 2025 aikana niin välittöminä kuin välillisinä.

Jämsän kaupungin muuttuminen alueelliseksi työvoimaviranomaiseksi haastaa kaikki tukipalvelut ja kuntalaisille suunnattua palvelutyötä tekevät keskinäiseen yhteistyöhön ja verkostojen johtamiseen.

Talousohjelman vaikutukset henkilöstöön

Tiukan taloustilanteen, isojen rakenteellisten muutosten, muuttuvan väestörakenteen ja muuttuvien palvelutarpeiden sekä osaaajupulan ristipaineessa asioita on tehtävä uudella tavalla. Kuntalaisten tarvitsemat palvelut on tuotettava vaikuttavasti ja taloudellisesti. Erilaiset rakennemuutokset, uuden osaamisen kehittäminen ja digitalisaatio edesauttavat henkilöstötuottavuuden ja tehokkuuden lisäämistä.

Henkilötyövuosien ja henkilöstömenojen vähentäminen edellyttää palveluiden, toimintojen, tehtävien ja työnjakojen tarkastelemista. Kustannussäästöjen löytämiseksi osa harkittavista toimenpiteistä tarkoittaa toimintojen uudelleen organisoimista sekä palvelujen ja toimintojen supistamista (esimerkiksi niiden laajuuden tai sisältöjen rajaamista) kaupungin eri toimialoilla. Kestävien ja pysyvien kustannussäästöjen saavuttaminen edellyttää myös esimerkiksi toimintojen lakkauttamista tai ulkoistamista, tehtävien tai toimintojen yhdistämistä tai keskittämistä sisäisesti sekä muutoksia töiden järjestelyyn.

Kaikkia taloussuunnittelukaudella henkilöstöön kohdistuvia haasteita ei ratkaista paikallisella tasolla. KT (Kuntatyöntantajat) katsoo, että valtakunnallisia isoja kysymyksiä ovat hyvinvointipalveluiden kustannukset, työllisyysasteen nosto ja toimivien työmarkkinoiden, työrauhan sekä henkilöstön saatavuuden turvaaminen.

Sairauspoissaolojen ja sijaisten käytön vähentäminen sekä avautuvien tehtävien uudelleen järjestely ja täyttämättä jättäminen ovat edelleenkin henkilöstömenojen hallinnan keinoja. Muutoksissa ja eläkkeelle siirtymisissä on mahdollisuuksia tehtävien ja palvelujen järjestelyihin, uusien tulevaisuuden osaajien rekrytointeihin ja uudenlaisen osaamisen hankkimiseen.

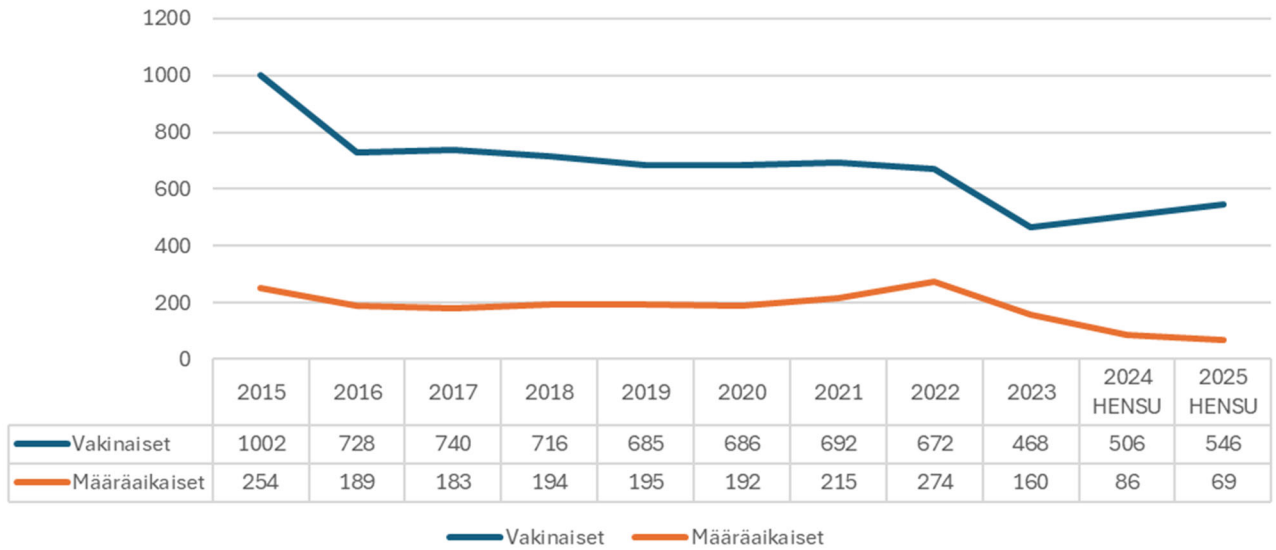
Henkilöstötavoitteita ja mittareita seurataan neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä sekä käsitellään tarkemmin vuosittaisessa henkilöstökertomuksessa. Tavoitteena on saada käyttöön viimeistään vuoden 2025 aikana Power BI, jonka kautta saadaan HR-tietoa (henkilötyövuodet, sairauspoissaolot, henkilöstökustannukset jne.) reaaliaikaisena helpottamaan toiminnanaikaista raportointia.

Henkilöstömäärä ja tavoitteet

Toimiala	TP HTV 2023	TA HTV 2024	TA HTV 2025
KONSERNIPALVELUT	49,44	47,77	43,05
SIVISTYSTOIMI	343,79	377,55	375,46
ELINVOIMA	63,9	69,57	68,22
TYÖLLISYYSALUE	0,00	0,00	47,8
JÄMSÄN VESI LIIKELAITOS	10,50	11,00	11,00
Vakinainen henkilöstö yhteensä	467,63	505,89	545,53
KONSERNIPALVELUT	33,79	10,25	5,00
SIVISTYSTOIMI	109,66	63,51	51,49
ELINVOIMA	16,25	11,80	11,72
TYÖLLISYYSALUE	0,00	0,00	1,00
JÄMSÄN VESI LIIKELAITOS	0,00	0,80	0,50
Määräaikainen henkilöstö yhteensä	159,70	85,56	69,21
Henkilöstö yhteensä	627,33	591,45	614,74

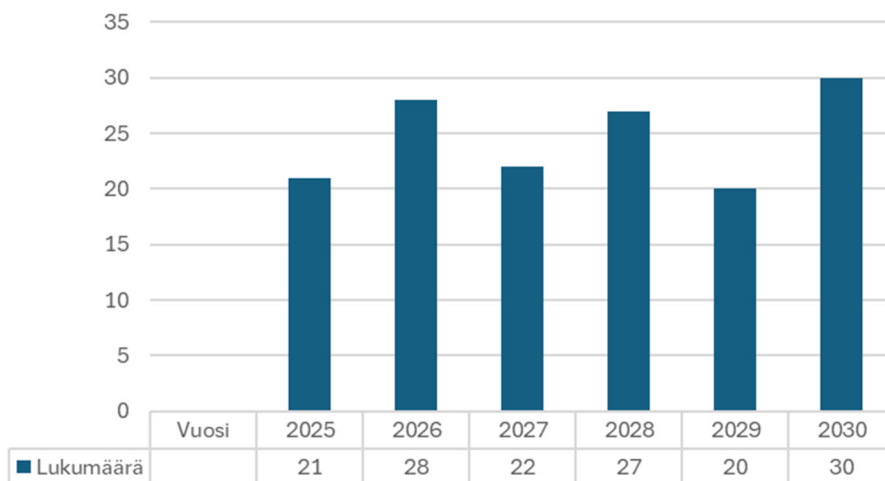
Henkilötyövuodet 2015 - 2025

Toteutuneet henkilötyövuodet, vuoden 2024 ja 2025 tiedot henkilöstösuunnitelmasta

Kaupunki ja liikelaitokset (ulk.)	TP 2023	MUUTETTU TA 2024	TA2025	2024-2025 €
Maksetut palkat	27 733 019	27 908 138	29 012 243	-1 104 105
Jaksotetut palkat	203 503			
Korjauserät	-308 469	-188 650	-131 900	-56 750
Palkat yhteensä	27 628 053	27 719 488	28 880 343	-1 160 855
Henkilösivukulut	7 072 829	6 568 976	6 611 839	-42 863
Henkilöstökulut yhteensä	34 700 882	34 288 464	35 492 182	-1 203 718
Muutos ed. vuoteen €	-14 394 658	-412 418	1 203 718	
Muutos ed. vuoteen %	-29,32 %	-1,19 %	3,51 %	
Muutos TP €				791 300
Muutos TP %				2,28 %

Eläköitymisennustev. 2025-2030

3.2 Konsernipalvelut

Toimialajohtaja: kaupunginjohtaja

Toimialakohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	3 834 831	2 525 205	1 765 186	1 670 486	1 570 886	1 532 786
Myyntituotot	1 855 875	1 638 305	1 467 486	1 398 986	1 398 986	1 399 286
Tuet ja avustukset	796 054	824 360	274 200	248 000	110 000	110 000
Muut toimintatuotot	1 182 902	62 540	23 500	23 500	61 900	23 500
TOIMINTAKULUT	-12 128 187	-13 104 972	-13 855 267	-11 828 334	-11 759 775	-11 883 253
Henkilöstökulut	-4 809 488	-5 231 516	-3 901 981	-3 832 248	-3 888 810	-3 940 013
Palvelujen ostot	-4 146 974	-5 111 839	-6 040 722	-5 917 494	-5 791 613	-5 866 168
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-81 275	-87 095	-49 800	-44 450	-46 400	-44 350
Avustukset	-2 168 183	-1 918 200	-3 198 305	-3 179 805	-3 179 805	-3 179 805
Muut toimintakulut	-922 267	-756 322	-664 459	1 145 663	1 146 853	1 147 083
TOIMINTAKATE	-8 293 356	-10 579 767	-12 090 081	-10 157 848	-10 188 889	-10 350 467

Konsernipalvelujen toimialalla aloitetaan TE-palvelut 2024 -uudistuksen mukaisten palvelujen antaminen. Jämsän kaupunki toimii eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen vastuukuntana. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut siirretään kunnille 1.1.2025 alkaen. TE-palvelujen siirtoa on valmisteltu yhteistyössä ministeriöiden, TE-palvelujen, ELY-keskusten, KEHA-keskuksen, kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa.

Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta ja monipuolisuutta. Uudistuksessa huomioidaan palvelujen yhdenvertainen saatavuus. TE-palvelujen siirto kunnille tuo palvelut lähemmäksi asiakkaita. Kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla, tukevat palvelut nopeamman työllistymisen tavoitetta. Jämsän kaupungilla on hyvät lähtökohdat tarjota asiakkaille kohdennettuja ja paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin sopivia palveluja.

Konsernipalvelujen luvuissa näkyvät ainoastaan Jämsän osuus työllisyysalueen rahoittamisesta. Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalue toimii kaupunginhallituksen alaisuudessa, mutta sen talousluvut on esitetty omana taseyksikkönä. Koko kaupungin luvuissa koko taseyksikkö on mukana. Konsernipalvelujen muut tulosalueet (hallintopalvelut, tietohallinto, markkinointi ja viestintä, talouspalvelut) huolehtivat työllisyysalueen tukipalveluista.

Työllisyysalueen kahden miljoonan euron osuuden lisäksi toimialan menoja nostavat kuntien entistä suurempi osuus työttömyysetuuksien vastuista, joiden myötä 1,8 miljoonan euron "sakkomaksut" nousevat 3,1 miljoonaan euroon. Muihin toimintakuluihin on sisällytetty 1,8 miljoonan euron säästöpaketti.

Konsernipalveluissa jatketaan toimintojen uudistamista ja tehostamista muun muassa ottamalla käyttöön sähköisen arkistoinnin ratkaisu. Lisäksi hallintopalveluissa valmistaudutaan mm. uuden valtuustokauden aloitukseen sekä vaalitehtävien hoitamiseen. Talouspalvelut palvelut tukevat toimialoja talouden tasapainottamisohjelman ohjelman toimeenpanossa. Henkilöstöpalveluissa vuodelle 2025 suunnataan tavoitteena vakiinnuttaa työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden toimintaohjelman Jämsäläistä hyvinvointia mukaista toimintaa. Työehtosopimuskaudet (KVTES, OVTES, TS ja TTES) päättyvät 30.4.2025 ja uusia sopimuksia palkkaneuvotteluineen odotetaan paikallisesti sovellettavaksi valtakunnallisista neuvotteluista. Hankintatoimen materiaalikeskus siirtyy vuoden alusta elinvoimatoimen alaiseksi toiminnaksi.

Tietohallinto tuottaa Jämsän kaupunkikonsernin ja Kuhmoisten kunnan ICT-palvelut. Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö jatkuu, kunnes Jokilaakson Terveys Oy:n toiminta päättyy 31.8.2025. Yhteistyöstä, muutoksista sekä laskutuksista on sovittu erillisellä tukipalvelusopimuksella ajalle 1.1.2024-31.8.2025. Tietohallinto tuottaa TE-toimintaan liittyvät ICT-palvelut Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueelle 1.1.2025 alkaen siltä osin, kun toiminnassa ei käytetä valtakunnallisia ratkaisuja. Digitalisaation ja muuttuvan maailmantilanteen myötä sähköisten palveluiden ja kyberturvallisuuden kehittämisen vaatimukset ovat kasvaneet merkittävästi. Teknologian nopeassa kehityksessä mm. tekoälyn suhteen myös turvallisuusseikat korostuvat. Kaupunkikonsernin prosessien digitalisointiin, sekä kuntalaisten sähköisiin palveluihin pyritään panostamaan tulevinakin vuosina. Nyt ollaan toteuttamassa Elinvoima-toimialan laajaa tietojärjestelmä uudistusta, jossa yhdenmukaistetaan työprosesseja, tietoaineistojen säilytystä, muokkaamista ja hyödyntämistä. Samalla karsitaan vanhentunutta teknologiaa, useampi yksittäinen tietojärjestelmä korvataan mahdollisimman laajalla kokonaisratkaisulla. Lisäksi ollaan kehittämässä jätehuollon ja veden laskutusprosesseja hyödyntämällä mm. robotiikan mahdollisuuksia. Johtoryhmän, valmiusryhmän ja työllisyysalueen käyttöön otetaan vuoden alussa käyttöön Secapp -hälytys/turvajärjestelmä.

Matkailu, markkinointi ja viestinnän tulosalueella uuden markkinointistrategian käytännön toteuttaminen ja koko konsernin sitouttaminen sen periaatteisiin ja tavoitteisiin tulee olemaan keskeinen edellytys johdonmukaiselle toiminnalle ja tehokkaalle markkinoinnille. Keski-Suomen matkailustrategian päivitystyöhön Himos-Jämsän matkailun näkemykset nostetaan osaksi alueen matkailukokonaisuutta.

Toimialan tavoitteet vuodelle 2025

Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö			
Tavoite	Sairauspoissaolojen vähentäminen ja poissaolojen seuranta		
Mittari	Sairauspoissaolojen määrä (pv/htv)	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		14	13
Tavoite	Tukipalveluselvitys (tietohallinto, talouspalvelut, palkkahallinto)		
Mittari	Tukipalveluselvityksen tekeminen		
Palveleva kaupunki			
Tavoite	Kaupungin verkkosivustojen kävijämäärien lisääntyminen		
Mittari	Kävijämäärä jamsa.fi-sivustolla	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		120 000	140 000
Mittari	Kävijämäärä himosjamsa.fi-sivustolla	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		125 000	150 000
Tavoite	Matkailijamäärien lisääntyminen		
Mittari	Matkailijamäärä	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		280 000	290 000

Palveleva kaupunki, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö			
Tavoite	Konsernipalvelujen toimintojen uudelleenjärjestäminen		
Mittari	Konsernipalvelujen HTV	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		58	50
Tavoite	Kaupungin henkilöstön digitaatiokehittäminen		
Mittari	Henkilöstön koulutusten toteutuminen (pv/hlö)	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		2	3
Mittari	Käyttöasteen nousu (%), Eduhouse	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		16	50
Mittari	Käyttöasteen nousu (%), Vuolearning	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		32	50
Tavoite	Kaupungin prosessien kehittäminen digitalisaation avulla sekä robotiikka ja tekoäly		
Mittari	Uusien digitalisaatiomahdollisuuksien kehittäminen		
Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä			
Tavoite	Elinvoimaorganisaation uudistuksen vaikuttavuusarvioinnin tekeminen ja organisaatiomuutoksen selvitys		
Mittari	Arvioinnin ja selvityksen tekeminen		
Tavoite	TE-palvelut 2024 -uudistuksen toimeenpano		
Mittari	Onnistunut toimeenpano		
Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä, Palveleva kaupunki			
Tavoite	Brändin näkyvyyden parantaminen (brand reach)		
Mittari	Brand reach	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		5 400 000	6 400 000
Mittari	Klikkaukset	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		220 000	260 000

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2025 - 2028

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Yritysten sijoittumispalvelujen kehittäminen ja aktiivinen hunting-toiminta	Elinvoiman ja työpaikkojen luominen varmistaa Jämsän menestysmahdollisuuksia.
Talouden tasapainottamisohjelman mukaisia tehtäväjärjestelyjä toteutetaan ennakoiden ja suunnitelmallisesti.	Terve talous on kaupungin palvelujen tuottamisen ja tulevaisuuden eilinehto.
Työllisyysalueen toiminnan kiinnittäminen osaksi kaupunkiorganisaatiota ja sen toimintaa.	Palveleva kaupunki, sekä työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä
Parannetaan toimialojen välistä yhteistyötä ja tehostetaan työnjakoa.	Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintakate €/as.	- 432,51	- 557,89	- 645,05	- 548,51	- 556,98

Riskienhallinta

Operatiiviset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus, erityisesti digiosaaminen	4	3	12
Toimenpide	Esihenkilötyön ja osaamisen kehittäminen sekä hyvän työilmapiirin ylläpitäminen. Kaupungin yhteisen tulevaisuuden rakentaminen. Etä- ja hybridityön kehittäminen.		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Henkilöstön jaksaminen	4	5	20
Toimenpide	Tehtävänkuvien ja toimivallan tarkastaminen. Välttämättömät lisärekrytoinnit. Sijaisuuksien varmistaminen. Digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntäminen. Henkisen kuormituksen huomioiminen.		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Palvelutoimittajan kyvyttömyys tuottaa palvelua sovitusti (sisältö, laatu, aikataulu) ja yritysjärjestelyt	2	3	6
Toimenpide	Palvelutoimittajan taloudellisen tilanteen ja resurssien selvittäminen sopimusta tehdessä sekä seuranta. Varasuunnitelmien tekeminen mahdollisuuksien mukaan.		

Strategiset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Imago- ja mainehaitat julkisessa keskustelussa.	3	3	9
Toimenpide	Lisätään positiivista viestintää ja mediatapaamisia.		

Taloudelliset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Oikeudellisiin riita-asioihin liittyvät taloudelliset riskit	3	4	12
Toimenpide	Oikeudellisen asiantuntemuksen käyttäminen.		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Rahoituspohjan kapenemisen (väestörakenne, elinkeinorakenne) huomioimatta jättäminen taloussuunnittelussa ja päätöksenteossa	4	3	12
Toimenpide	Vuorovaikutus luottamushenkilöiden kanssa ja tiedolla johtaminen.		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Sote- ja pelastuskiinteistöjen tulevaisuus	3	3	9
Toimenpide	Konsernin kokonaisueta huomioidaan.		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Työllisyystilanteen merkittävä heikkeneminen ja kaupungin ns. Kela-maksuosuuden nousu	4	3	12
Toimenpide	Aktiivinen elinkeino- ja työllisyyspolitiikka. Yhteydenpito yrityksiin ja tarpeiden huomioiminen. Onnistunut TE-palvelut 2024 -uudistuksen toimeenpano.		

Vahinkoriskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Poikkeukselliset olosuhteet kuten pandemiat, ilmastonmuutos, luonnonkatastrofit tai geopoliittinen tilanne aiheuttavat laajasti erilaisia riskejä palvelutuotantoon, kyberturvallisuuteen ja koko yhteiskunnalliseen toimintaan	4	3	12
Toimenpide	Turvallisuus- ja varautumissuunnitelmat ajan tasalla. Koulutus ja harjoittelu. Varautumisen resursointi. Tiedottaminen ja viestintä.		

Kaupunginvaltuusto

Tulosalueen esimies: kaupunginvaltuuston puheenjohtaja

Toiminnan kuvaus

Kuntalain mukaan valtuusto käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa ja päättää toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä hallinnon järjestämisestä kaupungin toiminta-ajatuksen ja strategian pohjalta.

Kuntavaaleissa 13.4.2025 valitaan kaupungille uusi 31 hengen kaupunginvaltuusto, joka aloittaa uuden toimintakauden 1.6.2025.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Valtuuston kokoukset	6	6	6	6	6
Valtuustoseminaarit	2	2	2	2	2
Valtuuston iltakoulut	2	2	2	2	2
Valtuustoaloitteet	7	8	10	12	14
Kaupungin asukasluku	19 175	18 964	18 743	18 519	18 293
Toimintakate €/as.	- 10,96	- 11,41	- 12,19	- 10,03	- 10,17

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	10					
Muut toimintatuotot	10					
TOIMINTAKULUT	-210 186	-216 444	-228 393	-185 683	-186 083	-186 483
Henkilöstökulut	-70 226	-72 861	-64 283	-56 483	-56 483	-56 483
Palvelujen ostot	-86 238	-92 967	-111 448	-80 600	-80 600	-80 600
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-461	-200	-1 700	-200	-200	-200
Muut toimintakulut	-53 262	-50 416	-50 962	-48 400	-48 800	-49 200
TOIMINTAKATE	-210 177	-216 444	-228 393	-185 683	-186 083	-186 483

Vaalit

Tulosalueen esimies: konsernipalvelujohtaja

Toiminnan kuvaus

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen kunnallinen lautakunta, joka toimii sekä kunta-, alue- että valtiollisissa vaaleissa. Keskusvaalilautakunta huolehtii yhdessä vaalikohtaisten vaalilautakuntien ja -toimikuntien kanssa laissa määrätyistä vaalien valmistelu-, järjestely- ja tarkastustehtävistä.

Vuonna 2025 järjestetään alue- ja kuntavaalit. Vaalipäivä on 13.4., ennakoäänestys kotimaassa 2.-8.4. Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien yleisjärjestelystä kunnassa ja kuntavaaleissa se huolehtii lisäksi ehdokasasettelusta. Alue- ja kuntavaalien tuloslaskenta on myös keskusvaalilautakunnan vastuulla.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Keskusvaalilautakunnan kokoukset	4	4	4	0	4
Äänioikeutettujen lukumäärä	16 500	16 700	16 700	16 700	16 700
Toimintakate €/äänioikeutettu	- 2,28	- 5,92	- 4,54	0	- 1,74

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	38 755	115 200	23 000		38 400	
Tuet ja avustukset	38 755	115 200	23 000			
Muut toimintatuotot					38 400	
TOIMINTAKULUT	-76 365	-214 114	-98 809		-67 389	
Henkilöstökulut	-63 569	-185 854	-72 459		-58 939	
Palvelujen ostot	-9 362	-18 300	-13 750		-5 600	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 392	-2 100	-2 200		-2 150	
Muut toimintakulut	-1 042	-7 860	-10 400		-700	
TOIMINTAKATE	-37 610	-98 914	-75 809		-28 989	

Tarkastuslautakunta

Tulosalueen esimies: kaupunginjohtaja

Toiminnan kuvaus

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lautakunnan tehtävänä arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Lautakunta arvioi myös, onko sisäinen valvonta riittävää ja tutkii tilinpäätöksen sisältämän tiedon oikeellisuuden ja riittävyyden. Tarkastuslautakunta laatii toimikaudelleen arviointisuunnitelman ja sen pohjalta vuosittaisen työohjelmansa ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Tarkastuslautakunnan on myös valvottava kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tilintarkastusyhteisö voidaan valita kerrallaan enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisenä pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Lautakunnan tehtävät jatkuvat siihen saakka, kunnes toimikauden viimeisen tilikauden tilintarkastus on suoritettu. Tilintarkastuspalveluiden kilpailutus ajalle 2025-2030 alkamassa vuodenvaihteessa.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tarkastuslautakunnan kokoukset	13	13	13	13	13
Tilintarkastuspäivät	35	35	35	35	35
Toimintakate €/as.	- 2,87	- 3,11	- 2,97	- 3,02	- 3,06

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	27					
Tuet ja avustukset	27					
TOIMINTAKULUT	-55 132	-59 052	-55 697	-55 943	-55 943	-55 943
Henkilöstökulut	-20 963	-24 081	-22 443	-22 689	-22 689	-22 689
Palvelujen ostot	-33 204	-34 071	-32 454	-32 454	-32 454	-32 454
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-60					
Muut toimintakulut	-904	-900	-800	-800	-800	-800
TOIMINTAKATE	-55 105	-59 052	-55 697	-55 943	-55 943	-55 943

Kaupunginhallitus

Tulosalueen esimies: kaupunginjohtaja

Toiminnan kuvaus

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudesta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua, edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa. Hallintosäännössä on erikseen määritelty päätösvalan delegointi.

Kaupunginhallituksen tulosalueeseen sisältyy tulosyksikköinä kaupunginhallitus ja työllistäminen.

Vuoden 2025 alusta hankintapalvelut siirtyy osaksi elinvoiman varastotoimintoja ja Jämsän vetämä eteläisen Keski-Suomen työllisyysalue käynnistyy. Kaupunki siirtyy Laukaan maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueeseen Keuruun kaupungin irtisanottua maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueetta koskevan sopimuksen.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Hallituksen kokoukset	25	25	25	25	25
Taloustyöpaja	1	1	1	1	1
Hallituksen iltakoulut	2	6	6	6	6
Toimintakate €/as.	- 236,45	- 340,38	- 444,17	- 347,89	- 349,99

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	1 668 831	1 039 870	253 500	253 500	115 500	115 500
Myyntituotot	2 387	328 510	5 500	5 500	5 500	5 500
Tuet ja avustukset	528 079	708 360	248 000	248 000	110 000	110 000
Muut toimintatuotot	1 138 365	3 000				
TOIMINTAKULUT	-6 202 824	-7 494 757	-8 578 664	-6 696 117	-6 517 808	-6 625 608
Henkilöstökulut	-1 558 818	-2 199 048	-1 148 183	-1 156 160	-1 112 772	-1 143 597
Palvelujen ostot	-2 032 252	-3 186 980	-4 144 264	-4 074 452	-3 946 621	-4 025 976
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-35 838	-40 145	-8 900	-7 050	-6 650	-6 750
Avustukset	-2 168 183	-1 918 200	-3 198 305	-3 179 805	-3 179 805	-3 179 805
Muut toimintakulut	-407 734	-150 384	-79 012	1 721 350	1 728 040	1 730 520
TOIMINTAKATE	-4 533 994	-6 454 887	-8 325 164	-6 442 617	-6 402 308	-6 510 108

Kaupunginhallituksen palvelujen ostoihin on varattu Jämsän maksuosuus 2,0 miljoonaa euroa Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen menoihin. Lisäksi kaupunginhallituksen menoja kasvattaa kuntien suurempi vastuu työttömyysetujen kustannuksista. Niinpä aikaisempi kustannustaso nousee 1,8 miljoonasta eurosta 3,1 miljoonaan euroon. Tämä kasvu kompensoidaan täysimääräisesti valtionosuuksien avulla.

Kaupunginhallituksen muihin kuluihin on sisällytetty 1,8 miljoonan euron säästöpaketti, jota ei ole kohdennettu taloussuunnitelmassa toimialoille. Sopeutustarpeen suuruutta arvioidaan keväällä 2025 vuoden 2026 kehyslaskelman avulla. Sopeutustarvetta voi vähentää yhtiötettävien rakennusten kulut, joita ei mahdollisesti ole vähennetty täysimääräisesti laskelmista ja tyhjentyvien rakennusten ylläpitokulujen ja muutostöiden pienempi toteutuminen.

Hallintopalvelut

Tulosalueen esimies: konsernipalvelujohtaja

Toiminnan kuvaus

Hallintopalvelujen tulosalueeseen sisältyy tulosityksikköinä hallintopalvelut, tietohallinto ja henkilöstöpalvelut.

Hallintopalvelut

Hallintopalvelujen tehtäväkokonaisuudesta tiimille kuuluvat kaupungin keskitetyt hallintopalvelut, kaupunginhallituksen, -valtuuston, lautakuntien sekä johtokunnan, jaostojen ja toimikuntien kokousten valmistelu, kaupungin asianhallinnan, tiedonohjauksen, tiedonhallinnan sekä asiakirjahallinnon järjestäminen, kirjaamotoiminnot, arkistot sekä muita eri toimialojen toimistotehtäviä.

Tietohallinto

Jämsän kaupunkikonsernin ja Kuhmoisten kunnan ICT-palvelut tuottaa tietohallinto. Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö jatkuu, kunnes Jokilaakson Terveys Oy:n toiminta päättyy 31.8.2025. Yhteistyöstä, muutoksista sekä laskutuksista on sovittu erillisellä tukipalvelusopimuksella ajalle 1.1.2024-31.8.2025. Tietohallinto tuottaa TE-toimintaan liittyvät ICT-palvelut Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueelle 1.1.2025 alkaen siltä osin, kun toiminnassa ei käytetä valtakunnallisia ratkaisuja. ICT-palveluiden kuntayhteistyötä pyritään kehittämään ympäristökuntien kanssa tulevana vuosina aktiivisesti.

ICT-hankintojen suunnittelu, valmistelu, kilpailuttaminen, käyttöönotto ja ylläpito, sekä ICT-kehitysprojektien johtaminen, valvonta ja hallinta ovat tietohallinnon avaintehtäviä tukipalveluiden ja ICT-infran ylläpidon lisäksi. Lakien, säädösten, sekä valtakunnallisten hankkeiden edellyttämien ICT-kokonaisuuksien kehittäminen tietojärjestelmien yhteen toimivuuden mahdollistamisen ja varmistamisen kehittämiseksi tehdään jatkuvaa työtä. Digitalisaation ja muuttuvan maailmantilanteen myötä sähköisten palveluiden ja kyberturvallisuuden kehittämisen vaatimukset ovat kasvaneet merkittävästi. Teknologian nopeassa kehityksessä mm. tekoälyn suhteen myös turvallisuusseikat korostuvat. Kaupunkikonsernin prosessien digitalisointiin, sekä kuntalaisten sähköisiin palveluihin pyritään panostamaan tulevinakin vuosina.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelu huolehtii Jämsän kaupungin työnantajavelvoitteista kuten mm. henkilöstön työsuhteasioista ja yhteistoiminnasta sekä koordinoi henkilöstösuunnittelua ja henkilöstöraportointia sekä vastaa hyvinvointityön vaikutusten seurannasta, osaamisen kehittämisestä ja arvioinnista.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintakate €/as.	- 70,2	- 77,42	- 72,25	- 72	- 75,14

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	1 450 800	1 080 935	1 013 686	1 011 486	1 011 486	1 011 786
Myyntituotot	1 424 879	1 079 295	1 006 986	1 007 986	1 007 986	1 008 286
Tuet ja avustukset	22 804	800	3 200			
Muut toimintatuotot	3 118	840	3 500	3 500	3 500	3 500
TOIMINTAKULUT	-2 796 871	-2 549 219	-2 367 843	-2 344 853	-2 386 050	-2 426 171
Henkilöstökulut	-1 464 137	-1 267 702	-1 194 160	-1 176 586	-1 216 833	-1 253 604
Palvelujen ostot	-1 019 401	-884 039	-793 643	-784 825	-781 175	-781 975
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-31 084	-30 800	-27 300	-27 500	-27 700	-27 700
Muut toimintakulut	-282 249	-366 677	-352 740	-355 942	-360 342	-362 892
TOIMINTAKATE	-1 346 071	-1 468 284	-1 354 157	-1 333 367	-1 374 564	-1 414 385

Talouspalvelut

Tulosalueen esimies: konsernipalvelujohtaja

Toiminnan kuvaus

Talouspalvelujen tulosalue vastaa kaupungin talousarvion ja -suunnitelman sekä tilinpäätöksen laadinnasta, talouden seurannasta ja raportoinnista sekä valvoo ja ohjeistaa talouden ja omaisuuden hoitoa, koordinoi kaupungin laskentatoimintaa sekä huolehtii palkkojen sekä laskujen maksusta. Kaupungin vakuutuspalvelut, kirjanpito-, maksuliikenne- ja palkanlaskentapalvelut hoidetaan keskitetysti taloushallinnosta. Rahoitusta, konsernitilin käyttöä ja maksuvalmiutta koordinoidaan koko kaupunkikonsernin tasolla. Taloustiimin tehtävät ovat laajemmat kuin perinteinen taloustoimi, tiimille kuuluvat myös mm. monet laskutukset sekä eri toimialojen taloudellisen toiminnan tukeminen kuten mm. laskujen tarkastukset. Tulosalue koostuu talouspalvelujen ja palkkahallinnon kustannuspaikoista.

Kaupungin talouden ohjausjärjestelmä on keskitetty. Tytäryhteisöt noudattavat konserniohjeen mukaisesti kaupungin antamia ohjeita rahoituksen suunnittelussa ja talouden järjestämisessä. Kaupunkikonsernin riskienhallinta hoidetaan myös keskitetysti talouspalveluista.

Palkanlaskentapalveluja on tuotettu sopimusperusteisesti myös Kuhmoisten kunnalle. Vaikka yhteistoiminta-alue purkautui jo 1.1.2023, palveluja tuotetaan vielä vuoden 2025 loppuun.

Talouspalvelut laskuttaa palveluistaan liikelaitoksia ja konserniyhtiöitä. Kaupungin sisäisiä toimialoja ei laskuteta, vaan tukipalvelupalveluluokan kustannukset vyörytetään operatiivisille palveluluokille.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintakate €/as.	- 71,12	- 82,74	- 67,42	- 72,29	- 72,4

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	464 489	279 200	470 000	400 500	400 500	400 500
Myyntituotot	418 793	220 500	450 000	380 500	380 500	380 500
Tuet ja avustukset	5 916					
Muut toimintatuotot	39 780	58 700	20 000	20 000	20 000	20 000
TOIMINTAKULUT	-1 828 176	-1 848 206	-1 733 652	-1 739 265	-1 724 842	-1 754 616
Henkilöstökulut	-1 135 098	-1 098 284	-1 001 222	-1 006 835	-992 412	-1 022 186
Palvelujen ostot	-556 436	-616 537	-607 285	-607 285	-607 285	-607 285
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 943	-9 300	-4 600	-4 600	-4 600	-4 600
Muut toimintakulut	-127 699	-124 085	-120 545	-120 545	-120 545	-120 545
TOIMINTAKATE	-1 363 688	-1 569 006	-1 263 652	-1 338 765	-1 324 342	-1 354 116

Talouspalvelujen tuotot kasvavat edelliseen talousarvioon verrattuna uuden taseyksikön myötä. Aiemmin myyntiä on ollut Jämsän Vesi liikelaitokselle, Kuhmoisten kunnalle ja tilapalveluille, nyt asiakkaisiin saadaan lisäksi siis Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalue. Henkilöstökulut laskevat jonkin verran eläköitymisten seurauksena ja kaikkia muita kulujakin on jonkin verran karsittu sääötavoitteiden saavuttamiseksi.

Matkailu ja markkinointi

Tulosalueen esimies: matkailu- ja markkinointijohtaja

Toiminnan kuvaus

Tulosalue vastaa konsernitasolla kaupungin strategisista ja operatiivisista markkinointi-, matkailu- ja viestintätoimenpiteistä. Tulosalueelta johdetaan, kehitetään ja toteutetaan Jämsän kaupungin sisäistä ja ulkoista markkinointia, viestintää sekä matkailutoimialaa.

Kansainvälinen näkökulma toiminnassa korostuu. Kaupungin markkinoinnissa noudatetaan kaupungin markkinointistrategian linjauksia ja tehdään markkinointisuunnitelman mukaisia toimenpiteitä. Markkinointistrategian käytännön toteuttaminen ja koko konsernin sitouttaminen sen periaatteisiin ja tavoitteisiin on keskeinen edellytys johdonmukaiselle toiminnalle ja tehokkaalle markkinoinnille.

Markkinointia ja viestintää tehdään yhteistyössä eri toimialojen ja muiden sidosryhmien kanssa. Kaikessa näkyvyydessä huomioidaan kaupungin brändin mukainen visuaalisuus ja tyyli. Viestinnän toimenpiteitä toteutetaan kuntalain sekä kaupungin viestintäohjeita noudattaen.

Matkailutoimialan kehittämistä, kehittämishankkeita ja sovittuja operatiivisia toimenpiteitä toteutetaan Himos-Jämsä-matkailustrategia sekä Visit Jyväskylä Region -yhteistyö huomioiden. Himos-Jämsän matkailun johtoryhmä johtaa alueen matkailustrategian työtä. Keski-Suomen matkailustrategian päivitystyöhön tuomme Himos-Jämsän matkailun näkemykset osana alueen matkailukokonaisuutta.

Toimenpiteet pohjautuvat Jämsän kaupungin strategiaan sekä matkailustrategiaan.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintakate €/asukas	- 38,94	- 37,61	- 42	- 43,28	- 44,64

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	211 919	10 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Myyntituotot	9 817	10 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Tuet ja avustukset	200 473					
Muut toimintatuotot	1 630					
TOIMINTAKULUT	-958 631	-723 181	-792 209	-806 473	-821 660	-834 432
Henkilöstökulut	-496 676	-383 686	-399 231	-413 495	-428 682	-441 454
Palvelujen ostot	-410 080	-278 945	-337 878	-337 878	-337 878	-337 878
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 498	-4 550	-5 100	-5 100	-5 100	-5 100
Muut toimintakulut	-49 377	-56 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
TOIMINTAKATE	-746 712	-713 181	-787 209	-801 473	-816 660	-829 432

3.3 Sivistystoimi

Toimialajohtaja: sivistystoimenjohtaja

Toimialakohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	3 454 832	2 592 029	2 404 275	2 292 175	2 285 175	2 277 175
Myyntituotot	841 018	704 850	762 900	731 600	738 600	743 600
Maksutuotot	716 071	615 250	685 975	680 675	674 675	668 675
Tuet ja avustukset	1 492 947	932 200	862 000	783 400	773 400	763 400
Muut toimintatuotot	404 797	339 729	93 400	96 500	98 500	101 500
TOIMINTAKULUT	-41 739 526	-40 646 465	-40 618 571	-41 011 221	-41 819 264	-42 503 691
Henkilöstökulut	-25 017 130	-23 930 984	-23 686 964	-23 877 153	-24 460 196	-24 981 440
Palvelujen ostot	-9 395 278	-9 247 550	-9 605 213	-9 643 714	-9 768 714	-9 895 714
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-965 093	-939 301	-931 874	-931 874	-931 874	-931 874
Avustukset	-685 716	-751 000	-721 000	-711 000	-711 000	-711 000
Muut toimintakulut	-5 676 308	-5 777 630	-5 673 520	-5 847 480	-5 947 480	-5 983 663
TOIMINTAKATE	-38 284 694	-38 054 436	-38 214 296	-38 719 046	-39 534 089	-40 226 516

Toiminnan kuvaus

Hyvää yhteistä elämää - hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella ja terveillä elämäntavoilla.

Sivistystoimiala vastaa lakisääteisten peruspalvelujen järjestämisen lisäksi valtuuston hyväksymän kotouttamisohjelman mukaisesta kotouttamisen edistämisestä ja terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä toimialaan liittyvien toimintojen osalta.

Sivistystoimiala on kaupungin keskeinen hyvinvointipalveluja järjestävä, tuottava ja niille toimintaedellytyksiä varmentava toimiala. Toimiala rakentaa hyvää yhteistä elämää ja tulevaisuuden osaamista yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Osaamisen ja hyvinvoinnin edistäminen ja vahvistaminen ovat palvelujemme ydintä. Eri toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö on kehittävää. Keskeisinä yhteistyötahoina ovat Keski-Suomen hyvinvointialue, Gradia Jämsä, Jämsän Kristillinen Kansanopisto maakunnalliset korkeakoulut ja erilaiset yhteistyöverkostot kuten Keski-kirjastot. Ammatillisen koulutuksen ja korkeakouluopintojen saatavuus ovat sekä hyvinvointia lisääviä että kaupungin elinvoimatekijöitä.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian ja Jämsän kaupungin yhteistyöryhmä on nimetty kuntayhtymän johtajan päätöksellä 3.10.2024 § 42. Vt. kaupunginjohtaja on nimennyt 11.10.2024 § 26 Jämsän kaupungin edustajat työryhmään. Työryhmässä on kolme jäsentä kummastakin organisaatiosta. Yhteistyöryhmän toimikausi on 2024-2027. Yhteistyöryhmän tavoitteena on systemaattisen ja tavoitteellisen yhteistyön vahvistaminen sekä alueen osaamistarpeisiin vastaaminen tulevaisuuslähtöisesti. Yhteistyöryhmän tehtäviin kuuluu:

- Tilannekuvan ylläpitäminen Jämsän seudun koulutus- ja työvoimatarpeista
- Ehdotukset alueen työelämän osaajatarpeisiin vastaamiseksi huomioiden rahoitusjärjestelmän kannustimet
- Gradian Jämsän seudulla järjestämien koulutusten vetovoiman ja hakeutumisen edistäminen
- Yhteisten tulevaisuuden tarpeisiin vastaavien kehittämishankkeiden suunnittelu ja valinta

Kesäkuussa 2024 pidetyn yhteisen työpajan myötä operatiivisen tason yhteistyön kehittämisen tavoitteiksi asetettiin lv. 2024-2025: Uudet koulutustuotteet ja houkutteleva koulutustarjonta Jämsässä, opiskelijavirtojen kasvattaminen, positiivisia ulostuloja ja näkyvyyttä yhteistyölle. Näiden osalta ovat tarkastelussa mm. elintarvike, laboratorio- ja prosessiala, ilmaliikenne- ja puolustusteollisuus, matkailu- ja luonto, älykäs asuminen ja rakentaminen, energiamuodot, yhteistyörakenteen vakiinnuttaminen työllisyyspalvelu-uudistuksen osalta.

Lakiesitys ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksesta:

Toteutus: 1.1.2026 – 31.12.2033. Kokeilu jakautuu neljän vuoden strategiakausiin. Tavoitellaan parempaa vaikuttavuutta ja laatua. Kokeiluun osallistuvilla laajat järjestämisluvat ja normiohjauksen purkaminen. Koulutusalarajauksia on tehty. Kokeiluun otetaan enintään 40 järjestäjää; valinta haun ja lakiin perustuvan pisteytyksen perusteella. Haku tapahtuu alkuvuodesta 2025 ja päätökset alkukesä/alkusyksy 2025.

Talousarvion tavoitteet ja kehittämiskohteet on valmisteltu voimassa olevan strategian linjausten mukaisesti toimialatasoisesti.

Ikäluokkien kehitys ja siitä johtuva palvelutarve, oppilas- ja opiskelijaennusteet ja asiakasennusteet arvioidaan kunkin tulosalueen kohdalla.

Vuosille 2024-2027 hyväksytty talouden tasapainottamisohjelma vuosille, koskee kaikkia toimialoja.

Talousarvioesitys on laadittu tasapainotusohjelman mukaisena. Talousarvioesitys on päivitetty vastamaan kaupunginhallituksen 2.12.2024 § 240 tekemää päätöstä.

Talousohjelman voimassaoloaikana selvitetään, voidaanko ylläpidettävää kiinteistöä pienentää Hallin taajamassa. Tämä tarkoittaisi Hallin päiväkodin siirtymistä Kuoreveden yhtenäiskoulun tiloihin. Tilojen käytön tehostamiseksi selvitetään Jämsänkosken yhtenäiskoulun Korven koululla toteutettavan alkuopetuksen siirtäminen yhtenäiskoulun päärakennukseen. Korven koulun (puukoulu ja kivikoulu). Selvityksessä tulee huomioida esiopetuksen ja iltapäivätoiminnan tilatarpeet. Selvitykset ovat valmistelussa.

Kaupunginhallituksen 7.10.2024 päättämä yt-menettely määrittää vuosille 2026-2028 koko organisaatiota koskevan 1,8 M€/vuosi lisästäövelvoitteen. Menettelyn ja neuvottelutuloksen suhteen noudatetaan lainsäädännön määräyksiä ja vt. kaupunginjohtajan ohjeistusta. Kaupunginhallitus on hyväksynyt yhteistoimintaneuvottelun tuloksen 2.12.2024 § 235.

Talousarvioesitys perustuu pääosin hyväksytylle v. 2024-2027 talousohjelmalle: joiltain osin ohjelma ei toteudu suunnitellulla tavalla tai ainakaan suunnitellussa aikataulussa: esim. varhaiskasvatuksessa ei 1.8.2024 alkaen ryhmien lukumäärän vähentyminen ei toteutunut täysimääräisesti johtuen palvelutarpeen ennakoitua suuremmasta kasvusta. Aiemmin todetusti talousarvioesitys on päivitetty vastaamaan kaupunginhallituksen 2.12.2024 § 240 tekemää päätöstä.

Kotouttamisuudistusta on kuvattu elämänlaatu- ja palveluiden tulosalueen kohdalla.

Nuorten palveluiden kotiuttaminen Työvalmennussäätiö Avituksesta on kuvattu elämänlaatu- ja palveluiden tulosalueen kohdalla.

Lakimuutoksia käsitellään kunkin tulosalueen kohdalla.

Hanketoiminta

Hanketoiminta on esitelty kunkin tulosalueen kohdalla. Toimialan talousarvioon sisältyy omarahoitusosuudet vuodelle 2025 jatkuville hankkeille sekä varauksena vuoden 2025 aikana haettavaksi tuleville hankkeille. Hanketoimintaa on talousohjelman mukaisesti supistettu aiemmista vuosista kaupungin talousohjelman mukaisesti. Uusia hankkeita on arvioitu kaksi: varhaiskasvatuksessa Valssi - varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmän käyttöönoton tukemiseen liittyvä ja lukiokoulutuksessa lukiolain erityisopetusta koskevan lainmuutoksen toimeenpanoon liittyvä.

Käyttötalouden talousarvioesitykseen sisältyvät näiden lisäksi: nuorten palveluiden kotiuttaminen etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan valtionavustukset ja kotouttamispalveluiden kotouttamiskorvaukset.

Hanketoiminnan tekstiosuus on päivitetty vastaamaan kaupunginhallituksen 2.12.2024 § 235 tekemää päätöstä.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma: Sivistyslautakunta on tehnyt esityksensä henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaksi kokouksessaan 31.10.2024 henkilöstö- ja koulutussuunnitelman 2025-2028 talousarvioesityksen yhteydessä. Henkilöstösuunnitelma on päivitetty vastaamaan kaupunginhallituksen 2.12.2024 § 240 tekemää päätöstä.

Maksut ja taksat: Sivistyslautakunta on päättänyt kokouksessaan 31.10.2024 vuoden 2025 ja lukuvuoden/toimintakauden 2025-2026 taksat ja maksut. Talousohjelman mukaisesti maksut ja taksat korottuvat koko talousohjelmakauden ajan.

VÄESTÖN KOULUTUSTASO	tot 2009	tot 2017	tot 2020	tot 2021*	ta 2022 *	tot 2022	ta 2023*	ta 2024**	ta 2025**	ts 2026**	ts 2027**	ts 2028**
15 vuotta täyttänyt väestö yhteensä	19408	18075	17 378	17 333	17 058	16 977						
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa yhteensä	7297	5644	4 957	4813	4 620	4 572						
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa %	38	31	28,5	27,8	27,1	26,9	27	27,5	25,9	25,5	25	24,5
Näistä tutkinnon suorittaneita yhteensä	12111	12431	12 421	12 520	12438	12405						
Suorittaneita %	62	69	71,5	72,2	72,9	73,1	73	72,5	74,1	74,5	75	75,5
Toinen aste yhteensä	8034	8339	8 165	8194	8107	8069						
Toinen aste % 15-vuotta täyttäneestä väestöstä	41	46	47	47,3	47,5	47,5						
Korkea-aste yhteensä	4077	4092	4 074	4124	4120	4049						
Korkea-aste %15-vuotta täyttäneestä väestöstä	21	23	23,4	23,8	24,2	23,8		24,7	24,7	24,7	24,9	24,9
*) Tilastokeskuksen tietokanta 23.9.2024												
seuraava päivitys 20.9.2025												
**) luvut ko. vuosien talousarviosta												

Toimialan tavoitteet vuodelle 2025

Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö	
Tavoite	Teemme yhdessä hyvää jämsäläistä työelämää
Mittari	Henkilöstökysely
Mittari	Terveysperusteiset poissaolot
Mittari	Kuvailu
Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä, Hyvinvointia ja turvallisuutta, Palveleva kaupunki, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö	
Tavoite	Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla
Mittari	Kirjaston kävijämäärät
Mittari	Toimintakate €/asukas
Mittari	Varhaiskasvatus 1-5 vuotiaiden osallistumisaste
Mittari	Väestön koulutustaso
Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä, Hyvinvointia ja turvallisuutta, Ympäristövastuuta, Palveleva kaupunki	
Tavoite	Kehittyvät, talouden ja ympäristön suhteen kestävästi järjestetyt sivistyspalvelut
Mittari	€/asukas, toimiala
Mittari	€/opiskelija, lukio
Mittari	€/oppilas, perusopetus
Mittari	€ / varhaiskasvatuksessa oleva lapsi
Mittari	€/asukas, elämänlaatupalvelut

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2025 - 2028

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Sähköiset palvelut; asukkaiden ja henkilöstön osaamisen vahvistaminen, jotta sähköisiä palveluja voidaan käyttää ja tuottaa laajasti.	Toimintaympäristö kehittyy ajantasaisena palveluna
Talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteuttaminen / kaupunginhallituksen päätös 2.12.2024 § 240 huomioiden	Palveleva kaupunki
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön kytkeminen kaupungin kaikkiin palveluihin	Hyvinvointia ja turvallisuutta, hyvinvoiva ja osaava henkilöstö
Kotouttamispalvelujen ja työllisyyspalveluiden joustavan yhteistyön varmentaminen ja vahvistaminen	Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä
Laadun- ja tasa-arvon kehittäminen kasvatuksessa ja opetuksessa sekä ohjauksessa.	Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä Hyvinvointia ja turvallisuutta

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintakate €/asukas	- 1 996,59	- 2 006,67	- 2 038,86	- 2 090,77	- 2 161,16

Riskienhallinta

Operatiiviset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
3. Arjen turvallisuus, puutteet varautumisesta	5	3	15
Toimenpide	Osaamisen vahvistaminen: avekki- ja ensiapukoulutukset alueelliset ja kaupunkitasoiset harjoitukset, yksikkötason harjoitukset, harjoitusten ja kouluttautumisen soveltaminen ohjeiksi ja menettelytavoiksi, varautumishankintojen tekeminen, digitaidot (digiturvallisuus)		

Strategiset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
2. Ammattitaitoisen (muodollisesti ja tosiasiallisesti kelpoinen) henkilöstön saatavuus ja sitoutuminen.	4	4	16
Toimenpide	Työnantajamaineesta huolta pitäminen, työ- ja virkaehtosopimusten paikallisesti sovittavien erien kohdentaminen, osaamisen vahvistaminen, työnohjaus, työmäärän suhteuttaminen ja hallinnollisten tehtävien keventäminen käytettävissä olevaan työvoimaresurssiin.		

Taloudelliset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
1. Talousarvio; tulo- ja menoarvion pitävyys ja talousohjelman toteutuminen Kotouttamisuudistuksen lainsäädännön muutosten keskeneräisyys versus talousarvion valmistelu. Kaikki ei ole ennakoitavissa.	3	3	9
Toimenpide	Talousarvio: seuranta, arviointi, johtopäätökset ja toimenpiteet; toimiva sisäinen yhteistyö sekä toimiva, proaktiivinen yhteistyö talouspalvelun ja kaupunginjohtajan sekä sivistyslautakunnan kanssa. Hankehaut: aktiivinen seuranta ja arviointi. Julkisen talouden tasapainottamisohjelma vaikuttaa myönnettävien avustusten suuruuteen; ennakkoon vaikutuksia ei pystytä arvioimaan. Lainsäädäntötyö aktiivinen seuranta ja arviointi vaikutuksista.		

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä toimialalla vastaa toimialajohtaja sekä tulosaluejohtajat ja muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

Sivistystoimen hallinto

Tulosalueen esimies: sivistystoimenjohtaja

Toiminnan kuvaus

Sivistystoimialan hallinto johtaa, kehittää ja tukee toimialan tulosalueiden toimintaa, sen kehittämistä ja johtamista. Hallintopalvelun keskeinen yhteistyötaho on sivistyslautakunta, jonka päätöksenteon onnistumiseen hallintopalvelut luovat edellytyksiä. Hallintopalvelut tuottavat hallinto- ja talouspalveluja ja toimii tiiviissä yhteistyössä toimialan sisällä sekä kaupungin konsernipalveluiden, muiden toimialojen ja Jämsän Ateria- ja puhtauspalvelu Oy:n kanssa.

Tulosalueiden kohdalla on kuvattu vuoden 2025 toimintaan vaikuttavia muutoksia: palvelutarpeet, uudistukset ja kehittämistoimet.

Hallinnon tulosalueelle määritellään vuodelle 2025 yksi sivistyslautakuntatasoinen tavoite. Muutoin tavoitteet ovat toimialan tavoitteisiin kiinnittyviä ja raportoidaan toimialatasoisina.

Talousohjelman vaikutus talousarvioesitykseen:

Talousarvioesitys on laadittu talousohjelman mukaisena. Toimialan ja tulosalueiden osuudet on päivitetty vastaamaan kaupunginhallituksen 2.12.2024 § 240 tekemää päätöstä. Talousohjelmaan nähden (vrtna v. 2024 ja suunnitteluvuodet) talousarvioesitykseen hankintoihin, koulutuspalveluihin ja majoitus- ja ravitsemispalveluihin varattuja määrärahoja on edelleen pienennetty sekä matkustuspalveluja aavistus lisätty nettovaikutus 5 000 € vähemmän v. 2024 verrattuna. Tulosalueen toimintakate alittaa v. 2024 talousarvion.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintakate €/asukas	- 14,78	- 14,11	- 14,17	- 14,39	- 14,92

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	2 257	240				
Myyntituotot	1 134					
Tuet ja avustukset	883					
Muut toimintatuotot	240	240				
TOIMINTAKULUT	-285 752	-267 839	-265 525	-266 542	-272 963	-278 363
Henkilöstökulut	-207 563	-193 014	-194 531	-195 548	-201 969	-207 369
Palvelujen ostot	-62 878	-59 148	-54 714	-54 714	-54 714	-54 714
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 337	-3 600	-2 800	-2 800	-2 800	-2 800
Muut toimintakulut	-10 974	-12 077	-13 480	-13 480	-13 480	-13 480
TOIMINTAKATE	-283 495	-267 599	-265 525	-266 542	-272 963	-278 363

Varhaiskasvatus

Tulosalueen esimies: varhaiskasvatusjohtaja

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Varhaiskasvatuksessa tulee huomioida lapsen edun ensisijaisuus; se tarjoaa lapselle turvallisen, kehitykselle ja oppimiselle suotuisan kasvuympäristön ottaen huomioon myös lapsen erityispiirteet. Toiminnan lähtökohtina ovat palveluhenkisyys, luottamuksellisuus, sekä perheen että lapsen osallisuus.

Varhaiskasvatukseen osallistuvien 1 - 5 vuotiaiden lasten osallistumisaste on ollut noususuunnassa. Tästä johtuen palvelujen piirissä arvioidaan olevan 80 % 1 – 5 vuotiaiden ikäryhmästä aiemman 75 % sijasta. Esiopetukseen osallistuu koko ikäluokka. Esioppilaista suurin osa osallistuu myös täydentävään varhaiskasvatukseen. Talousarvion valmisteluvaiheessa varhaiskasvatuksessa on yhteensä 34 lasta, joiden äidin- tai kotikieli on jokin muu kuin suomi. Heistä osa on tilapäisen suojelun tarpeessa olevia lapsia.

Laskennallisia varhaiskasvatuspaikkoja tulee olla arvioitua lasten lukumäärää enemmän, jotta alle 3-vuotiaiden lasten osuus tulee huomioonotetuksi. Toimintavuoden aikana tapahtuva palvelujen piiriin hakeutuminen tulee myös ottaa huomioon. Perheille maksettavien tukien (kotihoidon tuki, yksityisen hoidon tuki, osittainen ja joustava hoitoraha) arvioidaan vähenevän hieman vuoden 2024 tasosta.

Ikäluokkien pieneminen näyttää tasaantuneen, mutta se vaikuttaa kuitenkin palveluntarpeisiin tulevina vuosina. Palvelutarpeen arvioinneissa on syntyvien ikäluokkien määräksi arvioitu 90 lasta vuodesta 2025 eteenpäin. Palveluntarpeen vähenemisessä on alueellisia eroja, eikä esimerkiksi päiväkotien lapsiryhmiä voida vähentää suoraan suhteessa lapsimäärien vähentymiseen. Varhaiskasvatuslaki ja -asetus määrittävät päiväkotien ja perhepäivähoidon henkilöstöresurssin ja ryhmäkoon. Palvelutarvetaulukko on jäljempänä.

Viiskulman peruskorjauksen sijaan vuokrataan määräajaksi (10 vuotta) uusi päiväkotitoimitus, johon yhdistyvät Viiskulman ja Palomäen päiväkodit. Elinvoimatoimi vastaa uuden päiväkodin tilojen rakennuttajan kilpailuttamisesta. Palomäen päiväkodin nykyisistä vuokratiloista luovutaan. Toiminta uusissa tiloissa alkaa 1.8.2026.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tulorajoihin ja enimmäismaksuun tehtiin indeksitarkistukset 1.8.2024. Tähän perustuen asiakasmaksutulojen on arvioitu vähenevän n. 10 % verrattuna vuoden 2024 talousarvioon.

Varhaiskasvatuksen keskeisiä yhteistyötahoja ovat Keski-Suomen hyvinvointialueen erilaiset lapsille ja lapsiperheille suunnatut palvelut. Yhteistyötä toteutetaan mm. kaksi kertaa vuodessa pidettävillä yhteistyöiltapäivillä, esiopetuksen opiskeluholloissa sekä muissa laaja-alaisissa yhteistyöpalaverissa.

Varhaiskasvatuksessa otetaan käyttöön valtakunnallinen varhaiskasvatuksen laadunarviointiväline Valsi. Käyttöönnoton valmistelu on aloitettu ja siihen haetaan valtionavustusta vuodelle 2025.

Varhaiskasvatukseen (22 § ja 70 §) esitetään muutoksia 1.1.2025 alkaen. Esitys poistaa paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisvelvoitteen ja raportointivelvoitteen henkilöstön täydennyskoulutuksista. Kunta voi laatia halutessaan varhaiskasvatussuunnitelman. Perusopetuslakiin esitetään muutoksia koskien esi- ja perusopetuksessa annettavaa tukea. Lakimuutosten esitetään tulemaan voimaan 1.8.2025. Muutoksista johtuen paikallinen esiopetussuunnitelma tulee päivitettäväksi 1.8.2025 alkaen. Myös yhdenvertaisuuslakiin esitetään muutoksia: varhaiskasvatuksen toimipaikkakohtaisista yhdenvertaisuussuunnitelmien tekemisestä luovutaan. Jatkossa varhaiskasvatuksen järjestäjillä on edelleen yleinen velvollisuus arvioida toimintansa vaikutuksia yhdenvertaisuuden toteutumista, laatia suunnitelma tarvittavista yhdenvertaisuutta edistävistä toimenpiteistä ja toteuttaa niitä.

Valtakunnallinen kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu päättyi vuonna 2024, jonka jälkeen hallitus arvioi kokeilun tuloksia ja valmistelee jatkotoimia vuonna 2025. Jämsä ei ole ollut mukana kokeilussa.

Talousohjelma 2024 - 2027:

- Palvelutarve ei vähentynyt ennakkoidulla tavalla. Koivulinnan ja Hallin päiväkotien ryhmävähennykset toteutuivat osin. V. 2025 talousarvioon on ennakoitu ryhmävähennysten toteutuvan. Puukilnan päiväkodin osalta arvioidaan yhden ryhmän vähentyminen 1.8.2026 alkaen. Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen kasvusta ja työsuojelullisista seikoista johtuen hallinnon, palveluohjauksen ja alueiden johtamisen osalta tarkastelu toteutuu aikaisintaan taloussuunnittelukauden lopussa.
- Hanketoimintaa vähennetään, kalusto- ja materiaalihankintoja sekä koulutuskustannuksia on vähennetty ja ne ovat vuoden 2024 tasolla. Koulutuksissa hyödynnetään ensisijaisesti kaupungin koulutuslisenssiin sisältyviä koulutuksia.

Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteiset, talousohjelmaan sisältyvät selvitykset:

Talousohjelman mukaiset selvitykset ovat valmisteluilla:

- Ylläpidettävän kiinteistökannan pienentämismahdollisuudet Hallin taajamassa. Tämä tarkoittaa Hallin päiväkodin siirtymistä Kuoreveden yhtenäiskoulun tiloihin. Selvitys tehdään yhteistyössä tilapalvelun kanssa.
- Jämsänkosken yhtenäiskoulun Korven koululla toteutettavan alkuopetuksen siirtämismahdollisuudet yhtenäiskoulun päärakennukseen. Selvityksessä huomioidaan esiopetuksen ja iltapäivätoiminnan tilatarpeet. Selvitystyö tehdään yhteistyössä tilapalveluiden kanssa.

Varhaiskasvatuksen hanketoiminta:

- Koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen hanke (varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus): Valtionavustuksella edistetään oppimista, hyvinvointia, vuorovaikutusta ja lähipalveluperiaatetta sekä lapsen oikeutta välttämättömään ja riittävään varhaiseen tukeen. Avustus käytetään konsultoivan varhaiskasvatuksen opettajan ja erityisopettajan palkkaukseen.
- Varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmän (Valssi) käyttöönottoon vuonna 2025 haetaan opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustusta. Avustuksella palkataan projektipäällikkö järjestelmän käyttöönoton valmisteluun ja henkilöstön kouluttamiseen.
- Hanketoiminnan tekstiosa on päivitetty vastaamaan kaupunginhallituksen 2.12.2024 § 235 päätöstä.

Syntyneet vv. 2016-2023 ja ennuste 2024

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	ennuste 2024*
Syntyneet koko Jämsä	136	119	126	82	101	113	79	99	80

*) neuvolasta saatu tieto

Jämsän kaupungin alueella asuvien 1-5 vuotiaiden lasten määrä ja heistä prosentuaalinen osuus varhaiskasvatuksessa olevista

	TP 2023	% päivä-hoidossa	TA 2024	% päivä-hoidossa	TA 2025	% päivä-hoidossa	TS 2026	% päivä-hoidossa	TS 2027	% päivä-hoidossa	TS 2028	% päivä-hoidossa
Lapset 1-5 v	501	75% (378)	459	75 % (344)	475	80 % (380)	472	80 % (378)	451	80 % (361)	428	80 % (343)

Palvelutarve-ennuste; painotetut keskiarvot

	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028
Laskennallinen varhaiskasvatuspaikkojen määrä (huom. 1.8.2020 alle 3v päiväkodissa vie 1,75 paikkaa)	665	646	631	618	598	590
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä	556	478	487	460	439	445
Lapsia 1-5 v. varhaiskasvatuksessa	420	358	379	370	354	346
Lapsia esiopetuksessa	136	120	108	90	85	99
Lapsia perheille maksettavilla tuilla (kotihoitontuki, yksityisen hoidon tuki, osittainen ja joustava hoitoraha)	144	140	120	110	110	110
Lapsia vuorohoidossa	50	50	60	60	60	60

Varhaiskasvatuksen lapsimääriä laskettaessa on 1 – 5-vuotiaiden lasten osallistumisasteeksi laskettu 80 % ikäryhmästä 1.1.2025 alkaen (aiemmin ollut 75 %). Alle 3-vuotias vie ryhmästä 1,75 paikkaa. Lapsimäärissä on myös eroja vuoden aikana määrien ollessa suurempia vuoden alkupuoliskolla.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintakate €/asukas	571,68	- 584,85	- 588,99	- 606,39	- 631,24
Toimintakate €/hoitolapsi	19 715,82	- 23 203,1	- 22 668,2	- 24 412,59	- 26 303,4

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	1 221 250	823 339	533 175	433 175	423 175	413 175
Myyntituotot	118 468	45 000	150 000	110 000	110 000	110 000
Maksutuotot	387 946	300 750	269 875	259 875	249 875	239 875
Tuet ja avustukset	567 902	358 700	111 800	61 800	61 800	61 800
Muut toimintatuotot	146 934	118 889	1 500	1 500	1 500	1 500
TOIMINTAKULUT	-12 183 246	-11 914 419	-11 572 589	-11 662 967	-11 970 367	-12 216 467
Henkilöstökulut	-8 685 469	-8 239 100	-7 916 909	-7 964 500	-8 168 900	-8 369 000
Palvelujen ostot	-1 860 669	-1 909 681	-1 984 193	-1 937 000	-1 976 000	-2 016 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-90 845	-102 341	-103 467	-103 467	-103 467	-103 467
Avustukset	-519 142	-580 000	-550 000	-540 000	-540 000	-540 000
Muut toimintakulut	-1 027 122	-1 083 297	-1 018 020	-1 118 000	-1 182 000	-1 188 000
TOIMINTAKATE	-10 961 996	-11 091 080	-11 039 414	-11 229 792	-11 547 192	-11 803 292

Perusopetus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori

Toiminnan kuvaus

Perusopetuksen tulosalueen tehtävänä on järjestää perusopetuslain mukaista opetusta (POL 2§). Perusopetuksen järjestäminen on kaupungin keskeinen ja lakisääteinen peruspalvelutehtävä. Perusopetukseen sisältyy erityisopetuspalvelut. Opiskeluhuollon palvelut siirtyivät hyvinvointialueelle 1.1.2023. Jämsän kaupungin strategian mukaisesti perusopetus omalta osaltaan huolehtii lasten ja nuorten hyvinvoinnista sekä sujuvasta arjesta. Perusopetus on mukana rakentamassa elinvoimaista, hyvinvoivaa ja aktiivista Jämsää.

Oppilasmäärä lukuvuoden 2024-2025 alkaessa on yhteensä 1 604 oppilasta. Oppilasennusteen mukaan lv. 2025-2026 Jämsän kaupungin perusopetuksessa opiskelee yhteensä 1 508 oppilasta. Tämä vähentää yleisopetuksen sarjaisuutta neljällä (4). Valmistavassa opetuksessa on syyslukukaudella 2024 ollut yhteensä 11 oppilasta integroituna perusopetuksen ryhmiin. Talousarvio on laadittu tämän oppilasmäärän mukaisena.

Oppilasmäärä laskee lv. 2030-2031 mennessä 1 027 oppilaaseen. Koko ennustejaksolla sarjaisuudet vähenevät tämänhetkisen arvion mukaan 20:llä. Henkilöstösuunnitelman mukaisesti tähän arvioidaan voitavan vastata eläkkeelle siirtymisillä, täyttämällä avautuvia vakansseja määräaikaaisesti ja tarvittaessa tehtäviä voi avautua myös hanketoiminnan kautta. Kuoreveden koululla siirrytään lukuvuonna 2025-2026 yhdysluokkaopetukseen 1.-2.-luokilla ja 3.-4-luokilla. Myös Kaipolan koululla siirrytään vaihteittain yhdysluokkarakenteeseen tämänhetkisen arvion mukaan lukuvuodesta 2029-2030 lähtien.

Perusopetuksessa on laajasti käytössä Opinsysin tuottama palvelu opetuksessa. Koneissa on käyttöjärjestelmänä Linux. Kaupunginjohtaja on asettanut työryhmän selvittämään mahdollisuutta luopua asteittain Opinsysin palveluista ja ottaa käyttöön MS O365 -käyttöjärjestelmä.

Perusopetuksessa on mitoituksen mukaiset kuraattoripalvelut. Psykologipalveluissa mitoitus ei toteudu. Hyvinvointialue käyttää tarvittaessa ostopalveluja oppimisvaikeuksien tutkimiseen. Kouluterveydenhuollon palvelut ovat siirtyneet hyvinvointialueelle 1.8.2024 alkaen.

Koulutusmatkailun osalta sivistyslautakunta on hyväksynyt opetuspalvelujen ja koulutusmatkailun hinnoittelun.

Tulossa olevat uudistukset ja lakimuutokset perusopetukseen ovat mm.:

Perusopetuksen vähimmäistuntimäärää kasvaa kolme (3) vuosiviikkotunnilla opetussuunnitelman laajentumatta opetussuunnitelmaa 1.8.2025 alkaen. Lisätunnit kohdistetaan erityisesti alakoulun vuosiluokille luku-, kirjoitus- ja laskutaidon opettamiseen. Lisäykset on jätetty toteutettavaksi paikallisin päätöksin ja Jämsän sivistyslautakunta hyväksyi tuntijakomuutoksen kokouksessaan 26.09.2024 § 94. Asia on kytköksissä talousohjelmaan, jota selvitetään jäljempänä.

Esiopetuksessa ja perusopetuksessa annettava tuki uudistuu lainsäädäntömuutoksen kautta. Nykyinen kolmiportainen tuki muuttuu ennakoiviin tukitoimiin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Oppimisen tukea on oltava tarjolla yksilöllisesti ja oppilaan tarpeita vastaavasti. Ensisijaiset tukimuodot, joihin kaikilla oppilailla on oikeus, ovat ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Oppilaskohtaisista tukitoimista, jotka perustuvat vahvempiin tuen tarpeisiin, säädetään tarkemmin. Oppilaskohtaiset tukitoimet ovat säännöllisiä ja perustuvat yksilöllisiin tuen tarpeisiin.

Keskeisenä tavoitteena on myös selkiyttää tukitoimia koskevaa päätöksentekoa sekä vähentää opettajien hallinnollista työtä. Tuen pedagogisten asiakirjojen määrää vähennetään ja valmisteluun sisältyvää hallinnollista työtä kevennetään. Muutos tarkoittaa opetussuunnitelman valmistelua ja hyväksymistä siten, että suunnitelma on voimassa 1.8.2025 alkaen. Paikalliselle valmistelulle on kovin lyhyt aika. Valtakunnalliset perusteet on luvattu julkaista helmikuussa. Muutoksen toimeenpano edellyttää kouluttautumista osaamisen vahvistamiseksi. Muutokset myötä esi- ja perusopetuksen tuen muodot eriytyvät varhaiskasvatuksen tukimuodoista. Muutoksen toimeenpano edellyttää hallintosääntömuutosta. Lainsäädännön keskeneräisyyden vuoksi muutoksen vaatima resurssi joudutaan huomioimaan v. 2025 talousarviomuutoksena.

Esitys perusopetuslain muuttamisesta siten, että mobiililaitteiden käyttämistä koulussa voidaan rajoittaa, lisätään aluehallintovirastojen toimivaltaa koulujen laillisuusvalvonnassa sekä lisätään opetuksen tavoitteisiin liikunnallinen elämäntapa. Asiasta ei ole talousarvion valmistelun ajankohtana lisätietoja saatavissa.

Jämsän kaupungin talousohjelma 2025-2027:

- Osana talousohjelman hyväksymistä kaupunginvaltuusto on antanut sitovan ohjeen perusopetuksen tuntijaon muuttamisesta minimiin. Sivistyslautakunnan kokouksessa 26.09.2024 § 94 päätettiin perusopetuksen tuntijaosta ja tuntimäärä muutettiin uuteen valtakunnalliseen minimiin 228 tuntia 1.8.2025 alkaen.
- Hanketoimintaa, kalusto- ja materiaalihankintoja sekä koulutuskustannuksia on vähennetty ja ne ovat vuoden 2024 tasolla. Koulutuksissa hyödynnetään ensisijaisesti kaupungin koulutuslisenssiä ja Opetushallituksen järjestämiä koulutuksia. Henkilöstövähennyksessä hyödynnetään luontaista poistumaa ja määräaikaista täytettyjä toimia.
- Lukuvuonna 2024-2025 sarjaisuus on vähentynyt lukuvuodesta 2023-2024 neljällä ryhmällä ja vähenee edelleen lukuvuonna 2025-2026 yleisopetuksessa neljällä ryhmällä johtuen oppilasmäärän vähenemisestä.
- Jämsänjoen yhtenäiskoulun liikuntapainotteiselle luokalle ei otettu lukuvuodeksi 2024-2025 uusia oppilaita 7.-luokalle. Liikuntaluokkatoiminta poistuu kokonaan lukuvuoden 2025-2026 jälkeen.
- Iltaopetuksen maksuja korotettiin 1.8.2024 alkaen. Ikäluokkien pienenemisen johdosta vaikutusta tuloihin ei voi arvioida tarkasti.
- Yleissivistävän koulutuksen johtamisjärjestelyt ajankohtaistuvat talousohjelmakauden aikana, sama koskee toimistopalveluja.
- Talousohjelmakappale on päivitetty vastaamaan kaupunginhallituksen 2.12.2024 § 240 päätöstä.

Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteiset, talousohjelmaan sisältyvät selvitykset:

Talousohjelman mukaiset selvitystyöt ovat valmisteluilla:

- Ylläpidettävän kiinteistökannan pienentämismahdollisuudet Hallin taajamassa. Tämä tarkoittaa Hallin päiväkodin siirtymistä Kuoreveden yhtenäiskoulun tiloihin. Selvitys tehdään yhteistyössä tilapalvelun kanssa.
- Jämsänkosken yhtenäiskoulun Korven koululla toteutettavan alkuopetuksen siirtämismahdollisuudet yhtenäiskoulun päärakennukseen. Selvityksessä huomioidaan esiopetuksen ja iltapäivätoiminnan tilatarpeet. Selvitystyö tehdään yhteistyössä tilapalveluiden kanssa.

Perusopetuksen hanketoiminta:

- Koulutuksellisen tasa-arvon ja laadun hanke: Hankkeen tavoitteena on tasa-arvoisuuden, yhdenvertaisuuden ja lähikouluperiaatteen sekä inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistaminen. Valtionavustuksella edistetään oppimista, hyvinvointia ja vuorovaikutusta sekä oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä ja riittävän varhaista tukea. Avustus käytetään resurssiopettajien palkkaamiseen.
- Harrastamisen Suomen malli: Tavoitteena on järjestää kaikilla perusopetuksen kouluilla mielekästä ja kaikille oppilaille ilmaista toimintaa koulupäivän jälkeen.
- Hanketoimintakappaleen tekstiosa on päivitetty vastaamaan kaupunginhallituksen 2.12.2024 § 235 päätöstä.

Koulutusmatkailun osalta sivistyslautakunta on hyväksynyt opetuspalvelujen ja koulutusmatkailun hinnoittelun.

Oppilasennuste	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	2023	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Juokslahti	64	51	42	40	38	38	34	34
Kaipola	111	99	95	87	88	80	78	73
Koskenpää	29	32	31	24	24	23	20	21
Länkipohja	27	30	25	24	20	20	18	16
Jämsänkosken yhtenäiskoulu 1-6 ml. Korven koulu	295	285	257	235	224	195	189	167
Kuorevesi 1-6	88	73	67	63	52	47	50	51
Jämsänjoen yhtenäiskoulu 1-6 sisältää pienluokat	436	399	380	338	306	301	265	256
Alakoulut yhteensä	1050	969	890	801	739	790	630	601
Kuorevesi 7-9	63	64	70	61	62	52	48	41
Jämsänjoen yhtenäiskoulu 7-9	365	372	362	341	306	278	262	243
Jämsänkosken yhtenäiskoulu 7-9 sisältää pienluokat	195	199	202	198	188	182	171	162
Yläkoulut yhteensä	623	635	618	581	536	492	461	426
Perusopetus yhteensä	1673	1604	1508	1382	1275	1182	1091	1027

Ennustevuosilla 2025-2031 on vähennetty oppilasmäärien kaksinkertainen kirjaus E-, H-, G- ja N-luokkien osalta.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Oppilasmäärä	1 698	1 634	1 564	1 456	1 337
Toimintakate €/oppilas	- 12 501	- 13 272	- 13 639	- 14 831	- 16 373
Toimintakate €/asukas	- 1 107	- 1 106	- 1 138	- 1 166	- 1 197

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	1 375 147	1 005 450	603 300	605 000	605 000	607 000
Myyntituotot	379 035	376 550	303 600	303 600	303 600	303 600
Maksutuotot	70 605	50 500	54 800	54 800	54 800	54 800
Tuet ja avustukset	731 035	423 900	191 600	191 600	191 600	191 600
Muut toimintatuotot	194 472	154 500	53 300	55 000	55 000	57 000
TOIMINTAKULUT	-22 601 769	-21 975 306	-21 934 367	-22 199 377	-22 495 999	-22 796 228
Henkilöstökulut	-12 491 729	-11 992 431	-11 640 397	-11 787 527	-11 997 149	-12 207 843
Palvelujen ostot	-6 300 386	-6 155 923	-6 518 153	-6 583 000	-6 649 000	-6 716 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-565 898	-587 080	-588 850	-588 850	-588 850	-588 850
Muut toimintakulut	-3 243 755	-3 239 872	-3 186 967	-3 240 000	-3 261 000	-3 283 535
TOIMINTAKATE	-21 226 622	-20 969 856	-21 331 067	-21 594 377	-21 890 999	-22 189 228

Lukiokoulutus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori

Toiminnan kuvaus

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa.

Lukiokoulutuksen tarkoituksena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja, taitoja ja valmiuksia. Lisäksi koulutuksen tarkoituksena on antaa opiskelijoille valmiuksia elinikäiseen oppimiseen ja itsensä jatkuvaan kehittämiseen (LL 2§ 1. ja 2. mom.).

Pitemmällä aikavälillä opiskelijamäärät ovat vähentyneet. Vuonna 2010 opiskelijoita oli Jämsän ja Jämsänkosken lukioissa yhteensä 353, syksyn 2022 laskennassa 243 ja syksyn 2023 laskennassa 260. Tällä hetkellä lukiossa on varsinaisia päätoimisia opiskelijoita yhteensä 273. Henkilöstön määrä on pyritty mitoittamaan lukuvuosittain opiskelijamäärän suhteessa. Opiskelijamäärän arvioidaan pysyvän nykytasolla lähivuosina. Ennusteen mukaan lukion opiskelijamäärä kääntyy laskuun lähestyttäessä tämän vuosikymmenen loppua. Vuonna 2022 ja 2023 lukio-opinnot aloittaneiden ikäluokat ovat nelisarjaisia ja elokuussa 2024 aloittaneen ikäluokan osalta kolmisarjainen. Ennusteen mukaan lukion aloittavat ikäluokat ovat kolmisarjaisia 2020-luvun loppuun saakka.

Lukiokoulutus ja Ammattiopiston Gradia ovat sopineet yhteistoiminnasta kaksois- ja kolmoistutkinto-opiskelijoiden sekä urheiluvalmennuksessa olevien lukion opiskelijoiden osalta.

Seudullinen toisen asteen johtoryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa, samoin opinto-ohjaajien ryhmä. Gradian urheiluvalmennukseen osallistuu tällä hetkellä 28 lukion opiskelijaa. Ammattiopisto Gradian kahden tutkinnon opiskelijoita on lukiossa tällä hetkellä 27. Yhteistyökumppaneina ovat olleet myös Jyväskylän avoin yliopisto ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jämsän lukio osallistuu maakunnalliselle korkeakouluviikolle keväällä 2025.

Lukiossa on mitoituksen mukaiset psykologi- ja kuraattoripalvelut. Opiskeluterveydenhuollon palvelut ovat siirtyneet hyvinvointialueelle 1.8.2024 alkaen.

Tulossa olevat lakimuutokset lukiokoulutukseen

Lukiokoulutuksessa tullaan panostamaan opintojen ohjaukseen ja moniammatilliseen tukeen siten, että jokainen opiskelija saa tarvitsemansa tuen siirtyäkseen koulupolulla eteenpäin. Tukea tullaan kohdistamaan erityisesti niille nuorille, jotka ovat vaarassa jäädä jälkeen opetuksessa.

Lukiokoulutusta koskeva lakimuutos oppimisen tuen järjestelmän muutoksesta on tavoitteena astua voimaan 1.8.2025. Lukiolaisen oikeutta oppimisen tukeen vahvistetaan säätämällä opiskelijan oikeudesta tukiopetukseen, jota hän tarvitsee lukion oppimäärän suorittamiseksi. Lisäksi opiskelijalla olisi oikeus erityisopetukseen, jos hän todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi tarvitsisi erityisopetusta oppimäärän osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Erityisopetuksessa huomioitaisiin myös opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa lukiokoulutuksen aikana sekä ylioppilaskirjoituksissa. Vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi tehdään yhteistyötä hyvinvointialueen vammaispalveluiden kanssa. Opiskelijan oikeudesta opiskelun edellyttämiin avustajapalveluihin, erityisiin apuvälineisiin ja muihin palveluihin säädetään erikseen.

Muutos edellyttää muutoksia hallintosäätöön ja edellyttää täydennyskoulutusta. Lukiolain muutoksen seurauksena Opetushallitus päivittää opetussuunnitelman perusteet. Paikalliset opetussuunnitelmat täytyy päivittää perusteiden mukaisesti ennen elokuuta 2025.

Tulossa myös normien purkua mm. velvoite lukuvuosisuunnitelman laatimisesta poistuu. Normien purku pienentää yksikköhintarahoitusta 1.1.2025 lähtien. Lukuvuosisuunnitelman laadinnan velvoittavuus poistuu mutta oppilaitos ei voi toimia ilman suunnittelua.

Lakiesityksen mukaan taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeella laajennetaan opiskelijoiden mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan ylioppilaskokeessa. Ensimmäiset taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeet voidaan järjestää vuonna 2029. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeen kokelas voi suorittaa kuvataiteessa, liikunnassa ja musiikissa. Muutos edellyttää paikallisesti osaamisen vahvistamista koulutusten kautta.

Jämsän kaupungin talousohjelma 2025-2027:

- Hanketoimintaa, kalusto- ja materiaalihankintoja sekä koulutuskustannuksia on vähennetty ja ne ovat vuoden 2024 tasolla. Koulutuksissa hyödynnetään ensisijaisesti kaupungin koulutuslisenssiä ja Opetushallituksen järjestämiä koulutuksia. Oppimateriaalien osalta määrärahaa on pienennetty koska oppikirjoja on hankittu kaikille ikäluokille ja niitä voidaan kierrättää. Digitaaliset oppimateriaalit ovat keskimäärin painettuja kirjoja edullisempia, mutta niitä ei voi kierrättää.
- Tuntikehystä on leikattu ja vaikuttaa opetuksen järjestämiseen. Syksystä 2024 lähtien aloittavien uusien opiskelijoiden pakolliset opinnot järjestetään kolmisarjaisena. Lisäksi on vähennetty valinnaisuutta ja kasvatettu keskimääräistä ryhmäkokoa.
- Itsenäisen opiskelua on lisätty. Ryhmäkoon kasvaessa yli rajan mitä opetustilaan mahtuu, ei jaeta ryhmää ja vaan osa opiskelijoista suorittaa opintojakson itsenäisesti.
- Lukio on ostanut verkko-opetusta niissä tilanteissa, kun se on lähiopetusta edullisempi tapa järjestää opetus.

Lukiokoulutuksen hankkeet:

- Erasmus+-hanke: Jämsän lukiolle myönnetty Erasmus+-akkreditointi mahdollistaa, säännöllisen vuosittaisen tuen sekä opiskelijoiden että opetushenkilökunnan liikkuvuuteen vuoteen 2027 asti. Hankkeeseen osallistumisesta päätetään vuosittain sivistyslautakunnassa.
- Uutena hankkeena mahdollisesti erityisopetuksen hanke, jolla tuettaisiin lainsäädäntömuutosta oppimisen tuesta ja erityisopetuksesta.
- Hanketoimintakappaleen tekstiosa on päivitetty vastaamaan kaupunginhallituksen 2.12.2024 § 235 tekemää päätöstä.

opiskelijaennuste												
lv	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
lukio	260	273	274	261	283	281	268	248	228	213	199	184

Ennuste lukuvuoden alussa, kevätlukukaudelta vähenee edellisen syksyn ylioppilaat.

Tunnuslukuja

	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028
Ylioppilaiden määrä	74	60	90	90	70	70
Yhdistelmätutkintojen määrä	4	5	7	7	7	7
Urheiluvallmennettavien määrä	20	24	24	20	20	20

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Opiskelijamäärä	241	265	273	268	270
Toimintakate €/asukas	- 109,39	- 113	- 114	- 117	- 122
Toimintakate €/opiskelija	- 8 704	- 8 100	- 7 824	- 8 083	- 8 263

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	81 659	80 000	72 000	52 000	52 000	52 000
Maksutuotot	10 377	4 000	31 000	31 000	31 000	31 000
Tuet ja avustukset	68 509	75 000	40 000	20 000	20 000	20 000
Muut toimintatuotot	2 773	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
TOIMINTAKULUT	-2 179 221	-2 226 637	-2 207 957	-2 218 210	-2 283 087	-2 332 349
Henkilöstökulut	-1 402 495	-1 399 664	-1 405 013	-1 401 923	-1 453 800	-1 497 414
Palvelujen ostot	-351 694	-391 603	-401 439	-409 000	-416 000	-423 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-91 591	-78 200	-57 287	-57 287	-57 287	-57 287
Avustukset	-150					
Muut toimintakulut	-333 291	-357 170	-344 218	-350 000	-356 000	-354 648
TOIMINTAKATE	-2 097 562	-2 146 637	-2 135 957	-2 166 210	-2 231 087	-2 280 349

Elämänlaatu palvelut

Tulosalueen esimies: kirjastopalvelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Elämänlaatu palveluilla on keskeinen merkitys jämsäläisten hyvinvointiin, hyvään yhteiseen elämään ja kaupungin elinvoimaisuuteen. Järjestämme ja tuotamme elämänlaatu palveluja ja luomme niille toimintaedellytyksiä. Kannustamme jämsäläisiä harrastamiseen, itsensä kehittämiseen ja terveelliseen ja vastuulliseen elämäntapaan. Kaupunkistrategian mukaisesti huolehdimme siitä, että palvelujen hyvä saavutettavuus edistää hyvinvointia ja elinvoimaa.

Elämänlaatu palvelut koostuvat opisto-, kirjasto- ja vapaa-aikapalveluista. Kotoutuminen on sisällytetty opistopalveluiden tulosityksikköön. Kaupungin hyvinvoinnin edistämistyön koordinointi on vapaa-aikapalveluiden tulosityksikössä.

Kotoutumislain mukaiset yleiset tehtävät ovat kaupungin hallintosäännön mukaisesti sivistystoimialalla. Kotouttamispalvelut sijoittuvat elämänlaatu palvelujen tulosalueella. Vuoden 2025 toimintaan vaikuttaa kotoutumislain uudistus. Kotoutumislain kokonaisuudistus KOTO24 astuu voimaan 1.1.2025. Kunnalle tulee lakiuudistuksen vuoksi uusia velvoitteita kotoutumisen järjestämisestä. Kunnan tulee järjestää matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa kaikille Suomeen muuttaneille maahanmuuton perusteesta riippumatta. Lakiuudistuksen tavoitteena on muun muassa vahvistaa työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumista, selkeyttää eri toimijoiden vastuita, vahvistaa monialaista yhteistyötä sekä järjestöjen ja työnantajien kanssa tehtävää yhteistyötä.

Seuraavaa laajaa hyvinvointi- ja turvallisuuskertomusta vuosilta 2021–2025 sekä suunnitelmaa vuosille 2026–2029 työstetään vuoden 2025 aikana. Suunnitelmaan sisällytetään myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä läpileikkaavina teemoina ehkäisevän päihdetyön ja lähisuuhdeväkivallan ehkäisytyön teemat. Suunnitelmaan liittyvää liikkumishjelmaa valmistellaan Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellinen tiedekunnan koordinoimassa Keski-Suomen kuntien liikkumishjelmien -hankkeessa.

Talousohjelman mukaisesti Työvalmennussäätiö Avitukselta kotiutettavien etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan LuovaStartin palveluista huolehditaan 1.1.2025 alkaen vapaa-aikapalveluissa. Molempien palvelujen järjestämiseen haetaan valtionavustusta aluehallintoviranomaiselta. Asiaa on kuvattu tarkemmin jäljempänä kohdassa vapaa-aikapalvelut.

Henkilöstösuunnitelmaesityksessä on huomioitu kotouttamisuudistuksen ja nuorten palveluiden kotiuttamisen henkilöstölisäys. Jälkimmäinen toteutuu liikkeenluovutuksena. Nuorten palveluiden kotiuttaminen tiivistää yhteistyötä toimialan sisällä ja tehostaa tilojen käyttöä. Kotouttamisuudistuksen osalta kaupunki on varautunut velvoitteet täyttämään. Molemmat kokonaisuudet edellyttävät joustavaa yhteistyötä työllisyyspalveluiden kanssa. Yhteistyö on myös mahdollisuus.

Hallituksen esityksessä vuoden 2025 talousarvioksi valtionavustussäästöt kasvavat entisestään hallitusohjelmassa jo keväällä 2024 päätetyistä. Niistä 17,4 miljoonaa euroa kohdistuu taiteen ja kulttuurin rahoitukseen ja 4 miljoonaa euroa nuorisotyön avustuksiin. Säästöt saattavat vaikuttaa haettaviksi tulevien avustusten määriin.

Taiteen perusopetuksen lain uudistus on valmistelussa. Työryhmän määräaika päättyy 6/2025. Uudistuksen keskeiset tavoitteet liittyvät taiteen perusopetuksen saavutettavuuteen ja sen edistämiseen, rakenteellisiin muutostarpeisiin ja valtionosuusjärjestelmän selkeyttämiseen.

Opistopalvelut järjestää vapaan sivistystyön opintoja Jämsän työväenopistossa sekä taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaisia opintoja Jämsänjokilaakson musiikkiopistossa. Musiikkiopisto järjestää opintoja myös Kuhmoisten kunnassa vuonna 2025. Työväenopistossa arvioidaan opiskelevan vuonna 2025 noin 1 400 opiskelijaa ja musiikkiopistossa 350 opiskelijaa.

Työväenopisto on myynyt vuonna 2024 toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella Kotokunta Oy:lle suomen kielen koulutuksen, johon osallistuu viikoittain noin 200 vastaanottokeskuksen asiakasta. Koulutuksen on arvioitu jatkuvan myös vuonna 2025.

Työväenopisto tekee korkeakoulu yhteistyötä Jyväskylän yliopiston sekä JAMK:n kanssa.

Kotouttamispalvelut

Jämsässä asui vuoden 2023 lopussa 455 ulkomaan kansalaista, mikä on 2,4 % kunnan asukasluvusta. Vieraskielisiä Jämsässä asui vuoden 2023 lopussa 630, mikä on 3,3 % kunnan asukasluvusta. Kaikki ulkomaan kansalaiset eivät ole kotoutujia.

Kotouttamisuudistusta on kuvattu myös tulosalueen yleiskuvauksen alkupuolella. Palveluissa annetaan yleistä neuvontaa ja ohjausta. Kotoutujille laaditaan henkilökohtaiset kotoutumissuunnitelmat. Uusille kotoutujille järjestetään monikielisen yhteiskuntaorientaation koulutukset (70 tuntia) kotoutujan kotikielillä. Kunnan veloitteena on myös kotoutumiskoulutusten järjestäminen. Koulutuksen sisältönä on suomen kielen vahvistaminen, luku- ja kirjoitustaidon vahvistaminen, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksien vahvistaminen sekä työllistymisen ja yrittäjyyden tukeminen sekä kielitaidon päättöttestaus.

Työväenopisto järjestää vuonna 2025 KOTO24-lakiuudistuksen mukaiset kotoutumiskoulutukset sekä monikielisen yhteiskuntaorientaation koulutukset kotoutumisvaiheen kuntalaisille, joita ovat työllisyyspalveluiden asiakkaat ja työvoiman ulkopuolella olevat Jämsässä asuvat kotoutujat. Taloudenpidossa toiminta erotetaan valtionosuustunneista kotouttamispalveluihin. Palvelutarpeiden vakiintumattomuudesta johtuen resurssien riittävyttä voidaan joutua arvioimaan tarvittaessa uudelleen v. 2025 talousarviomuutoksessa.

Valtio maksaa kunnille laskennallista korvausta kotoutujien lukumäärän ja kotoutumisajan mukaisesti. Kunnille maksettavaa laskennallista korvausta käytetään muun muassa kotoutumispalveluiden järjestämiseen, tulkkauskustannuksiin sekä edellä mainittujen koulutusten järjestämiseen. Osa tehtävistä sisältyy peruspalveluiden valtionosuuteen kuten yleinen neuvonta ja ohjaus. Kunnille on ilmoitettu laskennallisten korvausten leikkaamisesta (53 M€) julkisen talouden vahvistamisen toimenpiteenä. Samalla kuntien velvollisuutta kotoutumisen edistämisen suunnittelussa, kehittämisessä ja seurannassa kevennettäisiin. Lakimuutos on lausuntokierroksella 24.10.2024 asti. Esitetyt leikkaukset ja 1.1.2025 voimaan tulevaan lakiin syksyllä 2024 kaavailut, lausuntokierroksella olevat velvoitteiden purkamiset vaikeuttavat kokonaisuuden suunnittelua merkittävästi.

Kotoutumisen laskennallisen kuntakorvauksen laskennallisten perusteiden mahdollisten muutosten, velvoitteiden mahdollisten poistumisten sekä kotoutumisajan mahdollisten muutoksen vuoksi tilanne on talousarvion valmistelun aikaan jossain määrin sekava. Tästä johtuen vuoden 2025 kuntakorvausten määrää on vaikeaa arvioida tarkalleen. Arvio laskennallisesta kuntakorvauksesta vuodelle 2025 on 334 000 €. Tarvittaessa asia huomioidaan talousarviomuutoksena v. 2025 aikana.

Kirjasto tarjoaa pääsyn monipuolisiin aineistoihin sekä edistää lukemista ja kirjallisuutta. Kirjasto on myös tapahtumien, opiskelun, harrastamisen ja kansalaiskeskustelun paikka kaikenikäisille, siis toimiva ympäristö hyvän yhteisen elämän toteuttamiselle. Neljä toimipistettä, pääkirjasto sekä Jämsänkosken, Kuoreveden ja Länkipohjan omatoimikirjastot, sekä Keski-verkkokirjasto ja kuntien yhteinen e-kirjasto huolehtivat kirjastopalvelun saavutettavuudesta. Kirjastopalvelu pitää sisällään myös kotipalvelua. Palvelu on tarkoitettu asiakkaille, jotka eivät voi itse käydä kirjastossa liikuntavamman, sairauden, iäkkyuden tai muun syyn takia. Sivistyslautakunta määrittää palvelun kriteerit vuoden 2025 aikana.

Lasten ja nuorten kirjastopalveluihin kohdistettu palvelulupaus toteutetaan kattavasti myös vuonna 2025. Digiopastusta on tarjottu yhteistyökumppanin organisoimana vertaistukena. Toiminnan jatko pyritään turvaamaan. Tapahtumatuotannossa ovat teemoina kuntademokratia, kansalaistiede, monilukutaito ja paikallishistoria. Raitilla pidetään asiakasilta.

Kirjasto osallistuu Keski-kirjastojen yhteisen strategian toteuttamiseen mediakasvatushankkeessa ja yhteisen kokoelmatyön kehittämisessä. Kirjasto luopuu osittain kirja-aineiston muovituksesta toisista kirjastoista saatujen hyvien kokemusten pohjalta. Tämä on muovitukseen nähden ekologisempi ja edullisempi vaihtoehto.

Vapaa-aikapalvelut järjestää vuonna 2025 ohjattua toimintaa, tapahtumia ja leirejä erikseen sekä yhteistyössä järjestöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhdistysten toimintaa tuetaan avustuksin, koulutuksin ja yleistä neuvontaa antaen.

Vapaa-aikapalvelut järjestää itsenäisyys- ja veteraanijuhlan, ylläpitää museotoimintaa ja pääkirjaston näyttelytoimintaa, huolehtii kaupungin taidekokoelmasta, kotiseutuarkistosta ja Vinnin tilasta sekä toimii aktiivisesti Tammenlehvän Jämsän perinnetoimikunnassa. Museo24-sivuston aineiston siirto kaupungin verkkosivuille suunnitellaan ja toteutetaan. Vinnin tilan kesätoiminnan järjestäminen pyritään vakiinnuttamaan ja neuvottelemaan toiminnan järjestäjän kanssa pitkäaikainen yhteistyösopimus.

Vapaa-aikapalvelut koordinoi vammaisneuvoston, nuorisovaltuuston, hyvinvointiryhmän ja ehkäisevän päihdetyön tiimin toimintaa. Viljo Järvisen kulttuuripalkinto, Jämsän kaupungin vuoden urheilijapalkinto sekä nuorten liikunta-, kulttuuri- ja taide stipendit jaetaan. Nuorisotilatoimintaa sekä uimahallipalvelua ylläpidetään. Uimahallin kävijämäärätavoite on 57 000 asiakasta.

Työvalmennussäätiö Avitukselta kotiutettavien etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan LuovaStartin palveluista huolehditaan 1.1.2025 alkaen vapaa-aikapalveluissa. Molempien palvelujen järjestämiseen haetaan valtionavustusta aluehallintoviranomaiselta. Kuhmoisten kunnalle myydään etsivän nuorisotyön palveluja. Etsivässä nuorisotyössä sekä LuovaStartin toiminnassa tehdään tiivistä yhteistyötä mm. työllisyyspalvelujen, hyvinvointialueen ja koulutuspalvelujen kanssa.

Jämsän kaupungissa **hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävää linjaa hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus**. Vuonna 2023 päivitetty hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus vuosille 2021–2025 pitää sisällään niin jämsäläisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden tilan arviointia (kertomusosio) kuin tulevaisuuden suunnittelua (suunnitelmaosio). Kyseessä on strateginen asiakirja suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työvälineeksi. Jämsäläisten hyvinvoinnillisen nykytilan kartoitus on toteutettu mittaritiedon ja jämsäläisten näkemysten perusteella eli kertomus ja suunnitelma on laadittu osallistaen. Myös jämsäläisiä hyvinvoinnillisia voimavaratekijöitä on kartoitettu. Aiemmin todetusti suunnitelmaa työstetään vuoden 2025 aikana vuosille 2026-2029

Vuoden 2025 painopisteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä ovat Keski-Suomen hyvinvointialueen alueellista hyvinvointisuunnitelmaa mukailleen liikunnallinen elämäntapa, mielen hyvinvointi ja arjen turvallisuus.

Talousohjelman 2024 - 2027 toteuttaminen

- Taksoja korotetaan koko talousohjelmakauden ajan. Näin maksut nousevat siis myös 1.1.2025 alkaen ja lukuvuosiperusteisten maksujen osalta 1.8.2025 alkaen.
- Eläköitymisiä hyödynnetään talousohjelman säästötavoitteiden mukaisesti kirjastossa ja opistoissa.
- Hankintoja on vähennetty ja palveluostoissa tehty karsintaa kaikissa yksiköissä.
- Opistojen kurssiohjelmaa on tiivistetty etupainotteisesti jo vuonna 2024 eli vuoden 2025 säästötavoite huomioiden.
- Työvalmennussäätiö Avitukselta kotiutettavien etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan LuovaStartin palveluista huolehditaan 1.1.2025 alkaen vapaa-aikapalveluissa.
- Rahoitus vuoden urheilijan ja nuorten stipendeihin saadaan testamenttisaannolla tasetililtä talousarvion toimintarahojen sijaan.
- Avustuksia on leikattu jo vuonna 2024 10 % kuitenkin niin, että ensilumen ladun avustus on jäädytetty vuoden 2023 tasolle. Varaudutaan kohdentamaan leikkausta jatkossa myös siihen.

Talousohjelman mukaisesti **hanketoimintaa** jatketaan supistetusti

- Koulunuorisotyön kehittäminen Jämsässä 2024-2026 -hanke jatkuu kevätkauden 2025.
- Työvalmennussäätiö Avitukselta kotiutettuja nuorten työllistämiseen ja elämänhallintaan liittyviä nuorten työpajatoiminnan LuovaStartti-hanketta ja etsivän nuorisotyön hanketta jatketaan myös vuonna 2025.
- Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan -hanke jatkuu.
- Työväenopisto hakee opintoseteliavustusta, jolla myönnetään alennuksia senioreiden, eläkeläisten ja alhaisen pohjakoulutuksen omaavien kurssimaksuihin.
- Kirjasto hakee Tunkelon säätiöltä avustusta Länkipohjan lasten ja nuorten kirjastotoimintaan.

Kaikkeen hanketoimintaan haetaan valtionavustusta. Hanke ei toteudu ilman myönnettyä avustusta. Myönnetyn avustuksen suuruus vaikuttaa hankkeen laajuuteen. Koulunuorisotyön kustannuksia katetaan hankeavustuksen lisäksi testamenttisaantoon perustuvalta tasetililtä.

Hanketoimintakappaleen tekstiosa on päivitetty vastaamaan kaupunginhallituksen 2.12.2024 § 235 päätöstä.

Elämänlaatu palveluiden toiminnan mittarit

VALTUUSTO-TASON MITTARIT								
	TP 2022	TP 2023	LTA 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Musiikkiopiston opiskelijamäärä	362	361	370	360	350	350	350	350
Työväenopiston opiskelijamäärä	1 800	1 700	1 700	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400
Kirjaston kävijämäärä (fyysinen)	98 789	145 000	110 000	115 000	115 000	115 000	115 000	115 000
Lainaus/asukas	11,17	13,06	14,2	13,00	12,8	12,8	12,8	12,8
Uimahallin asiakasmäärä	47 310	62 755	55 000	55 000	57 000	57 000	57 000	57 000
€/asukas	176,27	193,74	193,67	188,74	183,66	186,95	196,35	203,45

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintakate €/asukas	- 193,74	- 188,74	- 183,66	- 186,95	- 196,35

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	774 519	683 000	1 195 800	1 202 000	1 205 000	1 205 000
Myyntituotot	342 381	283 300	309 300	318 000	325 000	330 000
Maksutuotot	247 143	260 000	330 300	335 000	339 000	343 000
Tuet ja avustukset	124 617	74 600	518 600	510 000	500 000	490 000
Muut toimintatuotot	60 378	65 100	37 600	39 000	41 000	42 000
TOIMINTAKULUT	-4 489 538	-4 262 264	-4 638 133	-4 664 125	-4 796 848	-4 880 284
Henkilöstökulut	-2 229 875	-2 106 775	-2 530 114	-2 527 655	-2 638 378	-2 699 814
Palvelujen ostot	-819 651	-731 195	-646 714	-660 000	-673 000	-686 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-212 422	-168 080	-179 470	-179 470	-179 470	-179 470
Avustukset	-166 424	-171 000	-171 000	-171 000	-171 000	-171 000
Muut toimintakulut	-1 061 165	-1 085 214	-1 110 835	-1 126 000	-1 135 000	-1 144 000
TOIMINTAKATE	-3 715 018	-3 579 264	-3 442 333	-3 462 125	-3 591 848	-3 675 284

3.4 Elinvoima

Toimialajohtaja: vs. elinvoimajohtaja

Toimialakohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	18 526 147	18 863 100	19 420 720	16 443 678	16 264 945	14 029 056
Myyntituotot	3 527 032	3 793 462	4 283 699	4 283 699	4 283 699	4 283 699
Maksutuotot	387 599	441 200	383 000	383 000	383 000	383 000
Tuet ja avustukset	420 455	825 964	774 340	774 340	774 340	774 340
Muut toimintatuotot	14 191 062	13 802 474	13 979 681	11 002 639	10 823 906	8 588 017
Valmistus omaan käyttöön	251 055	205 400	190 000	190 000	190 000	190 000
TOIMINTAKULUT	-18 709 451	-19 500 874	-19 911 798	-19 234 213	-19 418 818	-19 446 231
Henkilöstökulut	-4 423 735	-4 632 426	-4 680 271	-4 849 186	-5 033 791	-5 061 204
Palvelujen ostot	-7 437 725	-7 376 175	-7 830 569	-7 830 569	-7 830 569	-7 830 569
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 728 042	-5 245 798	-5 165 851	-5 160 351	-5 160 351	-5 160 351
Avustukset	-419 787	-327 100	-390 000	-390 000	-390 000	-390 000
Muut toimintakulut	-1 700 163	-1 919 374	-1 845 107	-1 004 107	-1 004 107	-1 004 107
TOIMINTAKATE	67 750	-432 374	-301 078	-2 600 535	-2 963 873	-5 227 175

Elinvoimatoimella on kaksi keskeistä tehtävää. Ensinnäkin toimialalla on huolehdittava siitä, että yhdyskuntarakenne pysyy kunnossa, eikä korjausvelka entisestään kasva. Toisaalta toimialan on pystyttävä vastaamaan erilaisiin yhteiskunnan asettamiin kehittämistarpeisiin ja vahvistettava Jämsän kaupungin elinvoimaa mm. edunvalvonnan keinoin. Elinvoimatoimi hoitaa tehtävänsä yhteistyössä kaupungin toimialojen ja konsernin, mutta myös muiden toimijoiden kanssa, joita ovat mm. erilaiset viranomaiset ja elinkeinoelämän kehittäjät.

Elinvoimatoimi muodostuu neljästä tulosalueesta, jotka ovat maankäyttö ja elinvoima, kunnallistekniset palvelut, tilapalvelut ja valvontatoimi. Tulosalueet jakautuvat tulosityksiköihin, jotka on esitelty tulosalueita koskevissa osioissa. Toimialan lautakunta on elinvoimalautakunta. Ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan asioita hoitaa elinvoimalautakunnan alainen valvontajaosto.

Yhdyskuntarakenne: liikenneväylät, yleiset alueet, puistot, liikuntapaikat ja vesihuollon verkostot on pidettävä kunnossa väestön vähenemisestä ja talouden haasteista huolimatta. Vastuu rakennetun ympäristön kunnosta ja turvallisuudesta on kaupungilla. Yhdyskuntarakenteen ylläpitämisen ja korjausvelan karsimisen osalta elinvoimatoimen haasteena on resurssien riittävyys, mikä edellyttää priorisointia ja palvelujen karsimista. Samanaikaisesti kun uusia ylläpidettäviä alueita rakennetaan, joudutaan ylläpidettävien kohteiden karsintaa jatkamaan, kunnossapitoluokituksia tarkastamaan ja pohtimaan vaihtoehtoisia keinoja kohteiden ylläpitämiseksi. Kunnallisteknisten verkostojen ja rakennusten korjausvelan vähentämistä on jatkettava, epäkurantit tilat on purettava ja parempikuntoiset rakennukset on myytävä. Vuosien 2025 - 2026 aikana joudutaan ratkaisemaan hyvinvointialueen vuokraamien tilojen yhtiöittäminen ja Jämsän laajan sotekeskuksen rakentamiseen liittyvät kysymykset.

Jämsässä jatketaan rakennemuutoksen jälkeisen uudelleen rakentamisen urakkaa. Kaipolan tehdasalueelle kaivataan edelleen uutta liiketoimintaa, F35-eturunkotehtaan rakentaminen on käynnissä, Himoksen alue kehittyy yksityisten ja kaupungin toteuttamien toimintaympäristöä kehittävien hankkeiden vuorovedolla. Uusiin energiamuotoihin (vety, aurinkovoima) liittyviä toimijoita on edelleen liikkeellä runsaasti. Jämsän kaupungin tulee talouden tilanteesta huolimatta tehdä toimenpiteitä, joilla edistetään sekä uusien yritysten sijoittumista, uusien työpaikkojen syntymistä että osaavan työvoiman saatavuutta. Elinvoimatoimi tulee mahdollisuuksien mukaan hakemaan jatkossakin ulkopuolista rahoitusta kehittämisen vauhdittamiseksi, mutta myös kaupunkiympäristön kehittämiseksi. Hankerahoitus edellyttää kaupungilta varautumista omarahoitusosuuksien kattamiseen. Hankkeiden tarkoituksenmukaisuus arvioidaan kaupunginjohtajan johtamassa elinkeinojohtoryhmässä.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla on käynnissä mm. ilmastolain muuttamiseen (kuntien ilmastosuunnitelmavelvoitteet), ARA lain kumoamiseen (viraston lakkauttaminen ja tehtävien siirtäminen YM hoidettavaksi) ja EU lainsäädännön kansalliseen soveltamiseen liittyviä kuntiin vaikuttavia lainsäädäntöhankkeita. EU:n LULUCEF- ja ennallistamisasetuksilla tulee olemaan vaikutuksia kuntien metsien hoitoon. Ympäristönsuojelulakiin ollaan valmistelemassa MARA-säännösten täydentämistä. Jätelain ja Maankäyttö- ja rakentamislain järjestelmän uudistaminen jatkuu. Rakentamislaki ja alueidenkäyttölaki tulevat voimaan 1.1.2025.

Elinvoimassa jatketaan mittavaa tietojärjestelmiä koskevaa kokonaisuudistusta, jonka tavoitteena on hyödyntää käytettävissä olevat resurssit nykyistä paremmin, tehostaa laskutusta, kehittää sähköisiä palveluja, parantaa tietovarantojen hyödynnettävyyttä, vähentää henkilöriippuvuutta ja parantaa tietoturvallisuutta.

Elinvoimatoimen talousarviovuotta 2025 ja taloussuunnitteluvuosia koskevana keskeisenä haasteena on kyetä tuottamaan lainsäädännön edellyttämät palvelut kohtuullisen tasoisine ja samaan aikaan säästämään ja toisaalta kyetä vahvistamaan alueen elinvoimaa. Toimiala hakee aktiivisesti ulkopuolisia resursseja elinvoiman kehittämistehtävän hoitamiseen, mutta lakisääteisiä palveluja hankerahoituksella ei voida tuottaa.

Toimialan tavoitteet vuodelle 2025

Hyvinvointia ja turvallisuutta			
Tavoite	Rakennusten ja infran korjausvelan vähentäminen		
Mittari	Korjaussuunnitelmien toteutuminen		
Tavoite	Luontoliikunnan toimintaympäristön kehittäminen		
Mittari	Ulkopuolinen rahoitus luontoliikunnan toimintaympäristön kehittämiseen	Lähtöarvo	Tavoite
		12/2024	12/2025
		252 032	252 032
Mittari	Liikuntapaikkojen, reittien ja yleisten alueiden ylläpidon ja hoidon mitoittaminen kaupungin resursseihin		

Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö			
Tavoite	Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö		
Mittari	Kaikilla toimialan avainhenkilöillä on pätevä sijainen		
Palveleva kaupunki			
Tavoite	Toimialan hallinnon avoimuus, palveluprosessien sujuvuus ja päätöksenteon lainmukaisuus.		
Mittari	Oikaisuvaatimukset	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		1	1
Mittari	Osallisuutta vahvistavat toimintamallit		
Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä			
Tavoite	Jämsän yritysekosysteemin kehittyminen		
Mittari	Uusien yritysten lukumäärä	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		33	85
Mittari	Erialaisten toimenpiteiden seurauksena syntyneet uudet tai säilytetyt työpaikat	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		9,5	55
Mittari	Yritystoimintaa varten luovutetut maa-alueet	Tavoite 12/2025	
		4	
Ympäristövastuuta			
Tavoite	Ympäristöohjelman toimeenpanon eteneminen		
Mittari	Energiatehokkuutta edistävät toimenpiteet	Tavoite 12/2025	
		2	
Mittari	Toimenpiteet vesien hyvän tilan saavuttamiseksi	Tavoite 12/2025	
		2	
Mittari	Vastuullisten hankintakriteerien käyttäminen	Tavoite 12/2025	
		3	

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2025 - 2028

Kehittämiskohte	Selvitys, miten tukee strategiaa
Palvelun parantaminen digitalisaatiota hyödyntämällä ja tietojärjestelmäarkkitehtuuria kehittämällä	Strategian tavoitteet: palveleva kaupunki ja hyvinvoiva ja osaava henkilöstö - digitalisaatiota hyödyntämällä parannetaan asiakkaan palvelua, otetaan käyttöön sähköinen laskutus ja sähköisiä palvelukanavia - tietojärjestelmäarkkitehtuurin kehittäminen muuttaa palveluprosesseja, parantaa tiedon hyödynnettävyyttä, vähentää henkilösidonaisuutta, lisää tietoturvallisuutta
Korjausvelan vähentäminen, tarpeettomasta irtaimistosta luopuminen	Strategian tavoitteet: hyvinvointia ja turvallisuutta, ympäristövastuuta, palveleva kaupunki - Pidetään huolta siitä, että kaupungilla taloudelliset edellytykset vähentää verkostojen ja rakennusten korjausvelkaa - Pidetään huolta siitä, että verkostot ovat siinä kunnossa, että ympäristölle ei synny vahinkoa - Myydään, puretaan tai hävitetään tarpeeton irtaimisto
Palveluverkon mitoittaminen käytettävissä oleviin voimavaroihin	Strategian tavoitteet: hyvinvointia ja turvallisuutta, palveleva kaupunki, hyvinvoiva henkilöstö - karsitaan palveluverkkoa huomioiden väestönkehitys, mutta myös kehitetään siellä, missä on tunnistettavaa palvelutarvetta - selvitetään mahdollisuudet siirtää kohteita yhdistysten tai yhteisöjen hallintaan - pidetään huolta henkilöstön jaksamisesta - huomioidaan turvallisuus, puretaan riskirakenteet

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintakate €/asukas	3,53	- 22,8	- 16,06	- 140,43	- 162,02

Riskienhallinta

Operatiiviset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Henkilöstöressurssien riittävyys, henkilöstön sitoutuminen ja organisaation pitovoima	4	4	16
Toimenpide	Täyttöluvut. Rekrytointeihin panostaminen. Tehtävänkuvien ja toimivallan tarkistaminen. Sijaisuuksien varmistaminen, tiimien perustaminen. Sähköisten järjestelmien käyttöönotto ja hyödyntäminen. Etätyön johtaminen ja henkisen kuormituksen huomiointi esimiestyössä. Henkilöstön yhteiskäyttö.		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Tietoturvaan liittyvä riski	4	3	12
Toimenpide	Henkilöstön perehdyttäminen. Tietojärjestelmien pitäminen ajan tasalla. Tietojen varmuuskopiointi.		

Taloudelliset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Rakennusten ja infran korjausvelka	4	4	16
Toimenpide	Kunnossapidon, korjauksien ja saneerauksien suunnittelu ja priorisointi. Suunnitelmallisuus. Riittävä resursointi. Käyttämättömien rakennusten purkaminen.		

Vahinkoriskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Poikkeavien sääolosuhteiden ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit	3	5	15
Toimenpide	Ilmastonmuutoksen huomioiminen suunnittelussa. Ääriolosuhteisiin varautuminen, mm. tulvariskialueiden kartoittaminen. Verkostojen oikea mitoittaminen ja tulvareitit. Jatkuvat kunnossapitotoimet. Vaarapuiden poistaminen. Henkilöstön ammattitaito, asianmukainen kalusto. Valmiussuunnittelu ja varautuminen sään ääriolosuhteisiin.		

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä toimialalla vastaa toimialajohtaja sekä tulosaluejohtajat ja muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

Maankäyttö ja elinvoima

Tulosalueen esimies: maankäyttöinsinööri 2

Toiminnan kuvaus

Tulosalue vastaa elinvoimatoimen hallinnosta ja hanketoiminnasta sekä kaupungin yrityspalveluista, strategisesta maankäytöstä, kaavoituksesta, kiinteistönmuodostuksesta, maapolitiikasta, kartaston ja paikkatietoaineiston ylläpidosta, mittauspalveluista sekä kaupungin metsäomaisuuden hoidosta.

Elinvoiman hallintopalvelut

Tulosyksiköstä huolehditaan elinvoimatoimen hallinnon järjestämisestä yhteistyössä toimistopalvelutiimien kanssa. Tulosalueen kautta maksetaan ja laskutetaan toimialan yleiskulut sekä hoidetaan kunnan asuntoviranomaisen tehtävät.

Kaavoitus ja tonttipalvelut

Maankäytön suunnittelulla tuetaan ja toteutetaan kaupungin strategisia tavoitteita. Tavoitteena on toimiva ja taloudellinen kaupunkirakenne, riittävä ja monipuolinen tonttitarjonta, kaupunkikuvan korkea laatu sekä viihtyisä ja turvallinen ympäristö. Kiinteistömuodostuksen kautta mahdollistetaan rakentaminen asemakaava-alueilla.

Maa- ja metsätilat

Kaupungin metsäomaisuuden suunnitelmallisella ja pitkäjänteisellä hoidolla varmistetaan, että metsät ja niiden kasvuolosuhteet säilyvät hyvässä kunnossa. Jämsän kaupungin metsillä on taloudellisen arvon lisäksi runsaasti myös virkistys- ja ympäristöarvoja, jotka huomioidaan metsänkäytön toteutuksessa.

Yrityspalvelut

Yrityspalveluissa tehdään kehittämistyötä Jämsän kaupungin elinvoimaohjelman mukaisesti antamalla neuvontaa yrityksen perustajille, toimiville yrityksille, välittämällä yritysten kasvu- ja kehittämispalveluja, sekä osallistumalla Jämsän kaupungin edunvalvonta-, verkosto- ja aluekehittämistyöhön. Yrityspalvelut järjestää kasvu- ja kehittämisteemoihin liittyviä info- ja tiedotustilaisuuksia yrittäjille. Yrityspalvelujen henkilöresurssi on 2 henkilöä (1,6-2 htv) vuonna 2025.

Elinvoiman hankkeet

Tulosalueella valmistellaan, hallinnoidaan ja toteutetaan työpaikkojen syntymistä edistäviä kehittämishankkeita sekä yritysryhmähankkeita. Vuoden 2025 aikana tulosalueella toteutetaan neljää kehittämishanketta, joiden tavoitteena on mm. uusien työpaikkojen ja yritysten synnyttäminen, TKI-toiminnan aktivoiminen, asumisen palvelujen kehittäminen, ketterien kokeilujen yhteisöalustan kehittäminen sekä lähiruokatuotannon ja raaka-aineiden paikallisen jalostamisen edistäminen.

Ketterät kokeilut

Hankkeen tavoitteena on yhteisöllisyyden ja innovaatioiden edistäminen, ekosysteemin vahvistaminen ja jatkuva oppiminen sekä Jämsän imagon ja brändin vahvistaminen. Hankkeen henkilöstöresurssit ovat yhteisömanageri/projektipäällikkö (100 %) ja yhteisöviestijä (75 %). Hankkeessa on tunnistettu sen rooli erityisesti Jämsän osajaekosysteemissä.

Hankkeen keskeisimpiä toimintasisältöjä talousarviovuodelle 2025 ovat:

- Yhteisöllinen Jämsä Tehdas -työtila – Kehitetään ja ylläpidetään yhteisöllistä Jämsä Tehdas -työtilaa, joka tarjoaa inspiroivan ympäristön yhteistyölle ja innovaatioille.
- Matalankynnyksen yrittäjänpalvelut – palvelut ja niiden tuottaminen yhteistyössä kaupungin yrityspalvelujen kanssa.
- Ekosysteemityö – Käyttäjaverkoston pohjautuvan ekosysteemin vahvistaminen. Jatkuvan oppimisen ja vertaisoppimisen palvelut, kehittäminen ja tuottaminen. Ohjelmistotakojatyyppisten yhteistyöverkostojen tukeminen ja edistäminen.
- Jämsä Symposium 2025 -tapahtuman järjestäminen kesäkuun 10. ja 11. päivä Jokivarren puukoululla.
- Tulevaisuus – Jämsä Tehdas 2.0 -konseptin rakentaminen, millä varmistetaan toiminnan jatkuvuus nykyisen rahoituskauden jälkeen.

- Jämsän imagon ja brändin vahvistaminen – Sisällöntuotanto ja viestintä Jämsässä tehtävästä työstä, osaamisesta, osaajista ja osaajaverkostoista sekä mielenkiintoisista ilmiöistä.

Paikallista Markkinoille -tiedonvälityshanke

Hankkeen tavoitteena on edistää lähiruokatuotantoa ja paikallisten raaka-aineiden jalostusta tarjoamalla käytännönläheistä ja kattavaa tietoa tuottajille, yrittäjille ja muille toimijoille. Hankkeen painopiste on lähiruoan kasvavien mahdollisuuksien hyödyntämisessä ja erityisesti matkailun, kuten Himoksen kasvavan vetovoiman, tarjoamien uusien markkinoiden hyödyntämisessä. Hanke kohdistuu pääasiassa eteläiseen Keski-Suomeen, mutta on avoin kaikille maakunnan ruokatoimijoille. Toimenpiteisiin kuuluvat tilaisuuksien järjestäminen, tietopakettien tuottaminen ja pysyvien tulosten varmistaminen. Asiantuntijapalveluja hankitaan ostopalveluna. Hankkeessa laaditaan myös lähiruoan tuotannon kehittämisstrategia ja se luo perustan tuotannon kehittämiseksi ja monipuolistamiseksi. Hanke tukee myös ympäristö- ja energiakysymyksiä CAP27-ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Hanke toteutetaan ajalla 1.4.2024 – 31.10.2025, sen suunnittelusta ja hallinnoinnista vastaa Jämsän kaupungin elinvoimatoimi

SASU – Sujuvan asumisen palvelut tukemassa yrittämistä, työtä ja sijoittautumista

Vuodelle 2025 suunnitellut toimenpiteet teemakokonaisuuksittain:

Asumisen ja sijoittautumisen uudet palvelumallit ja niiden kokeilut

- asumisen ekosysteemin kokoaminen (toimijoiden verkosto)
- uuden palvelumallin kehittäminen (palvelupolut, verkkosivujen toiminnallisuus)
- yritysten rekrytointiprosessien tukemisen toimintamalli

Asumalla ja sijoittautumalla uutta työtä, yrittäjyyttä ja yritystoimintaa

- Jämsän rakennemallin arviointi ja päivitys
- uuden liiketoiminnan syntyminen edistäminen (tapahtumat, dialogi)
- kaksipaikkaisuuden mahdollisuuksien hyödyntäminen

Asumisen tulevaisuus ja uudet innovaatiot

- Jämsän kaupungin asumisohjelma 2030

Asumisen uudet viestintämallit

- asukas- ja sijoittumismarkkinoinnin kampanjat ja kokeilut
- yritysten, yhteisöjen (järjestöt, kyläyhteisöt, oppilaitokset) ja kuntalaisten osallistaminen kaupunkimarkkinointiin

Lisäksi toteutetaan hankkeen tavoitteisiin sisältyviä, hankkeen selvityksissä ja muissa toimenpiteissä esille tulevia ja suositeltuja jatkotoimenpiteitä. Hankkeen toimenpiteisiin kuuluu myös loppuraportointi, jonka avulla saavutetut tulokset tuodaan esille laajemmin hyödynnettäviksi.

TIKKA - tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta kasvua

Tikka-hanke jatkuu maaliskuun 2025 loppuun. Vuodelle 2025 suunnitellut toimenpiteet sisältävät useita kehitys- ja yhteistyötoimenpiteitä:

Ekosysteemin kehittäminen Kaipolaan Capful Oy:n ehdotuksen mukaisesti.

Hallin ekosysteemin kehitys ja komposiittiosaamisen vahvistamisen

VTT:n raportissa tunnistetut pilottihankkeet: vaahto- ja ilmarainaus ja Power2x. Yleensäkin Jämsän alueen mahdollisuuden energiaklusterissa.

Insinöörikoulutuksen suunnittelu ja toteutusvaihtoehtojen selvittäminen yhdessä innovaatioprofessorin valmistelun kanssa.

Rahoituspaneelin järjestäminen yritysten kehittämiskohteiden rahoittamiseksi ml. julkiset rahoittajat ja sijoittajat

Viestintä:

- Viestintäpaketin laatiminen ja tulosjulkaisujen suunnittelu.
- VTT:n raportin tulosten julkistamistilaisuuden järjestäminen yrityksille ja luottamushenkilöille.

Matkat ja tapahtumat:

- Yhteiset matkat Seinäjoelle ja VTT:n Bioruukkiin.
- Bioruukin matkan toteutus.
- Kemian opiskelijoiden vierailun järjestäminen Jämsä alueen yrityksiin.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
KTJ-rekisteröinnit	30	50	50	50	50
Uudet kiinteistöt	22	20	20	20	25
Kiinteistöjen ostot/myynnit	19	20	20	20	20
Rakennusmittaukset	217	150	150	150	150
Hyväksytyt asemakaavat, ha	16	5	5	5	5
Uudet yritykset (prh)	84	85	85	85	85
Yritysneuvonnassa valmisteltujen yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden kokonaismäärä (€)	1 009 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000
Yritysneuvonnan kautta syntyneet työpaikat	30	55	55	55	55
Lautakunnan kokouksia	11	12	12	12	11
Lautakunnan pykälää	178	180	180	180	180
Viranhaltijapäätöksiä	96	150	150	150	150
Toimintakate €/as.	- 9,16	- 36,03	- 27,24	- 30,08	- 35,98

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	1 984 684	2 400 164	2 295 734	2 295 734	2 295 734	2 745 734
Myyntituotot	9 840	502 000	501 000	501 000	501 000	501 000
Maksutuotot	65 970	102 000	72 000	72 000	72 000	72 000
Tuet ja avustukset	353 290	811 664	771 140	771 140	771 140	771 140
Muut toimintatuotot	1 555 584	984 500	951 594	951 594	951 594	1 401 594
TOIMINTAKULUT	-2 160 244	-3 083 459	-2 806 261	-2 852 697	-2 953 992	-2 997 120
Henkilöstökulut	-1 315 354	-1 393 082	-1 289 896	-1 336 332	-1 437 627	-1 480 755
Palvelujen ostot	-630 548	-1 409 014	-1 269 789	-1 269 789	-1 269 789	-1 269 789
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-89 368	-82 250	-66 300	-66 300	-66 300	-66 300
Avustukset		-2 000				
Muut toimintakulut	-124 974	-197 113	-180 276	-180 276	-180 276	-180 276
TOIMINTAKATE	-175 560	-683 295	-510 527	-556 963	-658 258	-251 386

Suunnitelmakaudella tulosalueella vakiinnutetaan vuonna 2024 toteutettujen tehtäväjärjestelyiden mukaista toimintaa, ja jatketaan koko toimialaa koskevan tietojärjestelmä uudistuksen käyttöönottoa. Toimenpiteiden tarkoituksena on hyödyntää käytettävissä olevat niukat resurssit mahdollisimman tehokkaasti, parantaa tietovarastojen hyödynnettävyyttä eheyttämällä ns. sirpaletietoja, vähentää tehtäväkohtaista henkilöriippuvuutta/-riskiä, kehittää sähköisiä palveluita ja varmistaa tietoturva-asioiden hyvä hallinta.

Kunnallistekniset palvelut

Tulosalueen esimies: kaupungininsinööri

Toiminnan kuvaus

Kunnallistekniset palvelut -tulosalue vastaa liikenneväylien, puistojen, venesatamien sekä ulkoliikuntapaikkojen suunnittelusta, rakentamisesta, rakennuttamisesta ja kunnossapidosta asetettujen tulostavoitteiden ja talousarviomäärärahojen rajoissa. Lisäksi tulosalue vastaa jätehuollon järjestämisestä.

Kunnallistekninen suunnittelu ja rakennuttaminen

Tulosyksikön tehtävänä on katu- ja kunnallistekniikan suunnittelu, rakentaminen ja rakennuttaminen yhteistyössä kaavoituksen ja Jämsän Vesi liikelaitoksen kanssa. Tulosyksikköön sisältyy Hulevedet - kustannuspaikka.

Jätehuolto

Tulosyksikön tehtävänä on jätehuollon järjestäminen asumisessa (kotitaloudet ja vapaa-ajan asuminen) sekä hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän yhdyskuntajätteen osalta. Tulosyksikön tehtäviin kuuluu myös vastata asumisessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotosta ja käsittelystä. Lisäksi tulosyksikkö vastaa jätehuollon neuvonnassa ja kaatopaikkatoiminnasta.

Liikenneväylät

Tulosyksikön tehtävänä on kaupungin ylläpitämien liikenneväylien hoito kustannustehokkaasti vuosisuunnitelmien mukaan ja siten, että saavutetaan hyväksytty laatuso kaikkissa olosuhteissa. Liikenneväylät tulosyksikköön sisältyvät Liikenneväylät, Konekeskus ja Yksityistiet - kustannuspaikat.

Puistot

Tulosyksikkö suunnittelee, rakentaa ja kunnossapitää kaupungin puistoja, viheralueita ja leikkipaikkoja. Lisäksi tulosyksikön vastuulle kuuluvat torit, venerannat, satamat ja puistometsät.

Ulkoliikuntapaikat

Tulosityksikkö suunnittelee, rakentaa ja kunnossapitää reitistöjä ja muita ulkoliikunta-alueita. Lisäksi tulosityksikön vastuulle kuuluvat mm. uimarannat.

Varasto

Tulosityksikkö hankkii keskitetysti kunnallistekniikan rakentamisen ja kunnossapidon rakennustarvikkeet kilpailuttamalla ja yleisiä hankintaohjeita noudattaen sekä huolehtii tarvikkeiden asianmukaisesta varastoinnista ja luovutuksesta. Vuoden 2025 alusta tulosityksikköön yhdistyy materiaalikeskuksen toiminnot ja tulosityksikkö vastaa jatkossa myös yhteishankintana hankittavista pientarvikkeista ja materiaaleista sekä kalusteista.

Tulosalueelta toteutettavat hankkeet:

Hanke	Rahoittaja/päättyy	Kokonaisbudjetti	Ulkopuolisen rahoituksen osuus
Himos-Jämsän ulkoilureitistön rakentaminen -hanke	Keski-Suomen liitto/ 30.6.2026	360 046 €	252 032 €
Saavutettavampi Himos	Keski-Suomen liitto/ 31.12.2025	827 428 €	579 200 €

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Katuja ja kaavateitä km	193	194	194	194	194
Kevyen liikenteen väylät ja raitit	96	96	96	96	97
Puistot ha	67	67	67	67	67
Leikkikentät ja leikkipaikat kpl	41	39	37	37	37
Toripäiviä kpl	103	104	104	104	104
Venepaikat kpl	837	810	837	837	837
Uimarannat kpl	9	9	9	9	9
Myönnetyt kunnossapitoavustukset, km	535	510	510	510	510
Työkoneet, käyttötunnit	5 979	5 100	5 100	5 400	5 400
Ajoneuvot, ajokilometrit	128 600	125 000	125 000	125 000	125 000
Varastoluovutukset, kpl	693	300	4 000	4 000	4 000
Toimintakate €/as.	- 218,01	- 230,59	- 229,88	- 236,2	- 240,7
Jätehuolto					
Jätekertymä t/v	3 001,5	4 000	4 000	4 000	4 000
Asiakasrekisterin kattavuus, %	98	98	98	98	98
Perusmaksu, €/v alv 0 % (taloyhtiöt 5 asuntoa tai enemmän)	16,1	17,4	17,4	17,4	17,4
Perusmaksu €/v alv 0 %, (pientalot ja alle 5 asunnon yhtiöt)			33,6	33,6	33,6

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	2 162 112	1 828 431	2 310 358	2 310 358	2 310 358	2 310 358
Myyntituotot	1 897 234	1 752 331	2 211 858	2 211 858	2 211 858	2 211 858
Maksutuotot	12 238	4 000	12 000	12 000	12 000	12 000
Tuet ja avustukset	59 945	5 800	3 200	3 200	3 200	3 200
Muut toimintatuotot	192 696	66 300	83 300	83 300	83 300	83 300
Valmistus omaan käyttöön	251 055	205 400	190 000	190 000	190 000	190 000
TOIMINTAKULUT	-6 593 541	-6 406 821	-6 809 020	-6 874 565	-6 903 548	-6 965 753
Henkilöstökulut	-1 732 029	-1 786 701	-1 973 481	-2 044 526	-2 073 509	-2 135 714
Palvelujen ostot	-3 166 851	-2 863 920	-3 073 469	-3 073 469	-3 073 469	-3 073 469
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-921 034	-1 054 900	-996 300	-990 800	-990 800	-990 800
Avustukset	-419 287	-325 100	-390 000	-390 000	-390 000	-390 000
Muut toimintakulut	-354 340	-376 200	-375 770	-375 770	-375 770	-375 770
TOIMINTAKATE	-4 180 374	-4 372 990	-4 308 662	-4 374 207	-4 403 190	-4 465 395

Tulosalueen toimintaa kehitetään ympäristövastuullisempaan suuntaan. Katujen ja muiden yleisten alueiden valaistuksen saneerausta jatketaan edelleen LED-valaisimilla. Kunnossapito- ja kuljetuskaluston kilpailutuksessa huomioidaan kaluston päästöluokitus. Poistotekstiilien kierrätystä jatketaan yhteistyössä Avituksen kanssa. Kiertotaloutta pyritään edistämään rakentamisessa. Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita kehitetään mm. ulkoilureitistöjä uudistamalla. Reitistöjen uudistamisessa huomioidaan luontoarvot. Haitallisten vieraslajien torjuntaa tehdään mm. mobiilipelin avulla kuntalaisia aktivoimalla.

Katujen saneerausta tapahtuu vuonna 2023 valmistuneen katujen kuntoarvio- ja saneerausohjelman mukaisesti. Jämsäpuiston kehittämistä jatketaan Lamminsuon alueella laadittavan suunnitelman mukaisesti. Jämsänjoen rantareitin / aistipolun kehittämistä jatketaan laadittujen suunnitelmien mukaisesti ja Himos-alueen infran kehittämistä jatketaan yhteistyössä maanomistajien, yrittäjien ja muiden toimijoiden kanssa.

Tilapalvelut

Tulosalueen esimies: tilapalvelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Tilahallinto ja rakennuttaminen

Tulosyksikkö toimii omistajan edustajana kaupungin eri rakennuksissa, hallinnoi tilojen vuokraustoimintaa ja toimii kaupungin kiinteistöjen rakennuttajana uudisrakentamisessa, peruskorjauksissa ja purkutöissä. Ensisijaisena tehtävänä on omistajastrategian toteuttaminen.

Kiinteistöhuolto ja kunnossapito

Tulosyksikkö tuottaa rakennusten kiinteistöhuolto-, kunnossapito- ja käyttäjäpalveluita kaupungin eri toimialoille. Kiinteistöhuolto ja kunnossapito on jaettu kahteen omaan kustannusyksikkötunnisteeseen.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Rakennuksia, kpl	90	87	85	85	85
Rakennusten ka-m ²	110 300	109 354	107 674	107 674	107 674
Huoneistot, kpl	12	9	9	9	9
Huoneistot, ha-m ²	1 898	226	226	226	226
Kiinteistönhuoltopalvelu ka-m ²	122 897	122 897	121 217	121 217	121 217
Kiinteistönhuolto- ja erikoisammattimiespalvelut €/h	45	45	45	45	45
Toimintakate €/as.	242,33	262,32	260,4	146,28	136,24

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	14 068 664	14 328 405	14 512 028	11 534 986	11 356 253	8 670 364
Myyntituotot	1 619 957	1 535 531	1 567 241	1 567 241	1 567 241	1 567 241
Maksutuotot		36 200				
Tuet ja avustukset	5 925	5 000				
Muut toimintatuotot	12 442 782	12 751 674	12 944 787	9 967 745	9 789 012	7 103 123
TOIMINTAKULUT	-9 421 913	-9 353 681	-9 631 384	-8 826 077	-8 864 081	-8 772 436
Henkilöstökulut	-1 015 911	-1 022 298	-991 461	-1 027 154	-1 065 158	-973 513
Palvelujen ostot	-3 497 704	-2 914 218	-3 285 155	-3 285 155	-3 285 155	-3 285 155
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 712 982	-4 101 548	-4 096 151	-4 096 151	-4 096 151	-4 096 151
Muut toimintakulut	-1 195 316	-1 315 617	-1 258 617	-417 617	-417 617	-417 617
TOIMINTAKATE	4 646 751	4 974 724	4 880 644	2 708 909	2 492 172	-102 072

Kiinteistöjen erilaisten korjaustöiden suunnittelu ja rakennuttaminen jatkuu tila- ja korjaustarpeiden mukaisesti yhteistyössä eri organisaatioiden kanssa kaupungin talouden asettamissa puitteissa. Mäntykallion koulun liikuntasalin lattiapinnoite uusitaan vuoden 2025 aikana ja kustannukset maksetaan käyttötaloudesta.

Vuoden 2023 alussa kaikki sote-kiinteistöt siirtyivät hyvinvointialueiden hallintaan 3+1 vuoden sopimuksella ja tämä vuokrauspalvelu on jatkunut hyvässä yhteistyössä vuonna 2024. Kesäkuussa 2024 Keski-Suomen Hyvinvointialue julkaisi oman palveluverkkonsa kiinteistöjen osalta, jossa Hyvinvointialue ilmoitti vuokraustoiminnan jatkumahdollisuudet määräaikaisen sopimuskauden jälkeen. Jämsän kaupungissa vuokrasopimuksen päättymisen koskee Jokilaakson sairaalaa, Jämsän hammashoitola ja Koskenpään terveystaloa. Suurimpana menetyksenä on Jokilaakson sairaalan sairaalatoiminnan loppuminen nykyisissä tiloissa määräaikaisen vuokrasopimuksen päättyessä. Jämsän kaupunki on kartoittanut vaihtoehtoja sairaalatoiminnan jatkumiselle ja yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa on Jämsän keskustaan suunnitteilla uusi sote-keskus, jonka käyttöönottoajankohdaksi on alustavasti suunniteltu syksy 2027.

Jämsän paloasemaa laajennetaan ja peruskorjataan vuosien 2024-2025 aikana noin 3,1 miljoonalla eurolla ja urakoiden suunnittelutyötä on tehty kesäkuusta 2024 lähtien. Urakan rakennustyöt alkavat vuoden 2025 alussa ja valmistuvat todennäköisesti vuoden 2025 loppuun mennessä.

Jämsän kaupunki purkaa vuosittain käyttämättömiä ja elinkaarensa päässä olevia rakennuksia määrärahojen puitteissa.

Jämsän kaupunki haluaa tarjota turvalliset ja terveet toimitilat henkilökunnalle ja vuokralaiselle. Kaupungin sisäinen sisäilmatyöryhmä kokoontuu käsittelemään tilojen sisäilmaongelmia erillisen kutsun kautta.

Valvontatoimi

Tulosalueen esimies: ympäristöpäällikkö, sijaisena johtava rakennustarkastaja

Toiminnan kuvaus

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta valvoo rakentamista ja kaavojen toteuttamista rakentamislaisissa säädetyllä tavalla. Lupamenettelyin pyritään huolehtimaan yleisen edun vaatimusten täyttymisestä sekä rakennusten soveltumisesta rakennettuun ympäristöön ja maisemaan. Lisäksi rakennusten tulee täyttää käyttötarkoituksen edellyttämät rakenteiden lujuuden ja vakauden, paloturvallisuuden, hygienian, terveyden ja ympäristön, käyttöturvallisuuden, meluntorjunnan sekä energiatalouden ja lämmöneristyksen perusvaatimukset. Rakennusvalvonta valvoo myös osaltaan rakennusten ja rakennetun ympäristön hoitoa ja kunnossapitoa sekä maa-ainesten ottoa.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelu ylläpitää ja kehittää kunnan ympäristönsuojelua puhtaan, viihtyisän ja terveellisen ympäristön tarjoamiseksi asukkaille. Ympäristönsuojelu pyrkii lupa-, valvonta- ja neuvontamenettelyin vaikuttamaan siihen, että kuntalaisten ja yritysten toiminta aiheuttaisi mahdollisimman vähän ympäristöhaittoja, ja että mahdolliset haitat olisivat kohtuullisin keinoin ja kustannuksin torjuttavissa. Ympäristönsuojelun toiminnan tavoitteena on järjestää toimialaan kuuluvat palvelut mahdollisimman laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Rakentamisen luvat ja ilmoitukset	401	500	300	300	300
Katselmukset	1 140	1 100	900	900	900
Ympäristöluvut ja meluilmoitukset, rekisteröinnit YSL 116 §	17	15	15	15	20
Uudet maa-ainesluvut, jatkoluvat ja yhteisluvut yht.	4	8	8	8	6
Ympäristönsuojelun valvonta- ja neuvontakäynnit	40	40	40	40	40
YSL:n mukaiset määräaikaistarkastukset	4	8	5	8	8
Toimintakate €/as	- 11,63	- 18,5	- 19,34	- 20,43	- 21,57

Tulosaluekohtaiset määrärahat

	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	310 687	306 100	302 600	302 600	302 600	302 600
Myyntituotot		3 600	3 600	3 600	3 600	3 600
Maksutuotot	309 392	299 000	299 000	299 000	299 000	299 000
Tuet ja avustukset	1 295	3 500				
TOIMINTAKULUT	-533 753	-656 913	-665 133	-680 874	-697 197	-710 922
Henkilöstökulut	-360 440	-430 345	-425 433	-441 174	-457 497	-471 222
Palvelujen ostot	-142 621	-189 024	-202 156	-202 156	-202 156	-202 156
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 658	-7 100	-7 100	-7 100	-7 100	-7 100
Avustukset	-500					
Muut toimintakulut	-25 533	-30 444	-30 444	-30 444	-30 444	-30 444
TOIMINTAKATE	-223 066	-350 813	-362 533	-378 274	-394 597	-408 322

Tulosalueelta hoidetaan viranomaistehtävät laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti. Vuoden 2025 aikana hyväksytään kaupungin rakennusjärjestys ja ympäristönsuojelumääräykset, jatketaan paperiarkistojen digitointia ja viedään kiinteistöveroselvityksen tietoja rekistereihin.

4 INVESTOINTISUUNNITELMA

4.1 Investoinnit 2025 - 2028

Investointimenona budjetoidaan pysyviin vastaaviin aktivoitavien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot sekä sijoitukset osakkeiden ja osuuksien hankintamenoihin. Investointiosassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot jäljempänä esitetyllä hankeryhmäjaolla. Investointiosa on tällä jaottelutasolla valtuustoon nähden sitova mahdollisine erillisperusteluineen. Liikelaitoksen osalta valtuustoon nähden sitovia ovat kokonaisinvestointien määrä ja erikseen päätetyt ja nimetyt kohteet.

Investointisuunnitelma on tehty neljälle vuodelle. Investoinnit aktivoituvat vuosikuluksi vaikutusaikanaan erillisen kaupunginvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Vuosien 2025-2026 investoinnit perustuvat pääsääntöisesti hyväksytyyn edelliseen investointiohjelmaan. Uudet esitettävät hankkeet on kirjattu investointiohjelman vuosille 2027-2028. Suunnitelmaan arvioitu valtionosuus tai muu ulkopuolinen rahoitus on niiden hankkeiden toteuttamisen edellytys, joiden tuloiksi ulkopuolinen rahoitus on merkitty. Investoinneissa on noudatettava strategian tavoitteita.

INVESTOINNIT JÄMSÄN KAUPUNKI

	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028
Investoinnit Jämsän kaupunki				
Menot	-10 015 000 €	-10 119 000 €	-5 700 000 €	-3 525 000 €
Tulot	1 126 400 €	231 000 €	200 000 €	200 000 €
Netto	-8 888 600 €	-9 888 000 €	-5 500 000 €	-3 325 000 €

INVESTOINNIT JÄMSÄN KAUPUNKI + JÄMSÄN VESI LIIKELAITOS

	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028
Investoinnit				
Menot	-11 030 000 €	-11 294 000 €	-7 175 000 €	-5 115 000 €
Tulot	1 126 400 €	231 000 €	340 000 €	200 000 €
Netto	-9 903 600 €	-11 063 000 €	-6 835 000 €	-4 915 000 €

INVESTOINNEITTAIN MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT

	TA2025	TA2026	TA2027	TA2028
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT				
Sivistyspalvelujen ohjelmistot				
Menot	-30 000 €	-15 000 €	-50 000 €	
Netto	-30 000 €	-15 000 €	-50 000 €	
Elinvoimatoimen hallinnon ohjelmat				
Menot	-200 000 €	-80 000 €		
Netto	-200 000 €	-80 000 €		
Kääpälä-Kollinmäki jalankulku- ja pyöräilyväylän suunnittelu				
Menot	-100 000 €			
Netto	-100 000 €			
	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT				
Menot	-330 000 €	-95 000 €	-50 000 €	0 €
Netto	-330 000 €	-95 000 €	-50 000 €	0 €

Varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmä, sivistystoimi

Investointi sisältää uuden järjestelmän käyttöönoton ja tarvittavat rajapintakustannukset. Nykyisen toiminnanohjausjärjestelmän optiovuodet päättyvät 2/2025. Kilpailutus vuonna 2024 ja hankinta edellisen sopimuksen päättyessä.

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen toiminnanohjausjärjestelmä, sivistystoimi

Jyväskylän kaupunki ja viisi muuta isoa kaupunkia yhdessä Kuntien Tieran kanssa pilotoi DigiOne-hanketta. Hankkeen tavoitteena on luoda oppimisen ja koulutuksen järjestelmiä yhteen kokoava valtakunnallinen digitaalinen palvelualusta, jonka avulla parannetaan oppimista ja hyvinvointia sekä tuotetaan tehokkaasti laadukkaita koulutuksen palveluja. Talousarviovuonna ja taloussuunnitteluvuonna 2026 asiaa arvioidaan laajasti Keski-Suomen koulutuksen järjestäjien toimesta. Toteutuessaan mahdollinen muutos ajoittuisi ehkä v. 2027-2028. Investoinnin hinta ei ole tällä hetkellä tiedossa.

Kirjastojärjestelmä, sivistystoimi

Keski-kirjastojen käyttämä kirjastojärjestelmä on ikääntynyt. Kirjastot hankkivat Jyväskylän kaupunginkirjaston koordinoimassa hankkeessa uuden kirjastojärjestelmän. Maksuosuus määräytynee kunnan asukasluvun mukaan. Selvitystyö tapahtuu v. 2025 ja hankinta on ajoitettu vuodelle 2026.

Elinvoimatoimen hallinnon ohjelmat, elinvoimatoimi

Tietomallipohjaisen ja prosessiohjatun rakennetun ympäristön kokonaisratkaisun hankinta. Hankinnan tarkoituksena on yhdistää keskeiset rakennetun ympäristön ja maankäytön suunnittelun toiminnot ja niiden tiedonhallinnan yhden kokonaisjärjestelmän alle. Hankinnan tavoitteena on, että kaupungin, ja erityisesti elinvoimatoimialan, keskeisiä toimintoja ja prosesseja kyetään ohjaamaan toiminnanohjauksella, joka parantaa tehokkuutta, ohjaa toimintaa ja lisää toiminnan läpinäkyvyyttä. Tietomallipohjainen maankäyttötietojen hallinta mahdollistaa siirtymisen tietosiiloista ja -saarekkeista yhtenäiseen kaupunkimallipohjaiseen tiedonhallintaan, niin kaksi- kuin kolmiulotteisesti. Hankinnalla korvataan vanhentunut ja useista eri järjestelmätoimittajien erillisistä komponenteista räätälöity paikkatietojen tiedostopohjainen erilliskokous. Järjestelmän hankinta oli alun perin tarkoitettu toteutettavaksi yhteishankintana Kuntien Tieran kautta. Alkuvuodesta 2024 kävi ilmi, että hankintaa ei ole mahdollista toteuttaa yhteishankintayksikön kautta. Tästä johtuen hankinta viivästyi ja investointiin vuodelle 2024 varattua määrärahaa joudutaan siirtämään vuosille 2025 ja 2026.

MT 6031, Kääpälä-Kollinmäki jalankulku- ja pyöräilyväylän suunnittelu

Tekninen lautakunta on kokouksessaan 28.1.2021 antanut ELY-keskukselle lausunnon maanteiden jalankulku- ja pyöräilyverkon täydennystarpeista. Lausuntoon perustuen on ELY-keskuksen edustaja ehdottanut tie- ja rakennussuunnitelman laatimista Mt 6031 (Seppolantie) Kääpälä-Kollinmäki välille. Suunnittelukustannukset on tarkoitus jakaa puoliksi. Jämsän kaupungin osuus suunnittelukustannuksista on noin 100 000 €.

INVESTOINNEITTAIN MAA- JA VESIALUEET

	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028
MAA-JA VESIALUEET				
Maa-ja vesialueet				
Menot	-700 000 €	-700 000 €	-700 000 €	-700 000 €
Tulot	200 000 €	200 000 €	200 000 €	200 000 €
Netto	-500 000 €	-500 000 €	-500 000 €	-500 000 €

INVESTOINNEITTAIN RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT

	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028
RAKENNUKSET				
Lääkärinkujan päiväkoti				
Menot	-290 000 €	-180 000 €		
Netto	-290 000 €	-180 000 €		
Jokilaakson sairaala				
Menot	-125 000 €			
Netto	-125 000 €			
Koivulinnan päiväkodin piharemontti				
Menot			-50 000 €	
Netto			-50 000 €	
Sähköautojen latauspisteiden rakentaminen				
Menot	-25 000 €	-25 000 €	-25 000 €	
Netto	-25 000 €	-25 000 €	-25 000 €	
Kuoreveden omatoimikirjaston jäähdytysilmastointi				
Menot				-55 000 €
Netto				-55 000 €
Paunun liikuntahalli				
Menot	-100 000 €	-4 500 000 €		
Netto	-100 000 €	-4 500 000 €		
Jämsän paloasema				
Menot	-2 960 000 €			
Tulot	250 000 €			
Netto	-2 710 000 €			
	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028
RAKENNUKSET				
Menot	-3 500 000 €	-4 705 000 €	-75 000 €	-55 000 €
Tulot	250 000 €	0 €	0 €	0 €
Netto	-3 250 000 €	-4 705 000 €	-75 000 €	-55 000 €

Lääkärinkujan päiväkoti

Vuokralla tulevan päiväkodin maanrakennustyöt 180 000 € ja perustustyöt 110 000 € tehdään vuoden 2025 aikana. Piha-alue ja leikkivälilytyöt 180 000 € tehdään vuoden 2026 kevään aikana.

Jokilaakson sairaala

Jokilaakson sairaalaan varattu sairaalan toiminnan ylläpidon varmistamiseksi korjaustöiden määräraha.

Koivulinnan päiväkodin piharemontti

Koivulinnan päiväkodin piha-alueen uusiminen vuodelle 2027.

Sähköautojen latauspisteiden rakentaminen

Kaupungin kiinteistöihin rakennetaan sähköautojen latauspisteitä sähköautojen käytön lisääntymisen ja ohjeistamisen mukaan.

Kuoreveden omatoimikirjaston jäähdytysilmastointi

Tilat tarvitsevat kesän lämpimillä keleillä jäähdytystä, jotta olosuhteet kirjastoa käyttäville asiakkaille ja sitä huoltaville kirjaston työntekijöille olisivat kelvolliset.

Paunun liikuntahalli

Kaupungin nykyinen toiminnassa oleva liikuntahalli Maakkulassa on rakennettu vuonna 1974 ja rakennukseen ei ole tehty peruskorjausta. Rakennus on käyttökänsä päässä. Vanha liikuntahalli puretaan ja uusi liikuntakeskus rakennetaan Paunun koulun viereiselle tontille.

Jämsän paloasema

Jämsän paloaseman peruskorjauksen ja laajennuksen suunnittelutyö valmistuu vuoden 2024 lopussa. Hankkeen rakennustyöt tehdään vuoden 2025 aikana.

INVESTOINNEITTAIN KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET

	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET				
Liikenneväylät, yleiset				
Menot	-1 700 000 €	-1 700 000 €	-1 700 000 €	-1 700 000 €
Netto	-1 700 000 €	-1 700 000 €	-1 700 000 €	-1 700 000 €
Pääväylien ympäristön parannushanke				
Menot	-75 000 €			
Netto	-75 000 €			
Siltojen peruskorjaus				
Menot	-400 000 €	-850 000 €	-250 000 €	-350 000 €
Netto	-400 000 €	-850 000 €	-250 000 €	-350 000 €
Patajoen eteläpuol. asemakaavan katutekn.				
Menot			-120 000 €	
Netto			-120 000 €	
Päijänrannan asemakaavan katutekniikka				
Menot	-30 000 €	-280 000 €		
Netto	-30 000 €	-280 000 €		
Talvialantien saneeraus (Keskuskatu-Lukkoilantie)				
Menot	-200 000 €			
Netto	-200 000 €			
Himosraitin rakentaminen				
Menot		-40 000 €	-750 000 €	
Netto		-40 000 €	-750 000 €	
Kilpakorventien saneeraus				
Menot			-650 000 €	
Netto			-650 000 €	
Peikkorinteen asemakaavan kunnallistek				
Menot	-80 000 €			
Netto	-80 000 €			
Haiskankujan rakentaminen				
Menot	-20 000 €			
Netto	-20 000 €			
Patajoen pienveneväylä				
Menot		-500 000 €		
Netto		-500 000 €		
Länsi-Himoksen P-kehittäminen ja Uskolan polku				
Menot	-810 000 €			
Tulot	567 000 €			
Netto	-243 000 €			
Länsikeskuksen kunnallistekniikka				
Menot	-400 000 €			
Netto	-400 000 €			
Hulevesiviemärin rakentaminen				
Menot	-150 000 €	-150 000 €	-150 000 €	-150 000 €
Netto	-150 000 €	-150 000 €	-150 000 €	-150 000 €
Hulevesiviemärin saneeraus				
Menot	-50 000 €	-50 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Netto	-50 000 €	-50 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Himoksen alueen jätepiisteet				
Menot	-100 000 €			
Netto	-100 000 €			

	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET				
Menot	-4 015 000 €	-3 570 000 €	-3 670 000 €	-2 250 000 €
Tulot	567 000 €	0 €	0 €	0 €
Netto	-3 448 000 €	-3 570 000 €	-3 670 000 €	-2 250 000 €

Liikenneväylät, yleiset

Saneerauskohteet määritellään 3 kertaa vuodessa hyväksyttävässä työohjelmassa. Työohjelmakohteet perustuvat pääosin vuoden 2023 aikana laadittuun katujen kuntoarvio- ja saneerausohjelmaan. Päällystyskohteet määritellään elinvoimalautakunnassa vuosittain hyväksyttävässä päällystyshjelmassa. Katuvalaistuksen saneerausta jatketaan energiaa säästävillä led-valaisimilla.

Pääväylien ympäristön parantaminen

Yhdystien valaistuksen saneeraus.

Siltojen peruskorjaus

Siltojen peruskorjaus perustuu vuonna 2021 valmistuneisiin siltojen tarkastusraportteihin. Vuoden 2025 aikana kunnostetaan Viikinlahden kevyenliikenteen silta. 2026 aikana kunnostetaan Seppolan silta, v. 2027 Nikkarimäen silta ja v. 2028 Orivuoren ylikulkusilta.

Patajoen eteläpuolisen alueen asemakaavan katutekniikka

Patajoen eteläpuoleisen alueen asemakaavaehdotuksessa on Jämsän kaupungin omistamia maa-alueita, jotka olisi mahdollista kaavoittaa ja toteuttaa omina osa-alueinaan ilman, että muille alueen maanomistajille aiheutuu kustannuksia. Ensimmäisenä toteutusalueena on Lintutöyry, jonka varrella on 6 tonttia.

Päijänrannan asemakaavan katutekniikka

Päijänrannan asemakaava-alueella sijaitsevan Siikaharjuntie rakentaminen. Jämsän kaupunki omistaa alueella 4 tonttia, muilta osin yksityisen maanomistajan aluetta, maanomistaja vastaa osaltaan rakentamiskustannuksista kadun ja tonttien edellyttämän vesihuollon osalta.

Talvialantien saneeraus (Keskuskatu-Lukkoilantie)

Talvialantien saneeraus välillä Keskuskatu-Lukkoilantie. Rakennekerrokset uusitaan vain kevyen liikenteen väylälle. Katuvalaistus saneerataan ja pylväisiin tehdään varaukset kausivaloille. Ajorata ja kevyen liikenteen väylä asfaltoidaan ja istutetaan uudet katupuut.

Himosraitin rakentaminen

Himosraitin rakentaminen läpiajettavaksi.

Kilpakorventien saneeraus, asemakaavoittamaton osuus

Kilpakorventien asemakaavoittamattoman osuuden (Jussilantie-rautatiealue) saneeraus ja kevyen liikenteen väylän rakentaminen.

Peikkorinteen asemakaavan kunnallistekniikka ja Länsi-Himoksentien rumpu

Haapanantiehen ja Länsi-Himoksentien alittavaan rumpuun liittyvät asfaltointi- ja viimeistelytyöt.

Haiskankujan rakentaminen

Haiskankujan asfaltointi ja viimeistelytyöt.

Patajoen pienveneväylä

Patajoen pienveneväylän muutostöille haetaan lupaa aluehallintovirastolta. Luvitushankkeen tavoitteena on kalaston liikkumisen parantaminen, pienveneiden kulun mahdollistamista Päijänteen ja Patalahden välillä sekä olevien rakenteiden pysyttäminen. Määrärahalla toteutetaan mm. pohjapadon muutokset, venerullien rakentaminen ja sulkurakenteen purkaminen.

Länsi-Himoksen alueen pysäköinnin kehittäminen ja Uskolanpolun rakentaminen

Länsi-Himoksen alueelle kaupungin maalle suunnitellut kaksi pysäköintialuetta sekä Uskolanpolku jalankulku- ja pyöräilyväylä toteutetaan. Ko. hankkeelle Saavutettavampi Himos on saatu Keski-Suomen liitolta 70 %:n rahoituksen.

Länsikeskuksen kunnallistekniikan rakentaminen

Länsikeskuksentien saneeraus ja Golftien rakentaminen hotellihankkeen edellyttämältä osin.

Länsikeskuksentien saneerauskustannuksista vastaa kaupunki, muusta Länsikeskuksen asemakaavan katu- ja kunnallistekniikan rakentamisesta on sovittu alueen maanomistajien kanssa maankäyttösopimuksilla. Alueen katutekniikan ja vesihuollon rakentamiskustannuksista vastaavat maanomistajat.

Hulevesiviemärien rakentaminen

Hulevesiviemäreiden rakentamista tehdään pääsääntöisesti kadun saneerauskohteiden yhteydessä.

Hulevesiviemärien saneeraus

Hulevesiviemäreiden saneerausta tehdään pääsääntöisesti kadun saneerauskohteiden yhteydessä.

Himoksen alueen jätepiisteet

Vuodelle 2025 on suunnitteilla laajentaa Himoksen jätteiden aluekeräysverkostoa ja sen kapasiteettiä vastaamaan tarvetta. Himoksen alueen jätehuollon investointihankkeilla pyritään vaikuttamaan siellä alueella tasapuolisesti saavutettavaan jätehuoltoon, edistämään kierrätystä sekä jätteiden hyödyntämistä. Himoksen alueen investointi sisältää muutaman jo käytössä olevan ylikuormittuneen aluekeräyspisteen kapasiteetin kasvattaminen ja muutaman uuden aluekeräyspisteen perustaminen. Investoinnin myötä voitaisiin myös aluekeräyspisteissä kerättävien jätėjakeiden laajentamista jossain aluekeräyspisteissä esimerkiksi kartongin ja muovin osalta. Myöhemmässä vaiheessa voidaan myös suunnitella Himoksen jätevirtahankkeen suunnitelmien mukaisesti pilotoida mm. biojätteiden erilliskeräystä Himoksen alueella.

INVESTOINNEITTAIN PUISTOT, LEIKKI- JA LIIKUNTAPAIKAT

	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028
PUISTOT, LEIKKI- JA LIIKUNTAPAIKAT				
Puistot ja leikkipaikat, yleiset				
Menot	-105 000 €	-185 000 €	-200 000 €	-200 000 €
Netto	-105 000 €	-185 000 €	-200 000 €	-200 000 €
Jämsäpuisto (maauimalan alue)				
Menot	-300 000 €	-100 000 €		
Netto	-300 000 €	-100 000 €		
Jämsänkosken skeittipaikan perusparannus				
Menot	-80 000 €			
Netto	-80 000 €			
Jämsänkosken yhtenäiskoulun lähiliikunta				
Menot		-165 000 €		
Netto		-165 000 €		
Särkijärven lähiliikuntapaikka				
Menot	-65 000 €			
Tulot	4 400 €			
Netto	-60 600 €			
Juokslahden koulun lähiliikuntapaikka				
Menot	-100 000 €			
Netto	-100 000 €			
Koskenpään koulun lähiliikuntapaikka				
Menot	-5 000 €	-60 000 €		
Netto	-5 000 €	-60 000 €		
Lukion alakentän kunnostus				
Menot			-30 000 €	
Netto			-30 000 €	
Liikuntapaikkojen valaistuksen uusiminen				
Menot	-20 000 €	-20 000 €		
Netto	-20 000 €	-20 000 €		
Satamat ja venerannat				
Menot	-50 000 €	-200 000 €	-100 000 €	-200 000 €
Netto	-50 000 €	-200 000 €	-100 000 €	-200 000 €
Jukka Virtasen pallokentän perusparannus				
Menot		-30 000 €	-500 000 €	
Netto		-30 000 €	-500 000 €	
Liikuntareitistöt				
Menot	-150 000 €	-44 000 €		
Tulot	105 000 €	31 000 €		
Netto	-45 000 €	-13 000 €		
Kävelyreitin rakentaminen				
Jämsänkosken olympiamitalistien reliefille				
Menot		-35 000 €		
Netto		-35 000 €		
Liikuntakenttien aitojen uusiminen				
Menot	-20 000 €	-35 000 €	-40 000 €	-40 000 €
Netto	-20 000 €	-35 000 €	-40 000 €	-40 000 €
Hallin urheilukentän huoltorakennuksen katon uusiminen				
Menot	-50 000 €			
Netto	-50 000 €			
Paunun urheilukentän ajanottojärjestelmän uusiminen				
Menot	-25 000 €			
Netto	-25 000 €			

	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028
Puistot, leikki- ja liikuntapaikat				
Menot	-970 000 €	-874 000 €	-870 000 €	-440 000 €
Tulot	109 400 €	31 000 €	0 €	0 €
Netto	-860 600 €	-843 000 €	-870 000 €	-440 000 €

Puistot ja leikkipaikat, yleiset

Leikkikenttien perusparantaminen

Jatketaan vuonna 2021 aloitettua huonokuntoisten leikkikenttien perusparantamista. Huonokuntoisia leikkikenttiä jää leikkikenttäverkoston supistamisenkin jälkeen useita, joiden turvallisuutta ja viihtyvyyttä on parannettava. Vuonna 2025 kunnostetaan Timonkujan ja Rantalan leikkikentät. Lisäksi täydennetään tai vaihdetaan pienempien kenttien yksittäisiä leikkivälineitä.

Jämsäpuisto

Lamminsuon puistoalueiden saneeraus aloitetaan. Lamminsuon lammet ruopataan ja alueen hulevesien käsittelyä ja ohjausta parannetaan. Lamminsuon puisto kunnostetaan ruoppausmassoja hyödyntäen. Jatketaan Aistipolun suunnitelman toteuttamista.

Jämsänkosken skeittiparkki

Jämsänkosken skeittipaikka on vanha ja huonokuntoinen ja sen rakenteet eivät enää vastaa turvallisuusmääräyksiä. Skeittipaikan uudelleen rakentaminen on ajankohtainen.

Jämsänkosken yhtenäiskoulun lähiliikuntapaikan monitoimiareena

Jämsänkosken yhtenäiskoulun lähiliikuntapaikkaa täydennetään monitoimiareenalla.

Särkijärven lähiliikuntapaikka

Särkijärven lähiliikuntapaikka sijoittuu Särkijärven kuntotalon ympäristöön. Lähiliikuntapaikan peruskunnostaminen on ollut ajankohtaista asutuksen lisääntyessä Särkijärven rannan läheisyydessä Särkijärvi I ja Särkijärvi II asuinalueilla. Särkijärven uimarannalle on rakennettu 2023 uusi laituri ja esteetön uimalaituri. Uimalaitureille on kunnostettu myös kulkukäytävä. Esteettömän lähiliikuntapaikan kunnostusta on tarvetta jatkaa 2025 tuomalla paikalle myös esteetön pukukoppi ja wc. Nykyiset pukeutumistila ja wc eivät ole esteettömiä. Beach Volley kentän aita uusitaan. Lisäksi tarvitaan myös hapetin/suihkujärjestelmä estämään järveden rehevöitymistä ja leväkasvillisuuden lisääntymistä.

Juokslahden koulun lähiliikuntapaikka

Juokslahden alue on sijainniltaan keskeinen Jämsän pohjoispuolella Jyväskylään päin mentäessä. Ns. kyläkaavan ansiosta voi olettaa asujaimiston alueella myös lisääntyvän tulevaisuudessa. Juokslahden koulun piha-alueet ovat uusimisen tarpeessa ja kyläläisille tarvittaisiin ehdottomasti hyvä harrastus-, ulkoliikunta- ja tapahtumien pitopaikka. Hanketta onkin käynnistelty jo aiemmin vuosina 2010–2011, jolloin alueelle on tehty alustavaa suunnitelmaa. Suunnitelmasta päiväkodin puoleinen piha-alue on jo toteutettu. Näiden jo kerättyjen tietojen (mm. kysely kyläläisille on tehty) pohjalta koulun piha-aluetta lähdetään kehittämään lähiliikuntapaikaksi, jossa niin koululaiset kuin kyläläisetkin saavat monipuolisemmat ja nykyaikaisemmat liikkumisen mahdollisuudet. Hankkeeseen voidaan hakea liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta.

Koskenpään koulun lähiliikuntapaikka

Koskenpään koulun alue on tällä hetkellä puitteiltaan varsin vaatimaton ja epäviihtyisä, leikkivälineitä ja leikkipaikkoja sekä erilaisia toimintamahdollisuuksia on oppilasmäärään nähden vähän. Sen vuoksi alueelle on jo tehty suunnitelmaa puistotoimen, Koskenpään koulun henkilökunnan ja oppilaiden sekä vanhempainyhdistyksen yhteistyönä. Koska Koskenpäältä puuttuu kaikkien yhteinen leikki- ja liikunta-alue, olisi järkevää tehdä alueen toteutuksesta lähiliikuntapaikkahanke, johon haetaan valtionavustusta. Avustuksen kautta pihalle saataisiin mm. ulkokuntoiluvälineitä ja pituushyppypaikka. Koulun lähintä pihaluettua kehitettäisiin viihtyisämmäksi ja toiminnallisemmaksi istutusten ja uusien leikkivälineiden avulla. Kyläläisiltä löytyy myös talkoohenkeä, joten toteutus voidaan tehdä kohtuullisella budjetilla. Hankkeeseen voidaan hakea liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta.

Lukion alakentän kunnostus

Lukion alakentän kunnostus, keinujen poistaminen, koripallokentän kohennus ja tekonurmen laajennus.

Liikuntapaikkojen valaistuksen uusiminen

Uusitaan liikuntapaikkojen ja -reittien valaistusta led-valaistukseksi.

Satamat ja venerannat

Tehdään pieniä perusparannustöitä satamissa ja venerannoilla. Laaditaan suunnitelma tulevien vuosien korjaustarpeista.

Jukka Virtasen pallokentän perusparannus

Pallokenttä edellyttää peruskorjausta. Kustannusarvio tarkentuu suunnittelun yhteydessä.

Liikuntareittien perusparantaminen ja ulkoilureittisuunnitelman mukaisen runkoreitin rakentaminen

Perusparannetaan olemassa olevia liikuntareittejä ja varaudutaan ulkoilureittisuunnitelman mukaiseen ulkoilureitin rakentamiseen. Jatketaan "luvallisten" reittien kestäväyttämistä ja opastamista ja parannetaan taukopaikkoja. Rakentamiseen on saatu Keski-Suomen liitolta 70 prosentin rahoitus.

Kävelyreitin rakentaminen Jämsänkosken olympiamitalistien reliefille

Kaupunginvaltuuston 16.8.2021 päätöksen mukaisesti reliefin luo rakennetaan opastettu kävelyreitti Jukka Virtasen pallokentän ohittavalta kävelytieltä.

Liikuntakenttien aitojen uusiminen

Liikuntakenttien aitoja on tarve uudistaa turvallisuussyistä. Vuoden 2025 aikana uusitaan Linnamäen kentän aita.

Hallin urheilukentän huoltorakennuksen katon uusiminen

Huoltorakennuksen 43 vuotta vanha katto on huonokuntoinen ja vaatii pikaisesti korjausta. Kattorakenteiden suunnittelu ja korjaus.

Paunun urheilukentän ajanottojärjestelmän uusiminen

Paunun urheilukeskukseen hankitaan uusi ajanottolaitteisto.

INVESTOINNEITTAIN KONEET JA KALUSTO

	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
KONEET JA KALUSTO				
Pakettiauto, kiinteistöhuolto				
Menot	-25 000 €		-25 000 €	
Netto	-25 000 €		-25 000 €	
Kuljetuskalusto, konekeskus				
Menot	-80 000 €	-60 000 €	-50 000 €	-60 000 €
Netto	-80 000 €	-60 000 €	-50 000 €	-60 000 €
Latukone, liikuntapaikat				
Menot	-250 000 €			
Netto	-250 000 €			
Tietohallinnon palvelimet				
Menot	-20 000 €	-20 000 €	-60 000 €	-20 000 €
Netto	-20 000 €	-20 000 €	-60 000 €	-20 000 €
Lääkärinkujan elementtipk:n irtokalusteet				
Menot		-60 000 €		
Netto		-60 000 €		
Liikuntasalin telinevälineistö				
Jämsänjoen yk				
Menot	-25 000 €			
Netto	-25 000 €			
JYKin liikuntasalin salibandykaukalon uusiminen				
Menot	-10 000 €			
Netto	-10 000 €			
Ruohonleikkurit (puistot)				
Menot	-35 000 €	-35 000 €	-50 000 €	
Netto	-35 000 €	-35 000 €	-50 000 €	
Ympäristöhoitokone, konekeskus				
Menot			-150 000 €	
Netto			-150 000 €	
Sivuaura				
Menot	-40 000 €			
Netto	-40 000 €			
Aura ympäristöhoitokohteeseen				
Menot	-15 000 €			
Netto	-15 000 €			
	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028
KONEET JA KALUSTO				
Menot	-500 000 €	-175 000 €	-335 000 €	-80 000 €
Netto	-500 000 €	-175 000 €	-335 000 €	-80 000 €

Pakettiauto, kiinteistöhuolto

Vuonna 2025 uusitaan erityisesti liikennemerkkien ja muun liikenneväylillä sijaitsevan omaisuuden ylläpidossa käytettävä auto. Nykyinen auto vm. 2004 ja mittarilukema 200 tkm. Hankitaan vuonna 2026 pakettiauto puistojen käyttöön ja vuonna 2027 uusitaan katumestarin auto (vm. 2013, mittarilukema nyt 206 tkm). Vuonna 2028 hankitaan pakettiauto kunnallistekniikan työmaiden käyttöön.

Kuljetuskalusto, konekeskus

Vuonna 2025 uusitaan erityisesti liikennemerkkien ja muun liikenneväylillä sijaitsevan omaisuuden ylläpidossa käytettävä auto. Nykyinen auto on vm. 2004 ja mittarilukema on 200 tkm. Hankitaan v. 2026 pakettiauto puistojen käyttöön ja v. 2027 uusitaan katumestarin auto (vm. 2013, mittarilukema nyt 206 tkm). V. 2028 hankitaan pakettiauto kunnallistekniikan työmaiden käyttöön.

Latukone, liikuntapaikat

Vuonna 2025 hankitaan latukone Jämsän alueen latujen kunnossapitoon.

Tietohallinnon palvelimet

Määrärahoilla hankitaan vuosittain uusia palvelimia vanhojen tilalle. Lisäksi varaudutaan uusimaan levyjärjestelmä vuonna 2027.

Lääkärinkujan päiväkodin irtokalusteet

Vuonna 2026 Viiskulman ja Palomäen päiväkotien vanhentuneiden irtokalusteiden uusiminen uuden päiväkodin valmistumisen yhteydessä. Varauksessa huomioitu hintojen nousu.

Liikuntasalin telinevälineistön uusiminen

Jämsänjoen yhtenäiskoulun Vitikkalan toimipisteen telinevälineistö vaatii uusimista. Välineistö on lähes kokonaan hankittu Vitikkalan rakentamisen yhteydessä ja ikää sillä alkaa olla kohta 20 vuotta. Välineistö on kovalla käytöllä niin koululaisilla kuin iltakäyttäjillä. Jämsänjoen yhtenäiskoulun lisäksi välineistöä käyttävät lukio sekä kahtena viime vuonna myös Kaipolan koulu. Uusittavaa välineistöä on kartoitettu niin liikunnanopetuksen kuin iltakäytönkin tarpeisiin perustuen. Uusittavaa välineistöä ovat: airtrack-volttiharjoittelumatto, köydet, volttivyöt, kuperkeikkakiilat, trampoliinin matto ja jouset, voimistelupalikat sekä volttimontun pehmustetyynyjä. Investointihankkeen aikana kunnostetaan myös permanto.

JYKin liikuntasalin salibandykaukalon uusiminen

Jämsänkosken yhtenäiskoulun liikuntasalissa on tarpeen uusia salibandykaukalo, joka on elinkaarensa (hankintavuosi 2003) päässä eikä ole enää turvallinen käyttää. Paikallisten seurojen lisäksi palautetta Jämsänkosken yhtenäiskoulun liikuntaolosuhteista ovat antaneet myös vierailevat joukkueet sekä Suomen Salibandyliitto. Liikuntasalin käyttöaste on korkea niin koululais- kuin iltakäytössäkin. Katsomollisena salina ko. sali on Jämsässä ainoita paikkoja, joissa voi pelata esim. salibandyn ja futsalin sarjapelejä ja turnauksia.

Ruohonleikkurit, puistot

V. 2025 uusitaan Hallin alueen ruohonleikkuri, v. 2026 hankintaan kauko-ohjattava rinneleikkuri ja v. 2027 hankitaan uusi sähkökäyttöinen ruohonleikkuri.

Ympäristöhoitokone, konekeskus

Uudistetaan katujen kunnossapitoon käytettävää kalustoa.

Sivuaura, tiehöylä

Kaupungilla on käytössä katujen ylläpitoon hyvin soveltuva tiehöylä. Koneetta käytetään kunnossapito- ja rakentamiskohteissa. Talvella höylä on parhaiten katujen talvihoitoon soveltuva työkone. Hankinnalla saadaan erityisesti talvikunnossapitoon tehokkuutta ja sitä kautta säästöjä. Auras kapasiteettia nostetaan hankkimalla kyseinen lisälaitte. Sivuauralla voidaan aurata katuja koko leveydeltä ja myös paikoin kevyen liikenteen väylä, joka on ajoradan vieressä. Pääväylillä ajokerran tippuvat viidestä kahteen per auras kerta.

Aura ympäristöhoitokoneeseen

Vanhat aurat kuluneita ja paljon käytettyjä.

5 RAHOITUSSUUNNITELMA

5.1 Rahoituslaskelma

Toiminnan ja investointien rahavirta

Investointien nettomäärää vuodelle 2025 on 9,9 miljoonaa euroa. Tulorahoituksella rahoitettava investointitaso on määritelty 6,7 miljoonaan euroon vuodelle 2025 säilyen keskimäärin samansuuruisena jatkuvuosien aikana. Ainoastaan suuret, kertaluontoiset investoinnit, jotka perustuvat kaupungin strategiaan, voidaan rahoittaa lainarahalla.

INVESTOINTIEN RAHOITUS				
	2025	2026	2027	2028
Tulorahoitus (vuosikate)	7,4	8,5	7,7	7,4
Muut pitkävaikutteiset menot	330 000	95 000	50 000	0
Maa- ja vesialueet	500 000	500 000	500 000	500 000
Liikenneväylät	3 148 000	3 370 000	3 470 000	2 050 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet, erilliset	300 000	200 000	200 000	200 000
Puistot, leikki- ja liikuntapaikat	860 600	843 000	870 000	440 000
Kalusto	500 000	175 000	335 000	80 000
Muut aineelliset hyödykkeet	0	0	0	0
	5 638 600	5 183 000	5 425 000	3 270 000
Vesilaitos	1 015 000	1 175 000	1 335 000	1 590 000
YHTEENSÄ	6 653 600	6 358 000	6 760 000	4 860 000
Lainarahoitus				
Osakkeet ja osuudet (SVOP ym.)	0	0	0	0
Rakennukset ja rakennelmat	3 250 000	4 705 000	75 000	55 000
	3 250 000	4 705 000	75 000	55 000
YHTEENSÄ	9 903 600	11 063 000	6 835 000	4 915 000

Rahoituksen rahavirta

Rahoitusosassa osoitetaan miten talousarvio vaikuttaa kaupungin maksuvalmiuteen. Rahoituslaskelman ensimmäinen osa kuvaa varsinaisen toiminnan ja investointien kassavirtaa. Vuosikatteen määrä on suoraan verrannollinen kaupungin rahoitusaseman kehitykseen. Tästä osasta nähdään miten vuosikatteen (tulorahoituserien) määrä riittää investointien kattamiseen.

Jälkimmäisessä laskelman osassa arvioidaan rahoitustoiminnan kassavirta. Tärkeitä ovat antolainauksen ja lainakannan muutokset sekä oman pääoman erien muutokset. Vuosikatteen tulisi pitkällä aikavälillä kattaa pysyväluonteinen investointitoiminta, kun taas kertaluontoisempiin investointeihin (esim. talonrakennus) voidaan käyttää lainarahoitusta. Lainarahoitusta voidaan käyttää varsinkin jos panostuksia vastaan on odotettavissa vastaavia toimintatuottoja tai lisääntyviä verotuloja. Tällöin voidaan käyttää termiä elinvoimainvestointi.

Talousarviolainojen limiiteillä turvataan maksuvalmius talouden tasapainottamisen aikana 2025 - 2028. Vuonna 2026 erääntyy vesiliikelaitoksen bullet-laina, joka tulee uudelleenrahoittaa.

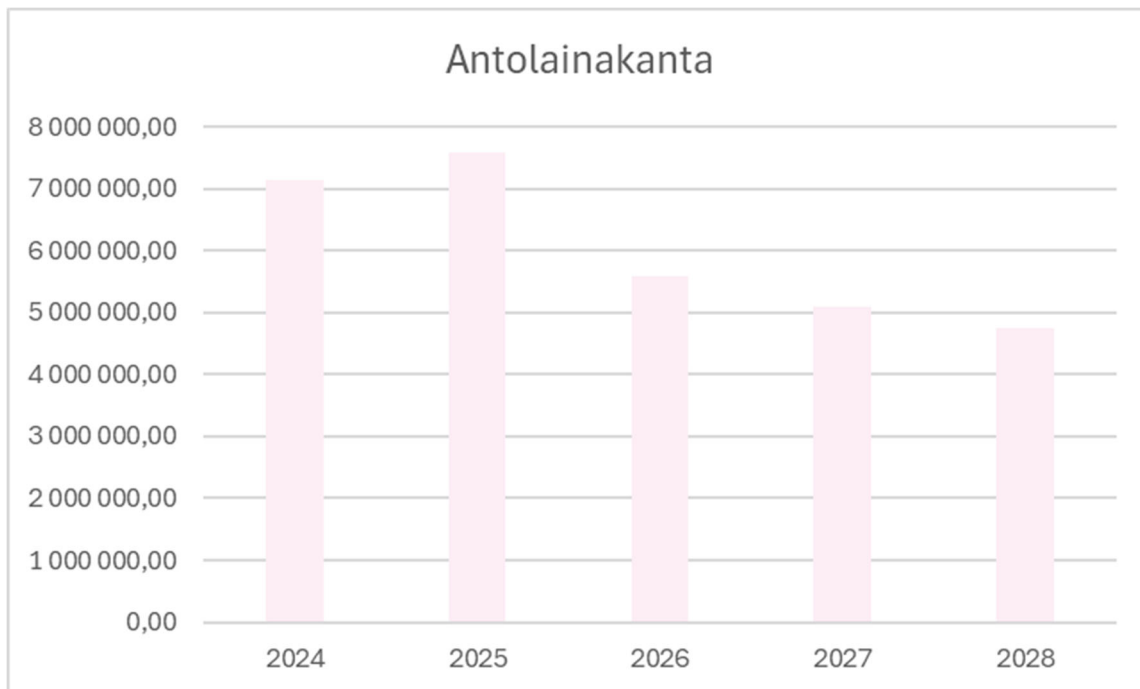
RAHOITUSLASKELMA TA 2025	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
<i>Kaupunki ja liikelaitokset</i>						
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	9 240 866	4 982 948	7 386 927	8 536 897	7 703 769	7 354 011
Satunnaiset erät (netto)	0	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-1 563 452	0	0	860 000	0	0
	7 677 414	4 982 948	7 386 927	9 396 897	7 703 769	7 354 011
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-5 254 143	-7 836 000	-10 905 000	-6 794 000	-7 175 000	-5 115 000
Rahoitusosuudet investointeihin	52 200	819 000	1 126 400	231 000	340 000	200 000
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	3 326 235	200 000	200 000	860 000	200 000	200 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	5 801 705	-2 853 052	-3 518 073	2 602 897	868 769	2 239 011
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	154 733	-577 837	-3 827 837	827 163	697 163	622 163
<i>Antolainasaamisten lisäykset</i>	-440 000	-1 100 000	-4 450 000	205 000	75 000	0
<i>Antolainasamisten vähennykset</i>	594 733	522 163	622 163	622 163	622 163	622 163
Lainakannan muutokset	-4 332 849	-4 258 708	3 174 644	1 674 624	1 409 860	-5 590 140
<i>Pitkäaik. lainojen lisäys</i>	0	0	8 300 000	12 000 000	7 000 000	
<i>Pitkäaik.lainojen vähennys</i>	-3 758 708	-4 258 708	-5 125 356	-10 325 376	-5 590 140	-5 590 140
<i>Lyhytaik. lainojen muutos</i>	-574 141					
Oman pääoman muutokset						
Muut maksuvalmiuden muutokset	-938 230	2 798 876	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-5 116 347	-2 037 669	-653 193	2 501 787	2 107 023	-4 967 977
Rahavarojen muutos	685 359	-4 890 721	-4 171 266	5 104 684	2 975 792	-2 728 966
Vaikutus maksuvalmiuteen	685 359	-4 890 721	-4 171 266	5 104 684	2 975 792	-2 728 966
Kassavarojen muutos						
Kassavarat 31.12.	7 268 751	2 378 030	-1 793 236	3 311 448	6 287 240	3 558 274
Kassavarat 1.1.	6 583 391	7 268 751	2 378 030	-1 793 236	3 311 448	6 287 240

5.2 Lainoitus

Antolainat

Emokaupunki osallistuu tytäryhteisöjen rahoittamiseen joko antolainoituksella tai myöntämällä takauksia niiden lainoja vastaan. Tytäryhteisöille annettavia lainoja käytetään pääasiassa tilapäisrahoitukseen, johon käytetään osin myös konsernitiliä. Mikäli tilanne perustellusti edellyttää lainan myöntämistä, siitä päätetään talousarvion yhteydessä tai erikseen valtuustossa. Vaihtoehtona antolainaukselle on kaupungin takaus tytäryhteisöille rahalaitokselta otettavaa lainaa varten, siltä osin kuin takaus voidaan kuntalain mukaisesti antaa. Kaupungin rahoittaessa tytäryhteisöjä antolainoin tai takauksin, tulee rahoitusriskit arvioida ja vaatia tytäryhteisöltä vastatakaus.

Kiinteistö Oy Jämsänmäelle myönnetään korkeintaan 1,3 miljoonan euron antolaina Jämsän Vanhaintuki ry:n kohteiden (Koskentie 13 & Juustotie21) ostoja varten. Lainalla maksettaisiin yhdistyksen kaupungin takaamat Kuntarahoitus Oyj:n lainat pois ja remontoitaisiin Koskentie 13:n käyttövesiputket.

Pitkäaikaisten lainojen muutos

Kaupungin lainamäärä oli vuoden 2023 lopussa noin 23,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 aikana lainoja lyhennetään noin 3,7 miljoonalla eurolla.

6 ETELÄISEN KESKI-SUOMEN TYÖLLISYYSALUE

Työllisyysaluejohtaja Satu Soutolahti

Toiminnan kuvaus

Vastuu työnhakijoille ja yrityksille sekä muille työnantajille tarjottavista julkisista työvoimapalveluista siirtyy valtiolta kuntien vastuulle 1.1.2025. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostavat kunnille uuden valtionosuustehtävän. Joutsa, Jämsä, Keuruu, Luhanka, Multia, Mänttä-Vilppula, Petäjävesi ja Toivakka ovat sopineet yhteistoimintasopimuksella yhteisestä työllisyysalueesta, jonka nimi on Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalue. Jämsän kaupunki toimii työllisyysalueen vastuukuntana.

Muut sopijakunnat ovat siirtäneet järjestämisvastuunsa vastuukunnalle Jämsän kaupungille. Järjestämisvastuussa oleva kunta vastaa kuntalain 8 §:n 2 momentin mukaisesti palveluiden ja muiden toimenpiteiden

1. yhdenvertaisesta saatavuudesta,
2. tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä,
3. tuottamistavasta,
4. tuottamisen valvonnasta,
5. viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Tavoitteet vuodelle 2025

Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalue aloittaa toimintansa 1.1.2025. Ensimmäisen toimintavuoden tavoitteiden mittarit liittyvät toiminnan käynnistymiseen ja hyvin toimintatapojen luomiseen. Mittarit tarkentuvat seuraavina toimintavuosina koskemaan myös asiakaspalvelun tilastollista tarkastelua.

TE-palvelut 2024 -uudistuksen valtakunnalliset tavoitteet ovat

- Nopeampi työllistyminen
  - Lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta:
  - Asiakaslähtöisyys ja asiakkaille kohdennetut lähipalveluna tuotetut palvelut
  - Paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin sopivat palvelut
  - Alueelle sijoittuvien työnantajien tarpeista käsin kehitetyt palvelut.
- (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2023)

Alueen kunnille toteutetun kuntakyselyn perusteella luodut paikalliset tavoitteet:

- Lähipalvelut sekä työnhakijoille että työnantajille
  - Valmennus- ja koulutuspalveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden edistäminen
  - Osaavan työvoiman saatavuuden parantaminen
  - Heikommassa asemassa olevien palveluista huolehtiminen
- (Mikko Kesä Oy, heinäkuu 2023)

Alueelliset tavoitteet on huomioitu palvelusuunnittelussa ja palveluiden tuotantotavoissa.

Hyvinvointia ja turvallisuutta		
Tavoite	Turvalliset asiakaspalvelutilat ja toimintakäytännöt	
Mittari	Pako-ovet asiakaspalveluhuoneissa	
Mittari	Virkailijoilla käytössä hälytysjärjestelmä	
Mittari	Asiakaspalvelun turvaohjeet asiantuntijoille ja sopijakunnille	
Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö		
Tavoite	Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö	
Mittari	Jokaista tehtävää hoitaa vähintään 2-3 henkilöä	
Mittari	Selkeät kokousohjeet ja asialistapohjat	
Mittari	Osallistutaan valtakunnallisen koulutusverkoston tilaisuuksiin, jokainen työntekijä päivittää osaamistaan vähintään 2 kertaa vuodessa	Tavoite 12/2025 98
Mittari	Työpaikkakokoukset Jämsässä vähintään 4 kertaa	Tavoite 12/2025 4
Mittari	Henkilöstön kiittäminen arjessa vähintään 4 kertaa	Tavoite 12/2025 4
Mittari	Ergonomiset työvälineet (näyttö, sähköpöytä, työtuoli, kuulokkeet, näppäimistö, seisonta-alusta) jokaisessa työpisteessä	
Palveleva kaupunki		
Tavoite	Työllisyysalue tuottaa saavutettavaa lähipalvelua	
Mittari	Työllisyysalueen jokaisessa 8 kunnassa saa lähipalvelua ajanvarauksella	Tavoite 12/2025 8
Mittari	Henkilöstön yhteystiedot ovat saatavilla kaikkien työllisyysalueen 8 kunnan kotisivuilla	Tavoite 12/2025 8
Mittari	Valmennus toteutuu asiakkaiden palvelutarpeiden mukaan lähipalveluna jokaisessa 8 kunnassa	
Mittari	Työllisyysalueen jokaisessa 8 kunnassa on luotu työnvälitystä tehostava paikallinen toimintamalli	Tavoite 12/2025 8

Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä		
Tavoite	Tehokkaiden lakisääteisten työvoimapalvelujen järjestäminen	
Mittari	Lakisääteisen työvoimapalvelun aikatavoitteet toteutuvat	
Mittari	Kotoutumiskoulutusten jonot (12 kk) lyhenevät	Lähtöarvo 12/2024
		12
Mittari	Harkinnanvaraisten kulukorvausten maksatusjonon (12 kk) purku	Lähtöarvo 12/2024
		12
Mittari	Nopeat avustuspäätökset (7 vrk)	Tavoite 12/2025
		7
Mittari	Maksatusten aikatavoitteet toteutuvat	

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2025 - 2028

Työllisyysalueen toimintaa ja taloutta kehitetään tiiviissä yhteistyössä työllisyysalueen kuntien kanssa. Uudistuksen valtakunnallisten tavoitteiden ja kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti työllisyysalueen toimintaa ja palveluita kehitetään vastaamaan tehokkaasti ja vaikuttavasti paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin.

Työttömyys ja työllisyyden hoito ovat aloja, joita seurataan tilastollisesti mm. työministeriön, Ely-keskusten ja KEHA:n toimesta. Palveluiden osalta seuranta on tehty TE-toimistoissa. Työllisyysalueiden aloittaessa toimintansa vuonna 2025 palvelut ja niiden tuottamistavat muuttuvat. Kaikilta osin tilastotieto ei ole suoraan vertailukelpoista. Ensimmäisen toimintavuoden jälkeen työllisyysalueen toiminnalle alkaa muodostumaan tilastollisia mittareita työllisyyden hoidon palveluiden osalta. Sekä valtakunnallisia että alueellisia palveluiden seurannan mittareita kehitetään vuoden 2025 aikana. Mittarit sisältävät sekä määrällistä että laadullista arviointia.

Tunnusluvut ja määrärahat

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Valmennusten toteutunut määrä (palvelujaksot)			300	300	300
Palkkatuki yksityinen (€)			505 220	505 220	505 220
Starttiraha (€)			259 000	259 000	259 000
Valmennukset ja työvoimakoulutus (€)			543 000	543 000	543 000

Tuloslaskelma

Ulkoiset ja sisäiset	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Liikevaihto			4 563 806	4 650 720	4 745 674	4 825 511
Liiketoiminnan muut tuotot						
Tuet ja avustukset			-888 220	-888 220	-888 220	-888 220
Materiaalit ja palvelut			-1 081 768	-1 081 768	-1 081 768	-1 081 768
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			-6 800	-6 800	-6 800	-6 800
Ostot tilikauden aikana			-6 800	-6 800	-6 800	-6 800
Palvelujen ostot			-1 074 968	-1 074 968	-1 074 968	-1 074 968
Henkilöstökulut			-2 489 318	-2 576 232	-2 671 186	-2 751 023
Palkat ja palkkiot			-2 027 295	-2 099 921	-2 177 251	-2 242 270
Henkilösivukulut			-462 023	-476 311	-493 935	-508 753
Eläkekulut			-402 014	-414 447	-429 782	-442 675
Muut henkilösivukulut			-60 009	-61 864	-64 153	-66 078
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot						
Liiketoiminnan muut kulut			-104 500	-104 500	-104 500	-104 500
Liikelylijäämä (-alijäämä)						
Rahoitustuotot ja -kulut						
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunaisia eriä						
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia						
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)						

Riskienhallinta

Työllisyysalueen kannalta todennäköisin ja vaikutukseltaan suurin riski on alueen yhteen lasketun työvoiman määrän laskeminen alle 20 000. Tämä tulee todennäköisesti tapahtumaan joko vuoden 2024 tai viimeistään 2025 laskentapäivänä, ja lakisääteiset työvoimapalvelut joudutaan järjestämään uudelleen lain työvoimapalveluiden järjestämisestä luvun kaksi mukaisesti. Samoin todennäköinen ja vaikutukseltaan merkittävä riski on valtionosuuksien ja tätä kautta työllisyysalueen rahoituksen pieneneminen. Muut tässä arvioidut riskit liittyvät operatiivisen toiminnan järjestämiseen.

Operatiiviset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Henkilöstön jaksaminen	3	4	12
Toimenpide	Riittävän henkilöstömäärän turvaaminen		
Toimenpide	Selkeät toimenkuvat ja vastuun jakaminen		
Toimenpide	Sijaisuusvastuiden jakautuminen tasapuolisesti		
Toimenpide	Tasapuolisesti jakautuvat asiakasmäärät		
Toimenpide	Tilanteiden purku mahdollisimman nopeasti		
Toimenpide	Työn määrälliset tavoitteet luodaan yhdessä henkilöstön kanssa		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Palveluntuottajat eivät pysty tuottamaan sovittuja palveluita, kotoutumiskoulutus ja valmennuspalvelut	2	3	6
Toimenpide	Palveluiden resurssointia suunnitellaan ja seurataan yhdessä palveluntuottajien kanssa		
Toimenpide	Palveluita suunnitellaan ja kehitetään yhdessä palveluntuottajien kanssa		
Toimenpide	Tarvittaessa etsitään uusia palveluntuottajia		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Poikkeukselliset olosuhteet ja niistä johtuva työvoimaviranomaisen erityistehtävän täyttäminen	5	3	15
Toimenpide	Hyvä varautumissuunnittelu		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Suuri äkillinen rakennemuutostilanne työllisyysalueella	3	4	12
Toimenpide	Henkilöresurssin kohdentaminen rakennemuutoksen kohteena olevan kunnan asiakaspalveluun		
Toimenpide	Lisärahoituksen varmistaminen yhteistyössä valtion kanssa		
Toimenpide	Tiiviin yhteistyön rakentaminen ÄRM-verkostossa		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Valtakunnallisten digijärjestelmien kaatuminen	5	3	15
Toimenpide	Valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti toimiminen		

Strategiset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Työvoiman määrän laskeminen alle 20 000 ja velvoite lakisääteisten työvoimapalveluiden järjestämiseen uudelleen	5	5	25
Toimenpide	Aktiiviset neuvottelut jo vuoden 2025 aikana		
Toimenpide	Alueen hyvä maine naapurikunnissa		
Toimenpide	Hyvän yhteistyön rakentaminen		
Toimenpide	Kustannustehokkaan rakenteen ja palveluiden luominen		
Toimenpide	Vaikuttavien palveluiden ja toimivan organisaation luominen		

Taloudelliset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Kunnan valtionosuuden vähentyminen ja sen kautta kuntien työllisydenhoitoon käytettävissä olevan rahoituksen vähentyminen	3	4	12
Toimenpide	Lakisääteisen työvoimapalveluprosessin keventyminen, vuorovaikutus ministeriön kanssa		
Toimenpide	Palvelutarjonnan mukauttaminen rahoitukseen		

7 JÄMSÄN VESI LIIKELAITOS

Vesihuoltopäällikkö Vesa Arvonen

Toiminnan kuvaus

Jämsän Vesi liikelaitos toimii omana liikelaitoksenaan. Vesilaitos on palvelulaitos, jolla ei ole viranomaistehtäviä, vaan se hoitaa vesihuoltolain ja liikelaitosmallin mukaisesti vesihuoltopalvelut toiminta-alueellaan periaatteella, että kulut katetaan asiakkailta saatavilla maksuilla. Vesihuoltolain mukaista tiedottamista hoidetaan mm. kaupungin internet-sivujen kautta.

Jämsän Vesi liikelaitos on 1.1.2008 alkaen toiminut liikelaitoksena, johon on 1.1.2009 liitetty Jämsänkosken kaupungin taseyksikkönä toiminut vesihuoltolaitos. Jämsän Vesi liikelaitokselle on määritelty uusi aloittava tase vuoden 2008 tilinpäätöksien taseista.

Kuluttajille toimitetaan keskeytyksettä heidän tarpeitaan vastaava määrä laatuvaatimukset täyttävää talousvettä ja jätevedet johdetaan jätevesiverkostojen ja pumppaamoiden kautta jätevedenpuhdistamoille. Jätevedenpuhdistamoiden tavoitteena on kehittynein toimintamuodoin järjestää taloudellinen, vakaa ja lupaehdot täyttävä jätevesien käsittely, kuitenkin niin, että koko ajan pyritään lupaehtoja huomattavasti parempiin tuloksiin, mikäli se on kohtuullisin kustannuksin saavutettavissa.

Tavoitteet vuodelle 2025

Määräraharavaruuksissa on oletettu, että vesi- ja viemärijohtokorjauksien sekä pumppaamoiden laitevikojen määrä on samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Vesi- ja viemärijohtojen saneerausta jatketaan vanhoilla rakennetuilla alueilla. Saneerauksessa toimitaan yhteistyössä yhdyskuntatoimen Kunnallistekniset palvelut - tulosalueen kanssa ja toimenpiteet tehdään asianomaisille kohteille samanaikaisesti. Tämän lisäksi Jämsän Vedellä on myös omia saneerauskohteita.

Himoksen alueelle rakennetaan lisää runkovesijohtoa ja paineviemäriä Himoksen alueen rakentumisen tahdissa. Toteuttamisen ehtona on yksityisten investointien alkaminen. Vesiliikelaitoksen toiminta-alueeseen ei kuulu Himoksen alue, mutta liikelaitos toimii tiiviissä yhteistyössä tehden alueen investoinnit ja vuokraamalla rakennelmat, laitteet ja putkistot alueen toimijan Himos-Infra Oy:n käyttöön. Vuokralla katetaan pitkällä aikavälillä investointien pääoma- ja rahoituskulut.

Liikelaitoksen peruspääomalle 10,5 milj. € maksetaan 1 %:n korkoa ja peruspääomalainalle (3,9 milj. €) 4 %:n korkoa. Liikelaitoksella on lisäksi kaupungilta lainaa, jonka korko on normaalien konserniehtojen mukainen. Liikelaitoksen omaisuuden markkina-arvoksi on arvioitu nelinkertainen summa eli 40 milj. €.

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Ympäristövastuuta, Palveleva kaupunki

Tavoite	Vesijohtoverkoston vuotovesien vähentäminen		
Mittari	Laskuttamattoman puhtaan veden osuus	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		27,5	25

Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö		
Tavoite	Osaamisen ylläpito ja kehittäminen	
Mittari	Osallistuminen koulutuksiin/tilaisuuksiin [kpl]	Tavoite 12/2025
		20

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2025 - 2028

Tiukentuvat laatuvaatimukset talousvedelle ja jätevesien puhdistukselle lisäävät liikelaitoksen käyttökustannuksia ja investointitarpeita. Samanaikaisesti vanhenevien verkostojen ja laitosten saneeraustarve kasvaa. Liikelaitoksen taksoja on korotettava tarvittaessa, jotta investoinnit voidaan toteuttaa investointisuunnitelman mukaisina. Investointien rahoittamiseen liikelaitos ottaa tarvittaessa lainaa.

Tunnusluvut ja määrärahat

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025
Laskutettava vesimäärä, m ³	1 011 903	1 100 000	1 100 000
Pumpattu vesimäärä, m ³	1 395 790	1 300 000	1 300 000
Vedenhukkaprocentti, %	27,5	15	15
Vesimittarivaihdot, kpl	49	500	500
Laskutettava jätevesimäärä, m ³	795 961	820 000	820 000
Vesimaksu, euroa (alv 0 %) / m ³	1,61	1,86	1,86
Jätevesimaksu, euroa (alv 0 %) / m ³	2,44	2,81	2,81
Henkilöstö	11	11	11

Tuloslaskelma

Ulkoiset ja sisäiset	TP 2023	TA+lta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Liikevaihto	4 604 220	4 793 000	4 775 000	4 869 600	4 966 092	5 064 514
Valmistus omaan käyttöön	28 514	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Liiketoiminnan muut tuotot	54 563	27 000	46 670	46 670	46 670	46 670
Materiaalit ja palvelut	-2 339 197	-2 606 450	-2 245 750	-2 245 750	-2 245 750	-2 245 750
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 127 625	-1 374 500	-1 110 200	-1 110 200	-1 110 200	-1 110 200
Ostot tilikauden aikana	-1 127 625	-1 374 500	-1 110 200	-1 110 200	-1 110 200	-1 110 200
Palvelujen ostot	-1 211 572	-1 231 950	-1 135 550	-1 135 550	-1 135 550	-1 135 550
Henkilöstökulut	-720 085	-711 105	-733 648	-742 494	-769 692	-792 565
Palkat ja palkkiot	-570 265	-575 836	-597 482	-604 686	-626 838	-645 464
Henkilösivukulut	-149 821	-135 269	-136 166	-137 808	-142 854	-147 101
Eläkekulut	-128 817	-120 007	-118 480	-119 909	-124 300	-127 994
Muut henkilösivukulut	-21 004	-15 262	-17 686	-17 899	-18 554	-19 107
Poistot ja arvonalentumiset	-1 412 791	-1 422 200	-1 471 809	-1 527 733	-1 596 974	-1 585 460
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 412 791	-1 422 200	-1 471 809	-1 527 733	-1 596 974	-1 585 460
Liiketoiminnan muut kulut	-48 264	-78 200	-50 700	-50 700	-50 700	-50 700
Liikelylijäämä (-alijäämä)	174 904	17 045	334 763	364 593	364 646	451 709
Rahoitustuotot ja -kulut	-436 060	-472 000	-396 000	-396 000	-396 000	-396 000
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunaisia eriä	-261 156	-454 955	-61 237	-31 407	-31 354	55 709
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-261 156	-454 955	-61 237	-31 407	-31 354	55 709
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-261 156	-454 955	-61 237	-31 407	-31 354	55 709

Rahoituslaskelma

JÄMSÄN VESI LIIKELAITOS

RAHOITUSLASKELMA	TP 2023	MUUTETTU TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toiminnan rahavirta						
Liikelyjäämä (-alijäämä)	174 904	17 045	334 763	364 593	364 646	451 709
Poistot ja arvonalentumiset	1 412 791	1 422 200	1 471 809	1 527 733	1 596 974	1 585 460
Rahoitustuotot ja -kulut	-436 060	-472 000	-396 000	-396 000	-396 000	-396 000
	1 151 635	967 245	1 410 572	1 496 326	1 565 620	1 641 169
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-792 712	-715 000	-1 015 000	-1 175 000	-1 475 000	-1 590 000
Rahoitusosuudet investointeihin					140 000	
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot						
Toiminnan ja investointien rahavirta	358 923	252 245	395 572	321 326	230 620	51 169
Rahoituksen rahavirta						
Lainakannan muutokset	-440 000	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000
Pitkäaik. lainojen lisäys kaupungilta						
Pitkäaik. lainojen lisäys muilta				5 000 000		
Pitkäaik. lainojen vähennys kaupungille						
Pitkäaik. lainojen vähennys muilta	-400 000	-400 000	-400 000	-5 400 000	-400 000	-400 000
Lyhytaik. lainojen muutos kaupungilta	-40 000					
Lyhytaik. lainojen muutos muilta						
Oman pääoman muutokset						
Muut maksuvalmiuden muutokset	81 077	147 755	4 428	78 674	169 380	348 831
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset						
Vaihto-omaisuuden muutos	4 387					
Saamisten muutos kaupungilta	172 440					
Saamisten muutos muilta	-14 817					
Korottomien velkojen muutos kaupungilta	20 598					
Korottomien velkojen muutos muilta	-101 531					
Rahoituksen rahavirta	-358 923	-252 245	-395 572	-321 326	-230 620	-51 169
Rahavarojen muutos	0	0	0	0	0	0

Riskienhallinta

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä liikelaitoksessa vastaa vesihuoltopäällikkö sekä muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

Operatiiviset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Putkirikko / toiminnan kannalta kriittisen laitteen rikkoutuminen	4	3	12
Toimenpide	Päivystys.		
Toimenpide	Tiedottaminen.		
Toimenpide	Verkoston ja laitosten suunnitelmallinen kunnossapito.		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Sähkökatkot	4	3	12
Toimenpide	Isojen jätevedenpumppaamoiden ylivuotoaltaat		
Toimenpide	Kriittisten kohteiden varavoima		
Toimenpide	Päivystys		
Toimenpide	Verkoston rakenne (ylävesisäiliöt)		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Urakoitsijoiden toimintavarmuus	3	2	6
Toimenpide	Sopimustekniikka hallittava, taustojen selvittäminen ja urakoiden valvonta.		

Vahinkoriskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talousveden saastuminen (mikrobiologinen tai kemiallinen)	4	3	12
Toimenpide	Koulutus / harjoittelu.		
Toimenpide	Päivystys		
Toimenpide	Varautumis- ja tiedotussuunnitelman ajan tasalla pitäminen.		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Viemäritulva tai ylivuoto	4	4	16
Toimenpide	Päivystys.		
Toimenpide	Riittävät resurssit.		
Toimenpide	Tiedottaminen.		
Toimenpide	Ympäristövahinkojen torjunta.		

INVESTOINNIT

	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028
VESILAITOKSEN KIIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET				
Vesijohtoverkoston rakentaminen				
Menot		-200 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Netto		-200 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Vesijohtoverkoston saneeraus				
Menot	-170 000 €	-170 000 €	-170 000 €	-170 000 €
Netto	-170 000 €	-170 000 €	-170 000 €	-170 000 €
Vedenottamoiden ja vesilaitosten rakentaminen				
Menot	-100 000 €	-200 000 €	-100 000 €	-800 000 €
Netto	-100 000 €	-200 000 €	-100 000 €	-800 000 €
Jätevesiverkoston rakentaminen				
Menot		-50 000 €	-450 000 €	-50 000 €
Tulot			140 000 €	
Netto		-50 000 €	-310 000 €	-50 000 €
Jätevesiverkoston saneeraus				
Menot	-220 000 €	-250 000 €	-250 000 €	-250 000 €
Netto	-220 000 €	-250 000 €	-250 000 €	-250 000 €
Jäteveden puhdistamoiden saneeraus				
Menot	-145 000 €	-135 000 €	-225 000 €	
Netto	-145 000 €	-135 000 €	-225 000 €	
Aurinkopaneelikenttä				
Menot				-100 000 €
Netto				-100 000 €
Himoksen vesihuoltohankkeet				
Menot	-150 000 €			
Netto	-150 000 €			
	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028
VESILAITOKSEN KONEET JA KALUSTO				
Pakettiauto				
Menot	-60 000 €		-60 000 €	
Netto	-60 000 €		-60 000 €	
Kaukovalvonnan uudistaminen				
Menot	-70 000 €	-70 000 €	-70 000 €	-70 000 €
Netto	-70 000 €	-70 000 €	-70 000 €	-70 000 €
Etäluettavat vesimittarit				
Menot	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €
Netto	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €
	TA2025	TS2026	TS2027	TS2028
Investoinnit Jämsän Vesi liikelaitos				
Menot	-1 015 000 €	-1 175 000 €	-1 475 000 €	-1 590 000 €
Tulot	0 €	0 €	140 000 €	0 €
Netto	-1 015 000 €	-1 175 000 €	-1 335 000 €	-1 590 000 €

Vesijohtoverkoston rakentaminen

Vesijohtoverkosta rakennetaan tarpeen mukaan. Tällä hetkellä ei ole tiedossa uusia alueita, missä olisi tarvetta uuden vesijohtoverkoston rakentamiselle

Vesijohtoverkoston saneeraus

Vesijohtoverkosta saneerataan ensisijaisesti niillä alueilla, missä saneerataan samanaikaisesti muuta kunnallistekniikkaa.

Jätevesiverkoston rakentaminen

Jätevesiverkostoa rakennetaan tarpeen mukaan. Rekolantien alueen ja Pihlaiston alueiden jätevesiverkoston rakentamiseen on varauduttu vuosina 2026-2027. Toteutuminen edellyttää alueiden asukkailta kiinnostusta liittyä keskitettyyn viemäriverkoston.

Jätevesiverkoston saneeraus

Jätevesiverkostoa saneerataan ensisijaisesti niillä alueilla, missä saneerataan samanaikaisesti muuta kunnallistekniikkaa. Lisäksi verkostoa saneerataan hyödyntämällä kaivamattomia menetelmiä, esimerkiksi sujutusta. Tulevan saneeraustarpeen ja -järjestyksen tarkentamiseksi kartoitetaan viemäriverkoston kuntoa kuvaamalla.

Vedenottamoiden ja vesilaitosten rakentaminen

Tulevissa määrärahavaroituksissa on huomioitu vedenhankinnan hajauttaminen rakentamalla vedenottamo kokonaan uudelle, muista erillään olevalle pohjavesialueelle. Länkipohjan lisävedenhankintaan varaudutaan.

Jäteveden puhdistamoiden saneeraus

Toimintavarmuuden parantamiseksi Hallin puhdistamon toinen bioroottori uusitaan. Länkipohjan puhdistamolla uusitaan ilmastusaltaan seinärakenteet. Lisäksi puhdistamoilla tehdään pienempiä kunnostustoimenpiteitä.

Aurinkopaneelikenttä

Keskuspuhdistamolla varaudutaan rakentamaan aurinkopaneelikenttä leikkaamaan puhdistamon energiakustannuksia.

Himoksen vesihuoltohankkeet

Himoksen vesihuoltohankkeisiin on varattu vuosittain rahaa tulevaa tarvetta varten. Tulevana vuonna on tarkoitus tehdä muutoksia Himokselta puhdistamolle johtavaan paineviemäriverkoston.

Pakettiauto

Yksi pakettiautoista uusitaan joka toinen vuosi.

Kaukovalvonnan uudistaminen

Kaukovalvontaa uudistetaan järjestelmän saneerausvelan pienentämiseksi.

Etäluettavat vesimittarit

Vesilaitoksella tullaan siirtymään etäluettaviin mittareihin ja niistä aiheutuvat kustannukset ovat noin 100 000 euroa vuodessa.

8 KONSERNIYHTIÖIDEN TALOUDESTA

Konserniyhtiöt ja kuntayhtymät	Kotipaikka	Omistus
Tytäryhteisöt		
Kiinteistö Oy Jämsänmäki	Jämsä	100,00 %
Jämsän Yrityskiinteistöt Oy	Jämsä	100,00 %
Jämsän Aluelämpö Oy	Jämsä	100,00 %
Himos-Infra Oy	Jämsä	100,00 %
Jämsek Oy	Jämsä	100,00 %
Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy	Jämsä	99,00 %
Kiinteistö Oy Koskenpään terveystalo	Jämsä	79,60 %
Kiinteistö Oy Jämsänkosken Koivutie 4	Jämsä	59,74 %
Längelmäki Halli Oy (jäähalli)	Jämsä	57,18 %
Kuntayhtymät		
Keski-Suomen liitto	Jyväskylä	8,99 %
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	Jyväskylä	17,88 %
Yhteis- ja omistusyhteisyyhteisöt 20 - 50 %	Ei eliminoida saatavia, velkoja, ostoja, myyntejä	
Jämsänjokilaakson Jäähalli Oy	Jämsä	26,64 %
Muut yhteisöt	Ei eliminoida saatavia, velkoja, ostoja, myyntejä	
Jämsänkosken tekojäärata	Jämsä	19,20 %

Kuntastrategiassa tulee huomioida myös omistajapolitiikka. Kuntastrategia ja omistajapolitiikka perustuvat arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kuntakonsernin rakenteeseen ja tehtävien toteuttamiseen. Omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä aktiivisesti myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Jämsän kaupunkikonsernin toimintaa säätelee kaupunginvaltuuston hyväksymä hallintosääntö ja konserniohje, jossa on määritelty toimintatavat konsernissa. Konserniohjetta tarkentaa hyvän hallinto- ja johtamistavan ohjeistus (Corporate Governance).

Omistajaohjauksella huolehditaan, että kaupungin tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Aktiiviseen omistajaohjaukseen kuuluu vuoropuhelu tytäryhteisön kanssa eli molemminpuolinen myötävaikuttaminen, tätä myötävaikuttamista tapahtuu myös epämuodollisin keinoin erityisesti kunnan kokonaan omistamissa yhtiöissä. Eri yhtiöiden kanssa käydään vähintään kerran vuodessa keskustelut yhtiön toiminnan strategisesta suunnasta, yksittäisiä asioita valmistellaan avoimesti yhdessä konsernijohdon kanssa tarvittaessa. Yhtiöiden suunnitelmat ja talousarviot ovat kaupungin taloussuunnitelmassa lyhennettyinä mukana ja tilinpäätökset tilinpäätöksen yhteydessä. Pääoman tehokkaan käytön edellytys on, että tiedetään mihin kaupungin pääomaa on sitoutunut. Kunnan on tämän vuoksi arvioitava kaikki olennaiset omaisuuseränsä, selvitettävä niiden käyttötarkoitus, minkä vuoksi omaisuus on hankittu ja palveleeko omaisuuden käyttö tätä tarkoitusta.

Tytäryhteisöjen sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Jämsän kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on kaupunginvaltuusto hyväksynyt 3.3.2014. Niiden perusteella kaupunginhallitus on antanut täydentävät ohjeet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä 19.12.2017. Sisäinen valvonta kattaa kaikki Jämsän kaupungin toiminnot ja niiden oikeellisuuden ja laillisuuden valvonnan. Selonteon laatiminen kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä on kuvattu myös uusimmassa kirjanpitolautakunnan kuntajaoston dokumentissa "Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta" vuodelta 2020.

Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen sekä turvata kaupunkikonsernin toimintojen jatkuvuus ja palvelujen häiriötön tuottaminen. Riskienhallinnan on katettava kaikki olennaiset toiminnan riskit. Merkittävät riskit on tunnistettava, luokiteltava, arvioitava ja mitattava mahdollisuuksien mukaan. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteiden ja menetelmien avulla saadaan kohtuullinen varmuus hyvän hallinnon toteutumisesta sekä tuloksellisesta ja strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesta toiminnasta Jämsän kaupungissa.

Jämsän kaupunkikonsernin tytäryhteisöt ovat tehneet riskienhallintasuunnitelman vuoden 2025 talousarvion valmistelun yhteydessä. Riskit on luokiteltu operatiivisiin, strategiaan, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin sekä niiden osalta on arvioitu riskin vaikutus ja todennäköisyys viisiportaisella asteikolla.

Tytäryhteisöjen pääasiallisimmat riskit ovat:

- toimintaympäristöstä aiheutuvat riskit;
- rahoitukselliset riskit;
- henkilöstöriskit;
- kiinteistöihin ja laitteistoihin liittyvät vahinkoriskit ja
- ympäristöriskit
- energian saatavuuteen ja hintaan liittyvät riskit

Kaupunginhallitus antaa tarvittaessa tarkempia ohjeita tytäryhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallintamenetelmien kehittämiseen ja tekemiseen sekä niiden raportointiin.

Konserniyhtiöt

Kiinteistö Oy Jämsänmäki

Toimitusjohtaja Jussi Aalto

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiön pääasiallinen toimiala on vuokra-asuntojen omistaminen ja vuokraaminen. Kuntaliitosten ja fuusioiden myötä yhtiön omistuksessa on asuntoja Jämsän taajaman lisäksi Jämsänkosken, Länkipohjan, Hallin sekä Koskenpään taajamissa. Vuonna 2013 yhtiöllä oli 906 asuntoa ja syksyllä 2023 vuokrattavia asuntoja on 631. Yhtiön käyttöasteeseen ja talouteen on vaikuttanut oleellisesti alueen negatiivinen väestönkehitys. Tosin ainakin tilapäisen nopean nousun yhtiön käyttöasteeseen toi Ukrainan sotapakolaisten asuttaminen alkaen kevästä 2022. Tilanne on ainakin vielä syksyllä 2024 ennallaan ja nopeaa muutosta ei näyttäisi olevan näköpiirissä. Alussa asuntoja vuokrattiin vastaanottokeskustoimintaan, mutta tilanteen jatkuessa asuntoja on jäänyt vastaanottokeskuksen käytöstä pois, ja niihin on tehty vuokrasopimuksia suoraan ukrainalaisille. Talousarviohetken käyttöaste 94 % ei ole kuitenkaan varmastikaan pysyvä tilanne ilman että kiinteistökannan kehittämistä edelleen jatketaan.

Yhtiön tavoitteet vuodelle 2025

Palveleva kaupunki			
Tavoite	Käyttöasteen parantaminen		
Mittari	Käyttöaste (%)	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		94	95

Talousarvio

Kiinteistö Oy Jämsänmäki TALOUSARVIO 2025 Taloussuunnitelma 2026-2027						
	TP 2023	TA 2024	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto						
Huoneistovuokrat	3193000	3128000	3128000	3328000	3395000	3462000
Käyttökorvaukset	221000	255000	255000	290000	296000	302000
Muut tuotot	47000	35000	35000	20000	20000	21000
Liikevaihto	3461000	3418000	3418000	3638000	3711000	3785000
Henkilöstökulut						
Henkilöstö yht.	198000	201000	226000	230000	235000	239000
Poistot ja arvonalentumiset						
Käyttöomaisuudesta ja muut	534000	531000	504000	582000	576000	570000
Poistot yhteensä	534000	531000	504000	582000	576000	570000
Liiketoiminnan muut kulut						
Muut kulut yhteensä	1936000	1954000	1940000	2077000	2139000	2203000
LIKEVOITTO /TAPPIO	683000	627000	725000	644000	655000	666000
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	9000	10000	7000	8000	5000	5000
Korko- ja rahoituskulut	185000	220000	174000	330000	323000	317000
Yhteensä	176000	210000	167000	322000	318000	312000
Voitto / Tappio ennen satunn.eriä	507000	417000	558000	322000	337000	354000
Satunnaiset tuotot / kulut yhteensä						
Voitto/Tappio ennen tilipäätössiirtoja / veroja	507000	417000	558000	322000	337000	354000

* TS 2026 - 2027: Sote-kiinteistöjen yhtiöittämisellä todennäköisesti merkittävä vaikutus suunnittelukaudella. Näitä muutoksia ei kuitenkaan talousarviohetkellä voi arvioida, joten vuosien -26 ja -27 osalta merkittävätkin muutokset mahdollisia.

Tällä hetkellä suurena haasteena on talojen ja asuntojen kunnon ylläpito ja nostaminen sille tasolle, että ne pystyvät kilpailemaan muiden markkinoilla olevien asumisvaihtoehtojen kanssa, sekä hinnallisesti että laadullisesti. Myöskään yhtiön asuntokanta ei ole optimaalinen, isoja asuntoja on suhteessa liikaa kysyntään nähden (keskimääräinen ruokakunnan koko on pienempi mitä se on ollut vuokratulojen rakentamivuosina). Viime vuosina merkittävämmistä peruskorjausinvestoinneista on pääosin pidättytty ja pääpaino on ollut asuntokannan sopeuttamistoimissa. Kuluvan tilikauden aikana on kuitenkin saatu valmiiksi Terveyskuja 1-talon (29 asuntoa) peruskorjaus ja Säterinkulma 3-5 talojen (37 asuntoa) peruskorjaus on alkanut.

Ylläpitokulujen pienentämiseen tähtäviä energiaremontteja on tehty. ARA:n energia-avustusten loppuminen on hidastanut näiden käynnistämistä. Talousarviohetkellä on kuitenkin meneillään kannattavuusarviointi maalämpöhankkeista ilman ARA-avustusta.

Käyttöasteen nostamisen toimenpiteinä käytetään rakennusten myyntiä ja purkamista konsernin emoyhteisön kanssa yhteistyössä sopien. Hyväksytyin vuokra-asumisen kehittämissuunnitelman mukaisesti yhtiön vuokrattavia asuntoja on vähennetty eri toimenpitein siten, että yhtiöllä olisi suunnitelmakauden jälkeen noin 500 vuokrattavaa asuntoa. Yhtiön tavoitteena on ollut vähentää keskimäärin 50 asuntoa vuodessa, jotta asuntojen määrä vastaisi paremmin seutukunnan tarvetta ja näin ollen käyttöasteen parantamiseen olisi edellytyksiä. Tämä tavoite on kuitenkin jo vanhentunut: Soteuudistuksen myötä Jämsän kaupunki joutuu yhtiöittämään hyvinvointialueelle vuokratut sotekiinteistöt. Tässä on mukana paljon myös asuinkehteitä, joten on todennäköistä, että aikaisemmin kaupungin omistuksessa olleita asuinkehteitä siirtyy yhtiölle. Tämän lisäksi talousarviohetkellä käyttöaste on varsin hyvä (94 %), joten vajaakäytön puolesta asuntokannan vähentämiseen ei ole akuuttia painetta.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Vuokranmäärityksyksiköitä (kpl)	31	31	34	34	34
Asuntoja (kpl)	629	630	677	677	677
Toimitilat (kpl)	2	2	2	2	2
Huoneistoala (m ²)	31 996	32 147	33 671	33 671	33 671
Yksikköhinnat:					
Vuokra (€/m ² /kk)	9,14	9,2	9,4	9,5	9,6

Riskienhallinta

Operatiiviset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Henkilöriski: Henkilöstön irtisanoutumiset	3	3	9
Toimenpide	1) Henkilöstön työhyvinvointiin panostaminen.		
Toimenpide	2) Varahenkilöiden nimeäminen.		
Toimenpide	3) Rekrytoinnit, sijaistaminen.		

Strategiset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Ennakoimattomat ja äkilliset muutokset toimintaympäristössä ja niiden suorat ja epäsuorat vaikutukset	4	4	16
Toimenpide	Ratkaisut energian säästämiseksi, tehokkaampi energiakulutuksen seuranta/hallinta, hintasuojaukset		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Rakennusten kuntotason lasku ja korjausvelan kasvu. Vuokrattavuuden heikentyminen.	3	4	12
Toimenpide	1) Korjausvelan määrittely 2) PTS-suunnittelu 3) Rahoitussuunnittelu em. kohdat huomioiden		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminta ei vastaa yhtiölle asetettuja tavoitteita. Asuntomäärä ja asuntojakauma ei vastaa kysyntään. Asuntojen laatu ei vastaa kysyntään.	3	3	9
Toimenpide	1) Yhteistyön tiivistäminen omistajan kanssa / konsernikeskustelut		
Toimenpide	2) Tavoitteiden arviointi		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toimintaympäristön muutos: Alueen negatiivinen väestönkehitys	4	5	20
Toimenpide	1) Sopeutuminen, ennakointi		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Yhtiön investointikyky palvelutuotantoon ja sen kehittämiseen ei ole riittävä	3	3	9
Toimenpide	1) Yhtiön taloussuunnittelu ja talouden ennakointi		
Toimenpide	2) Kunnossapidon, korjauksen ja saneeraamisen suunnittelu ja priorisointi		
Toimenpide	3) Markkinointi - jatkuvuuteen ja tilojen käyttöasteen kehitykseen liittyen.		

Taloudelliset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Yhtiön ylivelkaantuminen	3	2	6
Toimenpide	1) Rahoitussuunnittelu. Mahdollinen pääomitus.		
Toimenpide	2) Yhtiön valvonta / konsernikeskustelut		

Jämsän Yrityskiinteistöt Oy

Toimitusjohtaja Jussi Aalto

Yhtiön toiminta-ajatus

Jämsän Yrityskiinteistöt Oy on Jämsän kaupungin 100-prosenttisesti omistama osakeyhtiö. Yhtiö hallinnoi ja vuokraa tuotanto- ja toimitiloja. Yhtiö voi myös rakennuttaa, ostaa ja myydä rakennuksia ja kiinteistöjä yritystoiminnan lisäämiseksi ja säilyttämiseksi Jämsän seudulla.

Vuokrattavien tilojen käyttöaste pidetään korkeana ja perittävät vuokrat markkinahintaisina. Korjataan suunnitelmallisesti olemassa olevia kohteita. Reagoidaan nopeasti ja joustavasti yritysten tilatarpeisiin.

Talousarviovuoden ja taloussuunnitelmavuosien suuri muuttuja on soteuudistuksen tuomat lisäykset Yhtiön kiinteistökantaan. Talousarviovuodelle ei ennakoita vielä varsinaisia transaktioita, mutta valmistelemaa työtä tehdään jo nyt. On todennäköisestä, että Hyvinvointialueen käytössä olevia sote- ja pela-kohteita siirtyy Yhtiön omistukseen yhtiöittämisvelvoitteen vuoksi. Näitä ei ole vielä voitu viedä edes taloussuunnitelmavuosien lukuihin, koska päätöksiä siirtävistä kiinteistöistä ei ole tehty.

Syksyllä 2023 yhtiön omistukseen siirtyi uusi kohde Jämsänkosken Myllymäestä. Kiinteistö on Gadian käytöstä vapautunut, pääosin erilaisista hallitiloista koostuva noin 4 700 kerrosneliömetrin kokonaisuus. Kuluvan tilikauden aikana hallitilat on saatu vuokrattua varsin hyvin erilaiseen yrityskäyttöön. Myös luokkatiloja on saatu vuokrattua yrityksille sekä seuroille harrastuskäyttöön.

Hallin Varuskunta-alueella oleva Sotilaskoti -rakennus on Yhtiön kohteista heikoiten kannattava. Kohteen jäljellä olevien tilojen vuokrattavuus ei ole erityisen hyvä, vapaata hallitilaa isoilla tavaraovilla ei ole vapaana. Vapaata varastotilaa ja matalampaa toimitilaa on edelleen tarjolla

Yhtiön tavoitteet vuodelle 2025

Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä			
Tavoite	Käyttöasteen parantaminen	Lähtöarvo	Tavoite
Mittari	Käyttöaste (%)	12/2024	12/2025
		89	99

Talousarvio

JÄMSÄN YRITYSKIINTEISTÖT OY						
Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2026 - 2027						
	Tilinpäätös	Talousarvio	Toteutuma	Talousarvio	T-suunnitelma	T-suunnitelma
	2023	2024	ennuste 2024	2025	2026	2027
Liikevaihto (alv 0 %)	1 534 000	1 784 000	1 681 000	1 528 000	1 700 000	1 751 000
Saadut avustukset*	94000					
Henkilöstökulut	47 000	50 000	49 000	50 000	51 480	53 000
Muut kulut yhteensä	558 000	548 000	580 000	585 000	575 400	604 170
Liikevoitto / -tappio	1 023 000	1 186 000	1 052 000	893 000	1 073 120	1 093 830
Poistot suunnitelman mukaan	779 000	741 000	767 000	752 000	740 000	725 000
Rahoitustuotot ja -kulut						
Muut korko- ja rahoitustuotot						
Korkokulut ja muut rahoituskulut	245 000	239 000	224 000	200 000	235 000	230 000
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	245 000	239 000	224 000	200 000	235 000	230 000
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja	-1 000	206 000	61 000	-59 000	98 120	138 830
Tuloverot						
Voitto/tappio tilinpäätössiirtojen ja verojen jälkeen	-1 000	206 000	61 000	-59 000	98 120	138 830
*Voitto/tappio rivillä 2024-2026 ei ole esitetty yhteisön mahdollista tuloveroa						
**Sotekiinteistöjen yhtiöittämistä ei ole huomioitu suunnitelmakauden luvuissa, vaikuttaa mahdollisesti vuoden 2026 alusta lähtien						

Tilikaudella 2022 alkanut korkojen nousu on vaikuttanut yhtiön kulurakenteessa voimakkaasti. Talousarviohetkellä korkotasoa on kuitenkin lähtenyt laskusuuntaan ja talousarviovuonna korkokulujen arvioidaan jo laskevan kuluvaan tilikauteen nähden (osin myös pienentyvän lainakannan vuoksi).

Tilikaudella 2024 toteutetut lainajärjestelyt ovat parantaneet yhtiön kassavirtaa. Vaikka talousarviovuoden tuloksen arvioidaan jäävän tappiolliseksi, kassavirta on kääntynyt positiiviseksi. Tulot riittävät kattamaan kulut ja lainamenot.

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Rakennuksia (kpl)	10	10	10	10	10
Vuokrattava ala (kem ²)	39 112	39 122	39 122	39 122	39 122

Riskienhallinta

Operatiiviset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toimitusjohtaja on ainoa toimihenkilö	3	3	9
Toimenpide	1) Konsernikeskustelut, toimitusjohtajan ja hallituksen puheenjohtajan aktiivinen yhteistyö.		
Toimenpide	2) Yhtiön hallituskokoonpanon vaihtuvuus. Koko hallitus saattaa vaihtua kerralla.		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Yhtiön investointikyky palvelutuotantoon ja sen kehittämiseen ei ole riittävä	3	2	6
Toimenpide	1) Yhtiön taloussuunnittelu ja talouden ennakointi		
Toimenpide	2) Kunnossapidon, korjauksen ja saneeraamisen suunnittelu ja priorisointi		

Strategiset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminta ei vastaa yhtiölle asetettuja tavoitteita	4	2	8
Toimenpide	1) Yhteistyön tiivistäminen omistajan kanssa / konsernikeskustelut		
Toimenpide	2) Tavoitteiden arviointi		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Yhtiöiden toimialan mukainen toiminta ei ota huomioon konsernin emon ja koko konsernin etua.	3	2	6
Toimenpide	1) Yhtiön hallitusjäsenten ohjeistus / koulutus.		
Toimenpide	2) Yhtiön valvonta / yhteistyön tiivistäminen omistajan kanssa / konsernikeskustelut		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Äkilliset ja ennakoimattomat kansalliset ja maailmanlaajuiset poikkeustilat.	4	3	12
Toimenpide	1) Varautuminen, ennakointi, valmiussuunnittelu.		
Toimenpide	2) Mahdolliset hintasuojaukset (energian hinta, korot).		

Taloudelliset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Verolainsäädännön/tulkinnan muutokset	3	3	9
Toimenpide	1) Yhtiön taloussuunnittelu ja talouden ennakointi		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Yhtiön ylivelkaantuminen	4	2	8
Toimenpide	1) Rahoitussuunnittelu. Mahdollinen pääomitus.		
Toimenpide	2) Yhtiön valvonta / konsernikeskustelut		

Jämsän Aluelämpö Oy

Toimitusjohtaja Hannu Soikkeli

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiön toimialana on rakentaa ja ylläpitää lämpöä ja sähköä tuottavia, sekä lämpöä siirtäviä laitoksia, myydä lämpöä ja tuottamaansa sähköä, sekä harjoittaa lämpöhuoltoalaan kuuluvaa liiketoimintaa. Yhtiö voi hankkia ja omistaa kiinteistöjä ja arvopapereita.

Yhtiön tehtävä on toimittaa kaupungille, yrityksille ja sen asukkaille edullista lämmitysenergiaa ja maksaa omistajalle kohtuullinen vuosittainen sijoitetun pääoman tuotto. Yhtiö työllistää 7 henkilöä. Hallin taajamassa kaukolämpöä tuotetaan kotimaisilla polttoaineilla. Jämsänjokilaaksossa myytävä lämpö hankitaan pääosin paikkakunnan paperitehtaalta.

Yhtiö on vakavarainen ja se on tuottanut viime vuosina voittoa, josta osa on jätetty vapaaseen omaan pääomaan. Osingon vahvistaa yhtiön hallitus ja tuloutus tehdään, mikäli se ei osakeyhtiölain mukaan vaaranna yhtiön toimintaa.

Nykyinen maailmantilanne on nostanut poikkeuksellisen voimakkaasti polttoainekustannuksia ja sähkön hinnanvaihtelu on voimakasta, suojauksista huolimatta. UPM:n lämmöntoimituksen indeksikorotus aiheuttaa myös huomattavan kustannusten nousun yhtiölle. Kulurakenteeseen on vaikuttanut myös huoltovarmuusjärjestelyt.

Myyntiä on laskenut poikkeuksellisen lämmin vuosi, sekä vähenevät lämmitettävät kiinteistömassat. Yhtiö on kärsinyt sen historiassa suurimmat luottotappiot tämän toimintakautensa aikana.

Yhtiön tavoitteet vuodelle 2025

Palveleva kaupunki			
Tavoite	Varautua lainsäädännön muutoksiin ja kriisitilanteisiin kaupungin lämmöntoimittajana.		
Mittari	Kuulutaan Energiateollisuuden etujärjestöön, josta saamme ennakkotiedot ja ajantasainen lainsäädäntö.	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		100	100
Tavoite	Huolehtia yhtiön hoitamien kaupunginosien kaukolämpöratkaisuiden kannattavuudesta ja osallistua tarvittaessa yhteistyössä kaupungin kanssa lämmön tuotannon suunnitteluun.		
Mittari	Yhteistyö kaupungin johtavien viranhaltijoiden kanssa.	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		100	100
Tavoite	Pitää kaukolämmön ohjauksen ja valvonnan käyttöjärjestelmät ajanmukaisina.		
Mittari	Tarkistetaan, huolletaan ja päivitetään käyttöjärjestelmät säännöllisesti.	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		100	100

Tavoite	Turvata kaukolämmönsaanti asiakkaille muuttuvassa toimintaympäristössä Kaipolan alueella.		
Mittari	Nykyaikaiset lämmöntuotantolaitteet Kaipolassa.	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		100	100
Tavoite	Yhtiö panostaa kyberturvallisuuteen ja varavoimien toimivuuteen.		
Mittari	Maan johtavat automaatioasiantuntijat yhteistyökumppaneina.	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		100	100
Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä			
Tavoite	Ylläpitää mahdollisuuksien mukaan kannattavaa liiketoimintaa ja pitää yhtiön lämmön tuotto nykyisellä tasolla (yli 100 000 MWh, 564 asiakasta)		
Mittari	Reaaliajassa olevat mittauslaitteet.	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		80	100

Talousarvio

Jämsän Aluelämpö Oy	TP 2023	TA 2024	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	7 484 922	7 200 000	8 155 000	8 100 000	8 100 000	8 100 000
Tilikauden tulos	296 299	300 000	-199 000	300 000	300 000	300 000
Tilikauden ali-/ylijäämä	296 299	300 000	-199 000	300 000	300 000	300 000
Tilikausien vli-/alijäämät yhteensä	3 880 629	3 670 000	3 681 629	3 670 000	3 670 000	3 670 000
Edellisten tilikausien voitto	3 884 399	3 700 000	4 176 928	3 700 000	3 700 000	3 700 000
Osinko tai po. Palautus	200 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Taseen loppusumma	9 870 220	8 000 000	9 637 856	8 000 000	8 000 000	8 000 000
Yhtiön opo/Peruspo	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Kaupungin kok.sij. yhtiöön	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Lämmöntuotto (MWh)	121 587	100 000	100 000	100 000	100 000
Asiakasmäärä	563	564	564	564	564
Asiakkaista pientaloja	181	182	182	182	182

Riskienhallinta

Operatiiviset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Henkilösuhteet - Avainhenkilöiden puuttuminen	2	1	2
Toimenpide	Ristiin kouluttaminen / Varahenkilöjärjestelmä		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Kaipolan liiketoimintaympäristön heikkeneminen	5	5	25
Toimenpide	Yhtiö on varmistanut Kaipolan lämmönsaannin omalla hybridilämpölaitoksella		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Kyberhäirintä	4	4	16
Toimenpide	Käytetään parhaita alan asiantuntijoita ja laitteita		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Sähkökatkot - Laitokset eivät toimi normaalisti	5	1	5
Toimenpide	Varavoiman käyttö/Sähkön varasyöttö		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Tekniset häiriöt laitoksilla	3	1	3
Toimenpide	Toimintojen kahdentaminen / Rinnanajo		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Teollisuuden muutokset Jämsässä	5	3	15
Toimenpide	Etukäteissuunnittelu oman toiminnan varmistamiseksi		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Tietoliikennekatkot - automaatio ei toimi	5	1	5
Toimenpide	Paikallisajomahdollisuus/miehitys		

Strategiset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Yleismaailmallinen tai muu kriisi, joka vaarantaa yhtiön toiminnan.	4	2	8
Toimenpide	Varavoiman käyttö / Sähkön varasyöttö.		

Taloudelliset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Asiakkaiden kiinteistömäärän pieneneminen, joka johtaa toiminnan supistamiseen.	5	5	25
Toimenpide	Uusien asiakkaiden hankinta		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Energian hinnannousu	5	5	25
Toimenpide	Hintojen tarkistus (1.8.2024 alkaen viimeksi).		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
EU:n päätösten ja maailman muuttuvien tilanteiden kautta tulevat muutokset tulevaisuuden energian rahoittamiseen, hyväksyttävyyteen, tuotantoon ja lupa-asioihin.	4	4	16
Toimenpide	Mahdollisimman laajan ennakkotiedon hankkiminen.		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Kaupungin / Omistajan tulopohja	4	4	16
Toimenpide	Vaikuttaminen / Avoin keskusteluyhteys omistajaan		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Ongelma-asiakkaat, eli asiakkaiden maksukyvyttömyys.	5	5	25
Toimenpide	Toimitaan lain mukaan / Pyritään välttämään riskejä		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Ylivelkaantuminen	2	1	2
Toimenpide	Toimitaan pitkäjänteisesti / Suojatut lainat		

Vahinkoriskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Tulipalo - tuotannon katkos	5	1	5
Toimenpide	Varakeskukset / Varavoiman käyttö		

Himos-Infra Oy

Toimitusjohtaja Katja Rissanen

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiön toimialana on vesihuollon ja muun yhdyskuntatekniikan järjestäminen ja hoitaminen Jämsän Himoksen matkailualueella. Toimintaansa varten yhtiö voi suunnitella, omistaa sekä rakentaa, hoitaa ja ylläpitää vesihuoltolaitoksia ja vesihuollon johtoverkostoja. Himos-Infra Oy ostaa myymänsä veden Jämsän Vesi liikelaitokselta ja toimittaa vastaanottamansa jäteveden liikelaitoksen jätevedenpuhdistamolle. Yhtiö valvoo osaltaan Himoksen alueen maanomistajien kanssa tehtyjen maankäyttösovimusten noudattamista.

Yhtiön tavoitteet vuodelle 2025

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Palveleva kaupunki		
Tavoite	Himoksen alueen vesihuollon kehittäminen yhteistyössä Jämsän kaupungin ja Jämsän Vesi liikelaitoksen kanssa.	
Mittari	Toteutunut kehittämistyö	
Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä, Palveleva kaupunki		
Tavoite	Himoksen alueen hankkeiden edistäminen ja aikataulutus yhteistyössä maanomistajien, yrittäjien ja kaupungin kanssa.	
Mittari	Toteutuneet hankkeet	Tavoite 12/2025
		1

Talousarvio

Himos-Infra Oy	TP 2023	TA 2024	Ennuste 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	541 290	538 250	515 000	559 710	710 000	724 000
Liittymismaksut	25 640	20 000	70 000	120 000	20 000	20 000
Materiaalit ja palvelut	-266 926	-326 450	-305 000	-338 790	-469 000	-480 000
Henkilöstökulut	-17 858	-19 800	-18 500	-20 300	-23 000	-25 000
Poistot ja arvonalentumiset	-61 419	-73 000	-110 000	-100 000	-97 000	-94 000
Liiketoiminnan muut kulut	-178 440	-145 100	-170 000	-167 900	-173 000	-177 000
Tilikauden tulos	34 199	-6 100	-18 500	52 720	-32 000	-32 000

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025
Laskutettu vesimäärä m ³	66 177	65 000	67 000
Liittymäsopimusasiakkaat	571	565	575
Vesihuoltoverkoston pituus m	36 044	36 500	37 000
Yksikköhinnat:			
Veden käyttömaksu €/m ³ (sis. alv 25,5 %)		2,82	2,82
Jäteveden käyttömaksu €/m ³ (sis. alv 25,5 %)		4,27	4,27

Riskienhallinta

Operatiiviset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Investointien ruuhkautuminen	3	3	9
Toimenpide	Yhtiön taloussuunnittelu, yhteistyö kaavoitus/ kaupunki, rakennushankkeiden aikataulutus yhteistyössä kaupungin kanssa.		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toimitusjohtaja ainoa toimihenkilö	3	3	9
Toimenpide	Yhteistyö Jämsän Vesi liikelaitoksen kanssa		

Vahinkoriskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Vesihuollon häiriöt, veden laadun häiriöt, vesihuollon keskeytyminen	4	2	8
Toimenpide	Ajantasainen valvontatutkimusohjelma ja häiriötilannesuunnitelma, yhteistyö Jämsän Vesi liikelaitoksen kanssa, päivystys, koulutus, verkoston kunnan seuranta, tiedottamisen kehittäminen.		

Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy

Toimitusjohtaja Mervi Västinen

Yhtiön toiminta-ajatus

Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy huolehtii Jämsän alueella laadukkaasta ruuan valmistuksesta sekä tilojen puhtaudesta Jämsän kaupungille ja Keski-Suomen hyvinvointialueelle.

Ateriapalvelujen asiakkaita ovat päivä-päiväkodit, joita on 10 kpl sekä yksi vuoropäiväkoti. Perusopetuksen kouluja on Jämsän kaupungin toiminta-alueella 9 kpl sekä lisäksi Jämsässä toimiva lukio. Asiakkaitamme ovat myös Keski-Suomen hyvinvointialueen eri toimintoihin liittyvät yksiköt: palvelutalot, ryhmäkodit, kotipalveluateria-asiakkaat sekä työpaikkaruokailijat. Asiakkaitamme ovat myös Jokilaakson sairaalalla Jokilaakson Terveys Oy:n ja Fimlab Laboratorio Oy:n asiakkaat ja henkilöstö.

Ruokapalvelukeskus Arinassa valmistamme asiakasryhmillemme aamupaloja, välipaloja, lounaita, päivällisiä, iltapaloja ja kahvituksia sekä tilaustarjoilua. Koulupäivinä valmistamme noin 2 900 lounasta. Tuotamme ateriapalveluja myös Jämsän kaupungin yhteistyötahoille mm. kulttuuri- ja urheilutapahtumiin.

Puhtauspalvelut huolehtii puhtaudesta mm. päiväkodeissa, kouluissa, ryhmäkodeissa, uimahallissa, kulttuuri- ja urheilutiloissa sekä toimistoissa. Tuotamme puhtauspalvelua myös Fimlab Laboratoriot Oy:n toimitiloihin. Joka viikko puhdistamme noin 68 500 m². Siivoustehtävien lisäksi hoidamme ateriapalvelu- ja iltavahtimestaritehtäviä.

Uimahalli Koskikaran lipunmyynti- ja kahviopalvelu kuuluu palvelutoimintaamme.

Yhtiön tavoitteet vuodelle 2025

Hyvinvointia ja turvallisuutta			
Tavoite	Henkilöstön riittävyys eri kohteissa		
Mittari	Työvuorosuunnitelman ja toteuman seuranta		
Tavoite	Siivoustyöllä tähdätään, että tilat ovat terveelliset, turvalliset ja viihtyisät (oikea siivoustiheys kohteissa).		
Mittari	Atop laadunseuranta		Tavoite 12/2025 100
Mittari	Omavalvonta/ CGI		Tavoite 12/2025 100
Hyvinvointia ja turvallisuutta, Palveleva kaupunki			
Tavoite	Uimahallin kahviotoiminnan kehittäminen		
Mittari	Asiakaspalaute		
Hyvinvointia ja turvallisuutta, Ympäristövastuuta			
Tavoite	Kasvisruoan kehittäminen ja tarjonnan laajentaminen suositusten suuntaisesti		
Mittari	Kasvisruoan tarjonnan lisääminen kaikille asiakkaille/ vko	Lähtöarvo 12/2024 1,5	Tavoite 12/2025 2
Tavoite	Ruokaraatitoiminnan kehittäminen		
Mittari	Yhteistyö asiakkaan kanssa, yhteistyöpalaverit / vuosi	Lähtöarvo 12/2024 1	Tavoite 12/2025 2
Ympäristövastuuta			
Tavoite	Ruokahävikin pienentäminen		
Mittari	Ruokahävikin seuranta, toteuma prosentteina	Lähtöarvo 12/2024 90	Tavoite 12/2025 100
Mittari	Reseptiikan kehittäminen		

Talousarvio

Jämsän Ateria- ja Puhtauspalvelut Oy						
Talousarvio 2025						
Talousuunnitelma 2026-2027	Ennuste					
	TP 2023	TA 2024	2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	6 346 418	6 337 864	6 198 800	6 455 111	6 455 111	6 455 111
Liiketoiminnan muut tuotot	42 581	30 660	30 660	55 435	55 435	55 435
Materiaalit ja palvelut	-1 962 960	-2 081 000	-2 075 000	-2 071 000	-2 071 000	-2 071 000
Henkilöstökulut	-3 469 851	-3 323 454	-3 323 454	-3 466 008	-3 466 008	-3 466 008
Liiketoiminnan muut kulut	-910 919	-957 680	-829 300	-960 901	-960 901	-960 901
Liikevoitto/-tappio	22 725	6 390	1 706	12 637	12 637	12 637

Tunnusluvut	TP 2023	TA+LTA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Suoritteet/vuosi	1 034 786	1 008 364	899 582	899 582	899 582
Puhtauspalvelutunnit/vuosi	77 143	77 445	76 897	76 897	76 897
Aterian keskituotantohinta	4,22	4,36	4,95	5,1	5,25
Puhtauspalv. hinta €/tunti, koulut ym. pp kohteet	23,78	24,63	25,3	26,06	26,84
Puhtauspalv. hinta €/tunti, koulut, joissa ap ja pp palvelu	24,25	25,48	26,17	26,96	27,77
Puhtauspalv. hinta €/tunti, päiväkodit, joissa ap ja pp palvelu	24,98	26,34	27,05	27,86	28,7

Riskienhallinta

Operatiiviset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Henkilökunnan ammattitaidon taso vaihteleva.	3	3	9
Toimenpide	Toimipaikkakoulutusta ja täydennyskoulutusta järjestettävä suunnitelmallisesti.		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Palveluprosessi ei toimi suunnitellusti (esim. kausiflunssa, korona ym.).	2	3	6
Toimenpide	Prosessi keskusteltava asiakkaan kanssa ja tarkastettava toimintamalli sekä siihen sitouduttava asiakkaan kanssa sovitulla tavalla.		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Työkyvyn alenema, useita henkilöitä saman aikaisesti räätälöidyissä tehtävissä.	3	3	9
Toimenpide	Työnantajan tarjoamien tukitoimien hyödyntäminen, henkilökohtainen vastuu oman terveyden ylläpidosta, ammatillisen kuntoutumisen hyödyntäminen.		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Äkillinen ja laajamittainen henkilöstön sairastuminen. Äkillinen ulkoinen kriisitilanne.	3	2	6
Toimenpide	Noudatetaan työnantajan antamia ohjeita (mm. valmiussuunnitelmaa). Huomioidaan henkilöstön työskentely / työvuorojen eriyttäminen mm. Arinassa.		

Strategiset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Mitoituksen mukaisen henkilöstömäärän alittuminen.	2	3	6
Toimenpide	Mitoituksen edellyttämän henkilöstömäärän rekrytointi. Työvoimapula vaikeuttaa rekrytointia.		

Taloudelliset riskit

Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Konekannan toimimattomuus (Arina).	3	2	6
Toimenpide	Kohdekohtainen valmiussuunnitelma (käyttöopastuksesta huolehtiminen, koneiden säännölliset huollot).		
Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Oman palveluhinnan nousu, ulkoisista tekijöistä johtuen esim. elintarvikkeiden, sähkön, veden ja tilavuokrien hinnan nousu.	3	2	6
Toimenpide	Palveluhinnan määrittely tarkoituksenmukaiseen työmäärämitoituksiin perustuen. Hankintojen suunnitelmallinen hallinta. Elinkustannusindeksin määrän seuranta ja ennakointi Ta:ssa.		

Jämsek Oy

Kaupunginvaltuuston 2.12.2019 § 60 päätöksen mukaisesti Jämsän kaupungin yksin omistaman kehittämissyhtiön, Jämsek Oy:n toiminta siirrettiin osaksi Jämsän kaupungin organisaatiota. Valtuuston päätöksen mukaisesti Jämsek Oy jää lepääväksi yhtiöksi vuodesta 2021 alkaen. Mahdollisesta lakkauttamisesta on tehtävä erillinen päätös myöhemmin tehtävän yritysvaikutusten arvioinnin jälkeen.

Kiinteistö Oy Koskenpään Terveystalo

Yhtiö omistaa ja hallitsee Koskenpään kylässä 314 m²:n suuruista liikerakennusta. Terveysasema (154 m²) on vuokrattu hyvinvointialueelle, mutta toiminta loppuu vuoden 2026 alussa hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitelman mukaisesti. Liiketila (66 m²) on tyhjillään.

Kiinteistö Oy Jämsänkosken Koivutie 4

Kiinteistössä on kaupungin omistuksessa vanha kirjastotila ja vanha apteekki - muut huoneistot ovat yksityisten omistuksessa olevia liike- (2 kpl) ja asuinhuoneistoja (10 kpl). Kaupungin pysyvästi säilytettävä arkistoaineisto on siirretty Seppolasta entisen kaupungintalon tiloista Koivutie 4:än uuteen arkistoon. Tilat ja sen varustus soveltuvat erittäin hyvin päätearkistoksi. Vanhan apteekin tilassa toimii J+J Teatterin puvustus ja työväenopiston kudontapiiri.

Längelmäki Halli Oy

Längelmäki Halli Oy:n ja kaupungin välisen sopimuksen mukaan yhtiö jatkaa pääasiassa vapaaehtois pohjalta jäähallin toimintojen pyörittämistä Länkipohjassa. Yhtiölle annettava avustus vastaa suunnilleen ulkokaukalon perustamis- ja vuosikustannuksia. Yhtiön vuosittainen toiminta-avustus on noin 30 000 euroa.

9 TALOUSSUUNNITELMAN 2025 - 2028 PERUSTEET

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Alijäämän kattamista ei voida siirtää erillisellä toimenpideohjelmalla katettavaksi taloussuunnitelmavuosien yli, vaan yksilöidyt tasapainottamistoimenpiteet on hyväksyttävä taloussuunnitelmassa.

Taloussuunnitelmassa korostetaan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sitovuutta. Toiminta ja talous sidotaan yhteen, jolloin toimivalta ja taloudellinen vastuu ovat myös yhtenevät. Talousarvio vuodelle 2025 on tasapainossa. Taloussuunnitelma vuosille 2025-2028 on tasapainossa 1,8 miljoonan euron säästöpaketin turvin vuosien 2026-2028 osalta. Sopeutustarpeen suuruutta arvioidaan tilinpäätöksen 2024 ja kehyslaskelman 2026 avulla keväällä 2025. Vuoden 2026 loppuun mennessä toteutettavan alijäämän kattaminen toteutetaan tarvittaessa huomioiden taseessa olevat ylijäämäerät. Ylijäämäeriin rinnastetaan myös vapaaehtoiset varaukset ja poistoero, jotka ovat kirjattaessa vähentäneet tilikauden ylijäämää. Kuntalain 110 §:ssä tarkoitettu ylijäämä lasketaan siten edellisten tilikausien yli- tai alijäämän, tilikauden yli- tai alijäämän sekä vapaaehtoisten varausten ja poistoeron summana. (HE 242/2020).

Suunnitelmavuosien 2025-2028 arvioinnissa on käytetty seuraavia talousennusteita ja arviointeja:

- Henkilöstökulut arvioitu talouden tasapainottamisohjelman ja eläköitymisennusteiden sekä tiedossa olevien valtakunnallisten muutosten ja korotusten perusteella.
- Verotulot korotuksineen on arvioitu Kuntaliiton veroennustekehikon mukaisesti vähentämällä kunnallisveroennusteista 0,5 miljoonan euron varmuusmarginaali vuosittain
- Valtionosuudet on arvioitu valtionvarainministeriön ja kuntaliiton laatiman ennusteen mukaisesti
- Rahoitustuotot ja -kulut on arvioitu lainajärjestelmän tietojen mukaisesti
- Poistoarviot on arvioitu nykyisen voimassa olevan poistosuunnitelman mukaisesti olemassa olevan käyttöomaisuuden ja suunniteltujen investointiohjelmassa olevien hankkeiden mukaisesti.
- Suunnitelmavuosien toimintakate €/asukas -laskelmissa on käytetty Tilastokeskuksen eri vuosien asukasluennusteita.

9.1 Käyttösuunnitelmat

Toimielinten ja liikelaitosten johtokuntien on hyväksyttävä talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat alaisiltaan tulosalueilta. Käyttösuunnitelmassa voidaan valtuuston nähden sitovuusrajojen sisällä kohdistaa määrärahoja ja tuloarvioita tarpeen mukaan uudelleen. Käyttösuunnitelmat on hyväksyttävä tammikuun 2025 loppuun mennessä. Määrärahojen käyttö tulee tarvittaessa priorisoida lakisäätöihin tehtäviin ja palveluihin.

9.2 Erityiset rajoitukset ja ohjeet

Talousarvion 2025 laadinnasta on annettu erillinen ohje kaupunginhallituksen kokouksessa 17.6.2024. Talouden tasapainottamisohjelmaa ja talousarvion laadinnan tilannetta on käsitelty kaupunginhallituksen useissa kokouksissa ja 7.10.2024 kokouksessa päätettiin käynnistää yhteistoimintamenettely. Neuvottelut päättyivät 2.12.2024. Yhteistoimintaneuvottelut päättyivät työnantajan ja henkilöjärjestöjen yksimielisyyteen tehdyistä ratkaisuista lukuun ottamatta koulunkäynnin ohjaajien lomautusta.

Ammattijärjestöt ja työnantaja kertoivat neuvotteluja käydyn hyvässä hengessä ja että keskusteluyhteys on hyvä ja tiivis. Neuvotteluissa sovittiin, että palveluverkon tarkastelua tehdään vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä. Esillä olivat kouluverkko, ulkoliikuntapaikat ja puistot, jäähalliyhdistykset sekä työväen- ja musiikkiopiston palvelut. Kevään 2025 aikana sovittiin tehtäväksi tukipalvelujen järjestämistavan selvitys. Selvitys koskee palkanlaskentaa, taloushallintoa (ei controller-toimintoja) ja tietohallintoa työasemien elinkaari-toimintojen, helpdeskin ja palvelinhallinnan osalta. Sovittiin myös, että elinvoimaorganisaatiouudistuksen vaikuttavuusarviointi tehdään ja selvitetään organisaatiomuutoksen tarve kevään 2025 aikana. Koulunkäynninohjaajien lomautusta ammattijärjestöt eivät hyväksyneet, mutta perusopetuksen ja lukiokoulutuksen johtamisjärjestelyihin sovittiin muutoksia.

Käyttötalouden osalta palkankorotuksiin varattiin 3,6 %:n korotusvara. Talousarvion yhteydessä valtuusto hyväksyy talousarvion sitovuustasot.

9.3 Raportointi

Talousarvion toiminnan ja talouden seuranta ja raportointi kaupunginhallitukselle tehdään kolmannesvuosittain koko kaupungin tasolla, sekä kaupunki toimiala- ja tulosaluetasolla. Koko kaupungin raporttiin sisältyvät liikelaitos ja taseyksikkö raportoidaan myös erikseen. Kolmannesvuosiraportit käsitellään lautakunnissa ja liikelaitoksen johtokunnassa. Kolmannesvuosiraporttien lisäksi laaditaan kuukausikohtaisia raportteja tiedoksi kaupunginhallitukselle. Talousarvion seurannasta ja kolmannesvuosiraportin sisällöstä antaa kaupunginhallitus tarkemman ohjeistuksen talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden yhteydessä.